

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Č. j.: 2011/32897-411

Věc: Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010

Obsah:

- I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010
- II. Zaměstnanost
- III. Nezaměstnanost
- IV. Politika zaměstnanosti
- V. Mezinárodní srovnání
- VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Duben 2011

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010..	2
II. Zaměstnanost	7
1. Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2010.....	7
2. Struktura zaměstnanosti v sektorech, odvětvích a podle zaměstnání.....	16
3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti	19
4. Zaměstnanost cizinců	20
5. Insolvence.....	22
III. Nezaměstnanost.....	24
1. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2010	24
2. Toky nezaměstnanosti	28
3. Struktura uchazečů o zaměstnání.....	32
4. Regionální nezaměstnanost	42
IV. Politika zaměstnanosti.....	48
1. Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2010.....	48
2. Výdaje na politiku zaměstnanosti.....	49
3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce.....	51
4. Průběžné vyhodnocení realizace APZ v roce 2010	57
5. Systém investičních pobídek	57
6. Projekty financované z prostředků Evropského sociálního fondu	59
V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	67
VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti.....	73

Metodické poznámky
Seznam použitých zkratk

Přílohy

Zdroj dat: MPSV (pokud není uvedeno jinak)

I. Hlavní tendence ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2010

- **V roce 2010** celková **zaměstnanost** podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) ve všech sférách národního hospodářství České republiky **poklesla na 4 885,2 tis. osob**, meziročně byla **nižší o 49,1 tis. osob**, tj. **o 1,0 %**.
- Po výraznějším poklesu **zaměstnanosti** v roce 2009 (o 68,2 tis.) **se v roce 2010 meziroční pokles zmírnil** a od 2. čtvrtletí byl patrný již i její **mírný mezičtvrtletní nárůst**.
- Na rozdíl od roku 2009, kdy pokles zaměstnanosti postihl především muže, **se na snížení zaměstnanosti podíleli muži i ženy téměř stejně**; **počet** zaměstnaných mužů **poklesl** o 25,4 tis. **na 2 798,3 tis.** a **počet žen** o 23,6 tis. **na 2 086,9 tis.**, zastoupení mužů (57,3 %) a žen (42,7 %) mezi zaměstnanými se nezměnilo.
- **V primárním sektoru** se zaměstnanost meziročně **snížila** o 2,5 tis. **na 151,2 tis. osob**, **podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **zůstal 3,1 %**.
- **V sekundárním sektoru** zaměstnanost meziročně **klesla** (o 47,4 tis.) **na 1 855,7 tis. osob** (výrazně méně než v roce 2009, kdy klesla o 124,1 tis.), **jeho podíl se snížil na 38,0 % (průmysl zaznamenal pokles o 15,6 tis. na 1 390,8 tis. osob a podíl zůstal na 28,5 %**. **Stavebnictví** zaznamenalo (na rozdíl od předcházejících let) **pokles** zaměstnanosti o 31,8 tis. **na 464,9 tis. osob**, jeho **podíl se snížil na 9,5 %**).
- **Nárůst** počtu zaměstnaných **v terciárním sektoru** o 0,9 tis. **na 2 878,3 tis. osob** **byl** v meziročním srovnání **minimální** (v roce 2009 nárůst o 60,9 tis.). **Podíl terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti **vzrostl na 58,9 %**.
- **Pokles počtu zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) o 87,8 tis. **na 4 019,2 tis.** byl větší než pokles celkové zaměstnanosti. Včetně členů produkčních družstev představovali 82,3 % z celkové zaměstnanosti (meziroční pokles o 0,9 p.b.).
- **Nárůst celkového počtu podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) o 38,6 tis. osob zvýšil jejich počet na **865,9 tis.** (nárůst v kategorii

podnikatelů bez zaměstnanců o 44,1 tis. na **658,3 tis. osob**). Jejich **podíl na celkové zaměstnanosti** dosáhl **17,7 %** (nárůst o 1,0 p.b.).

- **Pokles** zaměstnanosti se projevil především u zaměstnaných s pracovními úvazky **na dobu neurčitou** (o 58,3 tis. na 4 527,7 tis.) a na **plnou pracovní dobu** (o 64,4 tis. na 4 596,5 tis.).
- **Zvýšil se** počet osob pracujících **na kratší pracovní dobu** (o 15,5 tis. na **288,6 tis.**, tj. o 5,7 %) a osob pracujících **na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv vzrostl (o 9,6 tis. na **356,8 tis.**, tj. o 2,8 %).
- **Zaměstnanost** meziročně **poklesla ve všech krajích s výjimkou Karlovarského, Středočeského, Jihomoravského a Libereckého kraje** (v tomto kraji byl nárůst nejvyšší).
- **Počet cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců** se k 31. 12. 2010 meziročně snížil již pouze o 15,4 tis. na **215,4 tis. osob** (na rozdíl od roku 2009, kdy pokles představoval 53,8 tis.). O 3,2 tis. na **91,0 tis.** se však zvýšil počet cizích státních příslušníků **podnikajících na základě živnostenských oprávnění**. Celkový podíl zaměstnaných cizích státních příslušníků na zaměstnanosti klesl o 0,2 p.b. na 6,3 %.
- **Celková míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 15 - 64 let** (jeden z klíčových ukazatelů strategie zaměstnanosti EU do roku 2010) meziročně **klesla** o 0,4 p.b. na **65,0 %**. **Míra zaměstnanosti žen** klesla o 0,4 p.b. na **56,3 %**, **míra zaměstnanosti mužů** o 0,3 p.b. na **73,5 %**. **Míra zaměstnanosti starších (55 – 64 let)** celkově **poklesla** o 0,3 p.b. a činila **46,5 %**.
- **Na poklesu počtu ekonomicky aktivních osob (EAO)** o 17,5 tis. na **5 268,9 tis.** se podílel **pokles počtu zaměstnaných** (o 49,1 tis.), počet nezaměstnaných se zvýšil (o 31,5 tis.). **Míra ekonomické aktivity obyvatelstva (MEA)** ve věkové kategorii 15 – 64 let **vzrostla** o 0,1 p.b. na **70,2 %**. MEA obyvatel **starších 15 let** **poklesla** o 0,3 p.b. na **58,4 %**.
- **Obecná míra nezaměstnanosti** (podle výsledků VŠPS - ILO) **vzrostla** proti roku 2009 o 0,6 p.b. na **7,4 %**.

- **Průměrná míra registrované nezaměstnanosti** (vykazovaná MPSV na základě evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce) **vzrostla na 9,0 %**, tj. o **1,0 p.b.**
- **Počet uchazečů o zaměstnání** k 31. 12. 2010 dosáhl **561,6 tis.** a byl **meziročně vyšší** již pouze o **22,5 tis.** Jejich meziroční nárůst v evidenci ÚP již nebyl tak výrazný jako ke konci roku 2009, kdy se jejich počet meziročně zvýšil o 186,9 tisíc.
- **Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v roce 2010 meziročně vzrostl** o 63,1 tis. **na 528,7 tis.**
- **Průměrný měsíční stav volných pracovních míst** meziročně **poklesl** o 15,4 tis. **na 33,1 tis.** V porovnání s rokem 2009, kdy se **počet volných pracovních míst** plynule snižoval, došlo v **roce 2010** k jejich stabilizaci. Ke konci **prosince 2010** bylo evidováno **30,8 tis. volných pracovních míst** (o 0,1 tis. méně než v prosinci 2009).
- Vzhledem k nárůstu průměrného počtu uchazečů o zaměstnání a poklesu průměrného počtu volných pracovních míst **vzrostl** meziročně průměrný **počet uchazečů na 1 volné pracovní místo** z 9,6 **na 16,0.** **Ke konci roku** měl tento ukazatel hodnotu **18,2.**
- **Průměrný počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti se** (zejména v důsledku nižšího počtu nově evidovaných uchazečů o zaměstnání a nárůstu počtu dlouhodoběji nezaměstnaných, jimž už uplynula podpůrní doba) **snížil** oproti roku 2009 o 24,6 tis. **na 163,5 tis.** **Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání meziročně poklesl** ze 40,4 % **na 30,9 %.**
- Vývoj počtu a struktury uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti ovlivnil potřebu a **čerpání finančních prostředků státního rozpočtu na podpory v nezaměstnanosti.** Jejich objem **v roce 2010 činil 13 354,8 mil. Kč** (v roce 2009 bylo vyplaceno 15 077,7 mil. Kč, o 1 722,9 mil.Kč. Kč, tj. 11,4 % více).
- Mírně vzrostl **počet uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením (OZP).** K 31. 12. 2010 jich bylo v evidenci ÚP **69,5 tis.** (o 1,8 tis. více než před rokem).

Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání k tomuto datu meziročně **klesl z 12,6 % na 12,4 %**.

- **Počet uchazečů** o zaměstnání **nad 50 let** ke konci roku meziročně **vzrostl** (o 11,0 tis.) **na 155,6 tis.**, **nejvíce se na tomto nárůstu podílela nejpočetnější** věková skupina **55 - 59 let** (nárůst o 8,7 tis.). Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání **se zvýšil z 26,8 % na 27,7 %**.
- V prosinci 2010 bylo evidováno **94,9 tis.** nezaměstnaných mladých lidí **do 25 let** (tj. meziročně o 2,8 tis. méně). Jejich **podíl** na celkové nezaměstnanosti se snížil z 18,1 % **na 16,9 %**. **Počet absolventů a mladistvých po ukončení školy** se meziročně **snížil o 255 na 35,4 tis.**, **klesl i jejich podíl o 0,3 p.b. na 6,3 %** celkového počtu uchazečů o zaměstnání.
- **Zastoupení žen** mezi uchazeči o zaměstnání se nepatrně **snížilo** ze 47,9 % k 31. 12. 2009 **na 47,8 %** na konci roku 2010; počet žen – uchazeček o zaměstnání **vzrostl z 258,1 tis. na 268,2 tis.**, tj. **o 3,9 %**. **Podíl mužů** naopak **vzrostl z 52,1 % na 52,2 %**; počet mužů – uchazečů o zaměstnání **vzrostl z 281,0 tis. na 293,4 tis.**, tj. **o 4,4 %**.
- **Počet dlouhodobě nezaměstnaných** (nad 12 měsíců) **se meziročně zvýšil o 44,1 % na 178,5 tis.** **Podíl na celkovém počtu nezaměstnaných** meziročně **vzrostl z 23,0 % na 31,8 %**. Po výrazném poklesu v letech 2007 - 2008 v důsledku účinnosti zákonů v sociální oblasti se jejich počet vrátil přibližně na úroveň z prvních měsíců roku 2007.
- V roce 2010 byl zaznamenán meziroční nárůst uchazečů ve všech vzdělanostních kategoriích, největší u **vyučených uchazečů o zaměstnání** (o 7,6 tis.) a u uchazečů o zaměstnání **s úplným středním odborným vzděláním s maturitou** (o 5,3 tis.).
- **Počty uchazečů** o zaměstnání meziročně **vzrostly** ve 12 krajích (nejvíce ve Středočeském kraji a v Hl. m. Praze), pokles byl zaznamenán v Libereckém a Zlínském kraji.
- **Meziroční nárůst** míry registrované nezaměstnanosti byl zaznamenán **ve 12 krajích, nejvyšší ve Středočeském a Jihočeském kraji** (o 0,7 p. b.) a v kraji Vysočina (o 0,5 p. b.). **Nadprůměrnou** míru nezaměstnanosti vykázalo **9 krajů**,

nejvyšší je stále v **Ústeckém** (13,9 %, meziroční nárůst o 0,3 p.b.), **dále** v **Olomouckém** (12,5 %, nárůst o 0,3 p.b.), **Moravskoslezském** (12,4 %, nárůst o 0,2 p.b.), **Karlovarském** (11,4 %, nárůst o 0,3 p.b.) a **Jihomoravském kraji** (10,9 %, nárůst o 0,3 p.b.).

- **Počet uchazečů o zaměstnání** se meziročně zvýšil v **58 okresech** (**nejvíce** v okresech **Praha-východ** (o 19,2 %), **Jeseník** (o 18,9 %), **Kolín** (o 16,7 %) a **Strakonice** (o 15,7 %), **Největší pokles** byl v okresech **Nový Jičín** (o 10,1 %), **Jablonec nad Nisou** (o 7,8 %), **Tachov** (o 7,4 %), **Blansko** (o 6,0 %) a **Šumperk** (o 5,3 %), tj. v okresech, jejichž míra nezaměstnanosti se pohybuje nad celorepublikovým průměrem. K 31. 12. 2010 byla **nejvyšší** míra nezaměstnanosti v **okrese Jeseník** (19,7 %), naopak **nejnižší v hl. m. Praze** (4,1 %).
- Na trhu práce se **zmírnil pokles nabídky práce** (pokles zaměstnanosti a volných pracovních míst) i **nárůst poptávky po práci** (nezaměstnanost). Důsledky světové finanční a ekonomické krize, které se na trhu práce začaly projevovat na konci roku 2008, pokračovaly i v průběhu roku 2009. **Vliv krize byl viditelný ještě v prvních měsících roku 2010**, mírné oživení a působení sezónních faktorů ovlivnilo trh práce **v jarních měsících**, kdy **nezaměstnanost výrazně klesala**. Ve druhém pololetí se po mírném nárůstu v důsledku příchodu čerstvých absolventů škol mírně zvýšila a **v podzimních měsících udržovala na stabilní úrovni**, výrazný **nárůst** byl zaznamenán **až v prosinci**.

II. Zaměstnanost

1. Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2010

Ke zpracování části II.1 až II.3 byly použity údaje z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS - ČSÚ)¹. Hodnoty za rok 2009 a 2010 jsou vypočteny jako průměr celkové zaměstnanosti v národním hospodářství z jednotlivých čtvrtletí.

Ekonomická aktivita obyvatel ČR ve věku 15 a více let

tab. č. 1

	2009			2010			rozdíl 2010 - 2009			Index
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	10/09
	v tis.			v tis.			v tis.			(%)
Populace 15+ celkem	9009,3	4391,2	4618,2	9015,4	4392,8	4622,6	6,1	1,7	4,4	100,1
z toho: 15 – 64 let	7431,0	3760,2	3670,8	7399,5	3743,5	3656,0	-31,5	-16,8	-14,7	99,6
Ekonomicky aktivní celkem (zaměstnaní+nezaměstnaní)	5286,5	2999,1	2287,4	5268,9	2989,1	2279,8	-17,5	-10,0	-7,5	99,7
z toho: 15 – 64 let	5208,9	2951,8	2257,1	5192,1	2942,9	2249,2	-16,8	-8,9	-7,9	99,7
Zaměstnaní v NH	4934,3	2823,8	2110,5	4885,2	2798,3	2086,9	-49,1	-25,4	-23,6	99,0
z toho: 15 – 64 let	4857,2	2776,7	2080,6	4809,6	2752,5	2057,1	-47,6	-24,2	-23,5	99,0
55 - 64 let	692,2	423,2	269,1	693,3	418,5	274,8	1,1	-4,7	5,8	100,2
Nezaměstnaní	352,2	175,4	176,8	383,7	190,8	192,9	31,5	15,4	16,1	108,9
z toho: 15 – 64 let	351,7	175,2	176,6	382,5	190,4	192,1	30,8	15,2	15,6	108,8
55 - 64 let	41,5	24,9	16,6	48,2	29,1	19,1	6,6	4,1	2,5	116,0
Ekonomicky neaktivní	3722,9	1392,1	2330,8	3746,5	1403,8	2342,7	23,6	11,7	11,9	100,6
z toho: 15 – 64 let	2222,1	808,4	1413,6	2207,4	800,6	1406,8	-14,7	-7,8	-6,9	99,3
55 - 64 let	744,3	261,5	482,8	749,6	269,0	480,5	5,2	7,5	-2,3	100,7
řádní starobní důchodci	1972,1	709,9	1262,2	2073,7	765,2	1308,5	101,6	55,3	46,3	105,2
invalidní důchodci	258,2	133,9	124,3	190,6	97,7	92,9	-67,6	-36,2	-31,4	73,8
připravují se v učilišti	134,6	85,6	49,0	127,5	85,4	42,1	-7,2	-0,2	-6,9	94,7
studují na střední škole	375,6	172,8	202,8	374,8	171,5	203,3	-0,8	-1,3	0,5	99,8
studují na vysoké škole	318,2	142,1	176,2	326,0	146,3	179,7	7,7	4,2	3,5	102,4
péče o dítě nebo jinou osobu vyžadující péči	346,9	3,5	343,5	345,7	2,6	343,1	-1,3	-0,9	-0,4	99,6

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

¹ Některé údaje nemusí odpovídat hodnotám obdobných ukazatelů z jiných statistických zdrojů. Např. údaje o ekonomicky neaktivních přesně nekorespondují s údaji podle statistiky MŠMT, resp. MPSV – ČSSZ zejména proto, že žáci, studenti nebo důchodci, kteří v referenčním týdnu splňovali kritérium pro zařazení mezi osoby v zaměstnání nebo nezaměstnané, nejsou vykazováni jako ekonomicky neaktivní (viz Metodické poznámky). Pozn.: odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích celkového počtu souvisejí se zaokrouhlováním hodnot na jedno desetinné místo.

Dlouhodobý nárůst počtu obyvatel starších 15 let pokračoval i v roce 2010, po letech vysokého nárůstu však výrazně zpomalil a představoval pouze 6,1 tis. osob (v roce 2009 nárůst o 65,6 tis.). **Ve věkové skupině 15 – 64 let** (rozhodující pro zaměstnanost, jejíž počet se v roce 2009 ještě zvýšil o 20,6 tis.) však **počet obyvatel poklesl** o 31,5 tis. Větší pokles byl zaznamenán zejména v mladších věkových skupinách do 34 let (celkem o 79,4 tis.) a také ve věkové skupině 50 - 59 let (celkem o 34,4 tis.). Vliv populační vlny ze 70. let minulého století se projevil nárůstem ve věkové skupině 35 - 39 let (o 46,0 tis.). Silná poválečná vlna ovlivnila početnost věkové skupiny 60 - 64 let (nárůst o 18,1 tis.). Nárůst ve věkové skupině 65+ (o 37,6 tis.) souvisí s prodlužujícím se věkem dožití.

Věková struktura obyvatelstva (v tis.)

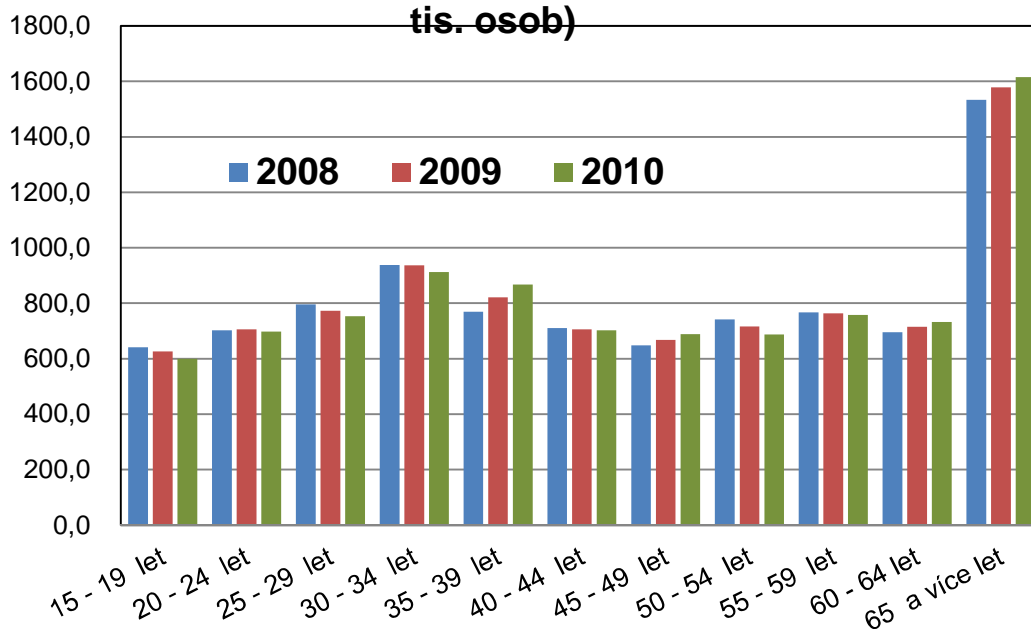
tab. č. 2

věkové skupiny	2009			2010			rozdíl 10 - 09			Index 10/09 (%)
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
celkem	10 498,8	5 155,9	5 342,9	10 521,5	5 165,7	5 355,8	22,7	9,7	13,0	100,2
v tom:										
0 - 15	1 489,5	764,8	724,7	1 506,1	772,8	733,3	16,6	8,1	8,6	101,1
15 - 64	7 431,0	3 760,2	3 670,8	7 399,5	3 743,5	3 656,0	-31,5	-16,8	-14,7	99,6
65+	1 578,3	630,9	947,4	1 615,9	649,4	966,5	37,6	18,4	19,1	102,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

graf č. 1

Vývoj věkové struktury obyvatelstva 15+ (v tis. osob)

Ve vazbě na vývoj věkové struktury obyvatelstva se vyvíjel i **počet ekonomicky aktivních osob (EAO)**, tj. zaměstnaných a nezaměstnaných. Klesl **o 17,5 tis.** na **5 268,9 tis.**, přičemž **počet zaměstnaných se snížil** (o 49,1 tis.) a **počet nezaměstnaných vzrostl** (o 31,5 tis.). Pokles ekonomicky aktivních mužů (o 10,0 tis.) byl větší než pokles žen (o 7,5 tis.).

Počet ekonomicky neaktivních osob vzrostl o 23,6 tis. na 3 746,5 tis. (nárůst počtu mužů i žen byl téměř stejný). **Tento vývoj byl ovlivněn především nárůstem počtu důchodců** (starobních a invalidních celkem o 34,0 tis.). V kategorii „**příprava na povolání**“ došlo celkově k minimálnímu poklesu (o 0,3 tis.) na 828,3 tis. Podobně jako v předcházejících letech byl zaznamenán nárůst v kategorii „**studujících na vysoké škole**“ (o 7,7 tis. na 326,0 tis.). Počet „**studujících na střední škole**“ poklesl (o 0,8 tis.) na 374,8 tis. a počet „**připravujících se v učilišti**“ (o 7,2 tis.) na 127,5 tis. osob. Mezi studujícími na středních a vysokých školách stále převažují dívky (54,2 %, resp. 55,1 %), v učilištích je více chlapců (67,0 %).

Přes pokles EAO **míra ekonomické aktivity (MEA)**, tj. počet ekonomicky aktivních ve věkové kategorii **15 – 64 let** k počtu osob ve stejné věkové kategorii, mírně **vzrostla** (o 0,1 p.b.) **na 70,2 %**. **MEA 15+** poklesla (o 0,3 p.b.) **na 58,4 %**.

Rozdíl mezi mírou ekonomické aktivity mužů (78,6 %) a žen (61,5 %) ve věku 15 - 64 let (17,1 p.b.) se ve srovnání s rokem 2009 příliš nezměnil (17,0 p.b.). Vyšší MEA než 90 % dosahují muži ve věku 25 - 54 let, zatímco ženy pouze ve věkové kategorii 40 - 49 let.

Míra ekonomické aktivity podle věku (v %)

tab. č. 3

věkové skupiny	2009			2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	70,1	78,5	61,5	70,2	78,6	61,5
15 - 24	31,8	37,3	26,1	30,9	36,2	25,3
25 - 39	83,5	95,4	70,7	83,9	96,0	70,9
40 - 54	92,8	94,6	90,8	92,6	94,8	90,4
55 - 64	49,6	63,2	37,2	49,7	62,5	38,0
15+	58,7	68,3	49,5	58,4	68,0	49,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

MEA klesla zejména v nejnižších (15 - 24 let) a nejvyšších věkových kategoriích (60 – 64 let) - shodně o 0,9 p.b. (v kategorii 60 – 64 let klesla pouze u mužů, a to o 2,0 p.b.). Z ostatních kategorií již pouze v kategorii 40 – 44 let (o 0,6 p.b.). Pokles odpovídá demografickému vývoji (na trh práce se dostávají slabší

ročníky, naopak silné poválečné ročníky začínají z trhu práce postupně odcházet. Z podrobnější struktury věkové kategorie 55 – 64 let je patrný dopad rychleji se prodlužující věkové hranice pro odchod do důchodu u žen (nárůst MEA ve věku 55 – 59 let o 2,2 p.b., ve věku 60 – 64 let bez změny), u mužů pak v případě ztráty zaměstnání (krize postihla více muže než ženy) odchod do důchodu.

Míra ekonomické aktivity odpovídala úrovni dosaženého vzdělání. Nejnížší měly osoby se základním vzděláním a bez vzdělání, nejvyšší naopak osoby s vysokoškolským vzděláním. V této kategorii jako jediné MEA vzrostla, ale pouze u mužů (o 0,3 p.b.).

Míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání (v %)

tab. č. 4

dosažené vzdělání	2009			2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
základní vzdělání a bez vzdělání	21,8	26,9	18,7	21,2	26,2	18,5
střední bez maturity	65,3	73,9	53,2	64,5	72,9	52,6
střední s maturitou	64,4	72,5	58,3	63,7	71,6	57,6
vysokoškolské	75,5	80,2	70,1	74,9	80,5	68,6

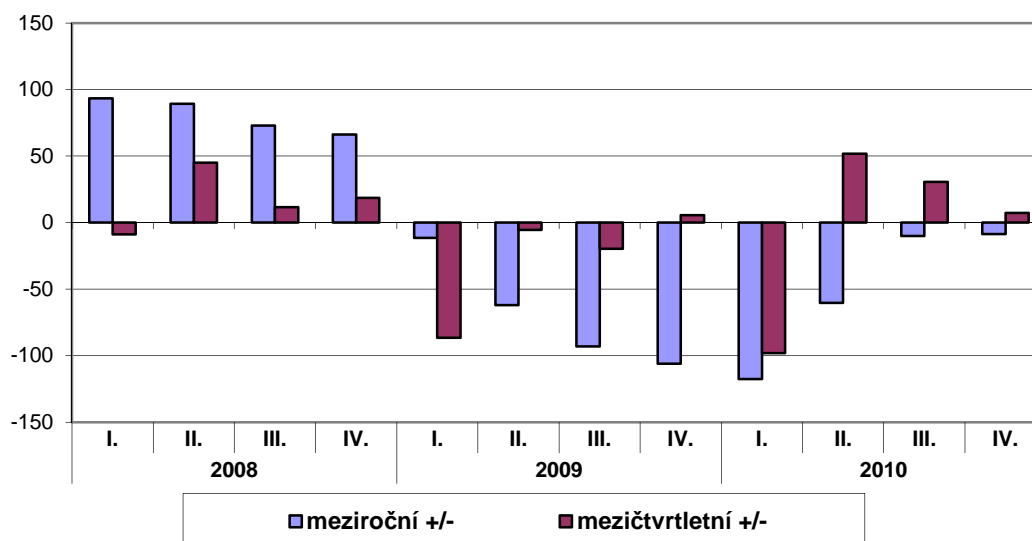
Zdroj: ČSÚ - VŠPS

V roce 2010 průměrný počet zaměstnaných ve všech sférách národního hospodářství představoval **4 885,2 tis. osob**. Jejich počet ve srovnání s rokem 2009 (4 934,3 tis. osob) **poklesl** absolutně **o 49,1 tis. osob**, v relativním vyjádření **o 1,0 %**.

graf č. 2

Vývoj zaměstnanosti v letech 2008 - 2010

(přírůstky/úbytky v jednotlivých čtvrtletích v tis. osob)

Zaměstnanost dosáhla svého vrcholu - 5002,5 tis. osob v roce 2008, přičemž ve 4. čtvrtletí 2008 počet zaměstnaných dosáhl dokonce 5033,4 tis. osob. Od té doby zaměstnanost (meziročně i mezičtvrtletně) klesala. **V průběhu roku 2009**, kdy se naplno projeví na českém trhu práce dopady celosvětové ekonomické krize, se **pokles zaměstnanosti postupně prohluboval** až na 106,1 tis. osob ve 4. čtvrtletí. **V roce 2010** bylo patrné **zmírnění meziročního poklesu** a od 2. čtvrtletí již i **mírný mezičtvrtletní nárůst**. Proti roku 2008 je úroveň zaměstnanosti v roce 2010 nižší o 117,3 tis. osob.

Meziroční **pokles zaměstnanosti** se neprojevil ve všech skupinách produktivního věku stejně. Viditelný byl **především v mladších a starších věkových skupinách**. U mladých **do 34 let poklesla** zaměstnanost celkem **o 62,7 tis.**, nejvíce **ve věku 20 – 29 let**, a to **o 40,6 tis.**, což souviselo s menším zájmem zaměstnavatelů o mladé lidi, zejména nové absolventy škol. V starších věkových skupinách **nad 50 let poklesla** zaměstnanost **o 31,4 tis.**, především poklesem zaměstnanosti **ve skupině 50 – 54 let**, a to **o 31,1 tis.** Ze skupiny 50+ **se mírně zvýšil pouze počet zaměstnaných žen** (ve věku 55 – 59 o 4,8 tis. a ve věku 60 – 64 let o 1,0 tis.), což souvisí s postupně **se zvyšující hranicí pro odchod do důchodu** a tím i delším setrváním v zaměstnání (v roce 2010 se věk odchodu žen do důchodu pohyboval v závislosti na počtu dětí na přelomu těchto dvou věkových skupin). Naopak **nejvýrazněji vzrostla** zaměstnanost osob ve věku **35 – 39 let** (o 41,5 tis.), což je věková skupina, do níž se postupně dostávají osoby **silných populačních ročníků ze 70. let minulého století**.

Na rozdíl od roku 2009, kdy pokles zaměstnanosti postihl především muže, se na snížení zaměstnanosti v roce 2010 podíleli muži a ženy téměř stejně: počet zaměstnaných **mužů poklesl** o 25,4 tis. **na 2 798,3 tis. osob**), počet **žen** o 23,6 tis. **na 2 086,9 tis. osob**). Zastoupení mužů (57,3 %) i žen (42,7 %) mezi zaměstnanými se nezměnilo².

Zaměstnaní představovali **54,2 % obyvatel** ČR starších 15 let, což znamená meziroční pokles o 0,6 p.b.. O stejnou hodnotu poklesl podíl zaměstnaných mužů (na 63,7 %) i žen (na 45,1 %).

Největší pokles zaměstnanosti byl v **Moravskoslezském a Olomouckém kraji** (shodně o 14,0 tisíc osob). V Moravskoslezském kraji se na poklesu podílelo

² Podrobnější údaje o struktuře zaměstnaných mužů a žen jsou v příloze 2a, 2b

především stavebnictví (o 8,5 tis.) a sekce velkoobchod, maloobchod; oprava motorových vozidel (o 8,5 tis.), v Olomouckém kraji zejména sekce doprava a skladování (o 8,4 tis. osob) a sekce velkoobchod, maloobchod; oprava motorových vozidel (o 6,8 tis.).

Zaměstnanost meziročně vzrostla pouze v Karlovarském (o 0,5 tis.), Středočeském (o 0,7 tis.), v Jihomoravském (o 2,1 tis.) **a nejvíce v Libereckém kraji** (o 4,2 tis. osob). V tomto kraji byl zaznamenán nárůst především v sekcích veřejná správa a obrana (o 4,1 tis. osob) a vzdělávání (o 3,0 tis.).

Zaměstnanost a míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR

tab. č. 5

	Zaměstnanost 15+ (v tis.)			Míra zaměstnanosti 15 - 64 (v %)		
	2009	2010	rozdíl 10- 09	2009	2010	rozdíl 10- 09 (p.b.)
Celkem	4 934,3	4 885,2	-49,1	65,4	65,0	-0,4
Hl. m. Praha	660,0	656,8	-3,2	71,7	71,5	-0,2
Středočeský kraj	601,4	602,2	0,7	67,8	67,5	-0,4
Jihočeský kraj	307,4	300,0	-7,4	67,6	66,2	-1,3
Plzeňský kraj	274,8	273,7	-1,1	66,6	66,9	0,2
Karlovarský kraj	143,9	144,4	0,5	63,7	64,9	1,1
Ústecký kraj	365,7	361,9	-3,8	60,7	60,4	-0,4
Liberecký kraj	197,3	201,5	4,2	62,5	63,8	1,3
Královéhradecký kraj	254,7	253,8	-1,0	64,3	64,8	0,5
Pardubický kraj	238,5	235,0	-3,5	65,1	64,6	-0,5
kraj Vysočina	241,1	238,2	-2,9	65,4	65,2	-0,2
Jihomoravský kraj	529,7	531,8	2,1	64,4	64,8	0,4
Olomoucký kraj	292,4	278,5	-14,0	64,2	61,3	-2,9
Zlínský kraj	269,8	264,0	-5,7	64,0	63,0	-1,0
Moravskoslezský kraj	557,5	543,5	-14,0	62,1	61,2	-0,9

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Souběžně s absolutním poklesem zaměstnanosti (podle údajů ČSÚ) **klesala i míra zaměstnanosti (MZ)**. MZ obyvatelstva **ve věku 15 - 64 let** se snížila o 0,4 p.b. **na 65,0 %**, míra zaměstnanosti **žen** o 0,4 p.b. **na 56,3 %** a míra zaměstnanosti **mužů** o 0,3 p.b. **na 73,5 %**. **Míra zaměstnanosti starších (55 – 64 let)**, **poklesla** o 0,3 p.b. **na 46,5 %**.

Míru zaměstnanosti (vypočtenou jako podíl zaměstnaných ve věku 15 - 64 k bydlícím obyvatelům ve věku 15 - 64 let) **vyšší než je průměrná míra zaměstnanosti** za ČR, mělo v roce 2010 **pět krajů** (viz tab. č. 5), nejvyšší byla v Hl. m. Praze (71,5 %), nejnižší v Ústeckém kraji (60,4 %).

Velké **regionální rozdíly** souvisejí s různou odvětvovou strukturou zaměstnanosti a počtem a strukturou pracovních příležitostí. Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti (variační koeficient) regionů NUTS2 se ve sledovaném období zvýšilo na 5,0 % (z 4,9 % v roce 2009); na úrovni krajů (NUTS3) se zvýšilo 4,3 % (z 4,1 % v roce 2009).

K naplnění cílů EU v mírách zaměstnanosti do roku 2010 podle revidované Lisabonské strategie z roku 2005 (celková míra zaměstnanosti osob 15 - 64 let alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen 15 - 64 alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků 55 - 64 let alespoň 50 %) měla Česká republika nejbližší v roce 2008 (celková MZ 66,6 %, MZ žen 57,6 %, MZ starších 47,6 %).

V návaznosti na hlavní cíle Strategie Evropa 2020 (která nahradila Lisabonskou strategii) schválila vláda České republiky usnesením č. 434 ze dne 7. června 2010 do roku 2020 v oblasti zaměstnanosti následující cíle: národní cíl zvýšení celkové míry zaměstnanosti ve věkové skupině 20 – 64 let na 75 %, národní dílčí cíle zvýšení MZ žen v této věkové skupině na 65 % a MZ starších pracovníků (55 – 64 let) na 55 %.

Celková míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 20 – 64 v roce 2010 dosáhla 70,4 % (meziroční pokles o 0,5 p.b), MZ mužů 79,6 % (pokles o 0,6 p.b) a MZ žen 60,9 % (pokles o 0,5 p.b).

Poslední dostupné údaje o míře zaměstnanosti za členské státy EU podle údajů EUROSTATu jsou uvedeny v části V. Mezinárodní srovnání.

Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

tab. č. 6

věkové skupiny	2009			2010		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	65,4	73,8	56,7	65,0	73,5	56,3
15 - 24	26,5	31,1	21,7	25,2	29,6	20,6
25 - 39	78,0	90,5	64,7	78,1	91,0	64,5
40 - 54	87,9	90,6	85,2	87,1	90,0	84,1
55 - 64	46,8	59,6	35,0	46,5	58,4	35,5
15+	54,8	64,3	45,7	54,2	63,7	45,1
20 - 64	70,9	80,2	61,4	70,4	79,6	60,9

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Z výše uvedených věkových skupin zaměstnaných se celková MZ zvýšila pouze ve věkové kohortě 25 – 39 let (o 0,1 p.b.), a to především díky růstu MZ mužů

(ve věku 30 – 34 let o 1,8 p.b. a ve věku 35 – 39 let o 0,1 p.b.). MZ žen vzrostla pouze v skupině 35 – 39 let o 0,5 p.b. a 55 – 59 let o 1,6 p.b.

Podobně jako v předchozím roce se pokles zaměstnanosti projevil především u **zaměstnanců s pracovními úvazky na dobu neurčitou** (o 58,3 tis. na **4527,7 tis.** osob) a u pracujících **na plnou pracovní dobu** (o 64,4 tis. na **4596,5 tis.** osob). **Počet osob pracujících na dobu určitou** včetně práce dočasné, příležitostní a sezónní a dalších časově omezených smluv **vzrostl** (o 9,6 tis.) na **356,8 tis.** a také **počet** osob pracujících **na kratší pracovní dobu** (o 15,5 tis.) na **288,6 tis. osob**, především **žen** (o 12,3 tis.).

Počty zaměstnaných ve vybraných skupinách

tab. č. 7

	2009		2010		rozdíl 10 - 09	index 10/09 (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
Zaměstnaní – celkem	4 934,3	100,0	4 885,2	100,0	-49,1	99,0
z toho:						
- mající druhé (další) zaměstnání	91,7	1,9	106,3	2,2	14,6	115,9
- úvazek na dobu neurčitou nebo jako podnikatel	4 586,0	92,9	4 527,7	92,7	-58,3	98,7
- úvazek na dobu určitou	347,2	7,0	356,8	7,3	9,6	102,8
- na plnou pracovní dobu	4 660,9	94,5	4 596,5	94,1	-64,4	98,6
- na kratší pracovní dobu	273,1	5,5	288,6	5,9	15,5	105,7

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Jako **podzaměstnaní** (jimiž jsou podle metodiky ILO všechny osoby, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních a jsou schopny vykonávat větší počet hodin) bylo klasifikováno **60,4 tis. osob**, tj. **o 5,8 tis. více** než v roce 2009. Vzrostl počet podzaměstnaných **mužů** (o 1,3 tis. osob) i **žen** (o 4,5 tis. osob).

Vyššímu poklesu zaměstnanosti zabránilo využívání režimu poskytování náhrady mzdy v nižší částce v souladu s § 209, odst. 3 Zákonníku práce. Jen v organizacích bez odborové organizace, kde zkrácení úvazku povoloval úřad práce, pracovalo v roce 2010 v tomto režimu 37 tis. zaměstnanců, tj. cca 0,6 % pracovní síly, což je výrazně méně než v roce 2009 (133,7 tis. zaměstnanců, tj 2,3 % pracovní síly).

Pokles počtu **zaměstnanců** včetně členů produkčních družstev (kteří tvořili **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, a to **82,3 %**), byl podobně jako

v předchozím roce **vyšší** než pokles celkové zaměstnanosti. Jejich počet **se snížil o 87,8 tis. na 4019,2 tis., počet mužů poklesl více** (o 50,8 tis. na 2 186,1 tis.) než počet **žen** (o 36,9 tis. na 1 833,1 tis.).

Zaměstnanost nadále **rostla** ve skupině **podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), zvýšila se (o 38,6 tis.) **na 865,9 tis. osob**. Na tomto nárůstu se podíleli více muži (o 25,2 tis.) než ženy (o 13,3 tis. osob).

Kategorie podnikatelů bez zaměstnanců vzrostla (o 44,1 tis.) **na 658,3 tis.**, na nárůstu se také podíleli více muži (o 27,9 tis. osob) než ženy (o 16,2 tis. osob). **Kategorie podnikatelů se zaměstnanci poklesla** (o 5,5 tis.) **na 178,1 tis. osob**, pokles u mužů (o 1,5 tis.) byl menší než u žen (o 4,1 tis.). Kategorie **pomáhajících rodinných příslušníků zůstala** na loňské úrovni **29,5 tis. osob**.

Počty zaměstnaných podle postavení v hlavním zaměstnání

tab. č. 8

	2009		2010		rozdíl 10 - 09	index 10/09 (%)
	v tis.	%	v tis.	10/09		
Celkem	4 934,3	100,0	4 885,2	100,0	-49,1	99,0
z toho:						
Zaměstnanci	4 096,6	83,0	4 014,3	82,2	-82,3	98,0
Členové produkčních družstev	10,4	0,2	4,9	0,1	-5,5	47,1
Podnikatelé bez zaměstnanců	614,2	12,4	658,3	13,5	44,1	107,2
Podnikatelé se zaměstnanci	183,6	3,7	178,1	3,6	-5,5	97,0
Pomáhající rodinní příslušníci	29,5	0,6	29,5	0,6	0,0	100,0

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podíl podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků na celkové zaměstnanosti tak meziročně vzrostl o 1,0 p.b. na **17,7 %**.

Mimo Liberecký a Karlovarský kraj **poklesly počty zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) **ve všech krajích**, nejvíce v Moravskoslezském a Jihočeském kraji. Pokles **počtu podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) byl zaznamenán pouze v Olomouckém a Karlovarském kraji. **Nejvyšší podíl zaměstnanců** na celkové zaměstnanosti zůstal **v Moravskoslezském kraji (86,3 %)**, **nejvyšší podíl podnikatelů v Hl. m. Praze (23,0 %)**.

**Přírůstek (úbytek) počtu osob v hlavním zaměstnání
podle postavení v zaměstnání v krajském členění (v tis.)**

tab. č. 9

kraj	zaměstnanci (vč. členů prod. družstev)				podnikatelé (vč. pom. rod. příslušníků)			
	2009	2010	rozdíl	index (%)	2009	2010	rozdíl	index (%)
Celkem	4 107,0	4 019,2	-87,7	97,9	827,3	865,9	38,6	104,7
Hl. m. Praha	513,6	505,7	-7,9	98,5	146,4	151,1	4,7	103,2
Středočeský	485,8	481,4	-4,4	99,1	115,6	120,8	5,1	104,4
Jihočeský	263,9	249,3	-14,6	94,5	43,5	50,7	7,2	116,5
Plzeňský	231,8	229,0	-2,8	98,8	43,0	44,7	1,7	104,0
Karlovarský	122,6	123,4	0,7	100,6	21,3	21,0	-0,3	98,7
Ústecký	316,3	307,7	-8,6	97,3	49,4	54,1	4,8	109,7
Liberecký	163,1	165,1	2,0	101,2	34,1	36,4	2,3	106,6
Královehradecký	208,8	206,8	-1,9	99,1	46,0	46,9	1,0	102,1
Pardubický	204,6	196,3	-8,3	95,9	33,9	38,7	4,8	114,2
Vysočina	206,3	201,0	-5,3	97,5	34,8	37,1	2,4	106,8
Jihomoravský	439,1	433,7	-5,3	98,8	90,6	98,1	7,5	108,3
Olomoucký	242,5	231,6	-10,9	95,5	49,9	46,8	-3,1	93,9
Zlínský	225,2	219,2	-6,1	97,3	44,5	44,8	0,2	100,5
Moravskoslezský	483,2	468,9	-14,3	97,0	74,3	74,6	0,3	100,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Souběžně s hlavním zaměstnáním pracovalo **ve druhém** (dalším) **zaměstnání 106,3 tis. osob**. Četnost této kategorie **se zvýšila o 14,6 tis. osob** (počet mužů o 8,9 tis., počet žen o 5,7 tis.).

Ekonomické postavení osob v druhém zaměstnání **je odlišné** od struktury v hlavním zaměstnání. **Převažovali podnikatelé** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), jejich **počet se zvýšil na 60,2 tis.** a **podíl (z 55,0 %) na 56,6 %**. **Počet zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) **vzrostl na 46,2 tis.**, jejich **podíl však poklesl (z 45,0 %) na 43,4 %**.

2. Struktura zaměstnanosti v sektorech, odvětvích a podle zaměstnání

Zaměstnanost **v primárním sektoru** dlouhodobě klesá, v roce 2010 se meziročně **snížila** (o 2,5 tis.) **na 151,2 tis. osob**. **Podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti však **zůstal na 3,1 %**.

V sekundárním sektoru (průmysl včetně stavebnictví) **zaměstnanost** meziročně **poklesla na 1 855,7tis. osob**, **pokles** (o 47,4 tis.) byl **ve srovnání**

s rokem 2009 (o 124,1 tis.) výrazně nižší. Podíl tohoto sektoru se snížil o 0,6 p.b. na 38,0 %.

Sektorová struktura zaměstnanosti

tab. č. 10

	2009		2010		rozdíl 10 - 09	index (%)
	v tis.	%	v tis.	%		
CELKEM	4 934,3	100,0	4 885,2	100,0	-49,1	99,0
I. sektor	153,8	3,1	151,2	3,1	-2,5	98,3
II. sektor	1903,1	38,6	1855,7	38,0	-47,4	97,5
<i>v tom: průmysl</i>	1406,4	28,5	1390,8	28,5	-15,6	98,9
<i>stavebnictví</i>	496,7	10,1	464,9	9,5	-31,8	93,6
III. sektor *)	2877,4	58,3	2878,3	58,9	0,9	100,0

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

*) vč. nezjištěné sektorové příslušnosti

Na celkovém poklesu zaměstnanosti v tomto sektoru se podílel **průmysl i stavebnictví**.

V **průmyslu** se snížil počet zaměstnaných osob na **1 390,8 tis.** Pokles (o 15,6 tis.) byl mnohem nižší než v roce 2009 (o 140,1 tis.). **Podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti zůstal na úrovni **28,5 %**.

Ke snížení zaměstnanosti přispěl **zpracovatelský průmysl**, pokles (o 6,8 tis.) byl proti poklesu v roce 2009 (o 135,8 tis.) minimální (jednalo se především o výrobu strojů a zařízení). Zaměstnanost mírně stoupla zejména ve výrobě ostatních dopravních prostředků a zařízení a ve výrobě motorových vozidel.

Pokles zaměstnanosti **ve zpracovatelském průmyslu** se projevil v **kategorii zaměstnanců** (o 15,9 tis. osob) a podnikatelů se zaměstnanci (o 1,2 tis. osob), počet podnikatelů bez zaměstnanců vzrostl (o 11,1 tis. osob). Z regionálního hlediska byl největší **pokles** zaznamenán **ve Středočeském a Ústeckém kraji**. **Nárůst** byl zaznamenán v **šesti krajích, největší v Moravskoslezském kraji**.

Zaměstnanost ve **stavebnictví** klesla (o 31,8 tis.) na **464,9 tis. osob** (v roce 2009 ještě vzrostla o 15,9 tis. osob), jeho **podíl** na celkové zaměstnanosti se snížil (z 10,1 %) na **9,5 %**. K poklesu došlo v jedenácti krajích, **největší pokles** byl zaznamenán v **Moravskoslezském kraji**.

Podíl sekundárního sektoru je v **ČR** stále vysoký, i přes jeho pokles nadále **dosahuje nejvyšší hodnoty ze všech států EU** (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Nárůst počtu zaměstnaných v **terciárním sektoru** (o 0,9 tis.) na **2 878,3 tis. osob** byl v meziročním srovnání minimální (v roce 2009 nárůst o 60,9 tis.). **Podíl**

terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti (v důsledku poklesu v ostatních sektorech) **vzrostl až o 0,6 p.b. na 58,9 %**. **Nárůst zaměstnanosti** byl mj. zaznamenán v **sekci zdravotní a sociální péče** (především ve **skupině zdravotnická péče** v Hl. m. Praze). Významnější zvýšení zaměstnanosti bylo zaznamenáno také v sekci **veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení** (především v Libereckém kraji). Největší **pokles** byl v sekci **velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel** (nejvíce v Ústeckém kraji). Nejvyšší **pokles** zaměstnanosti se projevil v Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

I přes dlouhodobý nárůst počtu i podílu zaměstnaných v terciárním sektoru patří ČR v rámci EU ke státům s jeho nejnižším podílem na celkové zaměstnanosti (viz část V. Mezinárodní srovnání).

Sektorová struktura v krajích je odlišná (viz příloha 1b). Nejvyšší podíl primárního sektoru byl v kraji Vysočina (7,2 %), naopak zanedbatelný byl v Hl. m. Praze (0,5 %). V Hl. m. Praze byl nejnižší také podíl sekundárního sektoru (18,0 %), ale nejvyšší podíl sektoru terciárního (81,6 %). Sekundární sektor byl nejvíce zastoupen v Libereckém kraji (47,5 %), nejméně v Kraji Vysočina (44,0 %).

Podle **vykonávaného zaměstnání** (klasifikace zaměstnání KZAM) pracovalo nejvíce osob **ve třídě 3** – techničtí, zdravotničtí, pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech – 24,7 %, **především žen** (30,5 % z jejich celkového počtu). **Nejvíce mužů** (27,5 %) bylo zařazeno v druhé nejpočetnější **třídě 7** - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři, kromě obsluhy strojů a zařízení, její celkový podíl na zaměstnanosti představoval 17,4 %.

Ve struktuře zaměstnanosti podle vykonávaného zaměstnání **se projevíly změny zaměstnanosti v sektorech a odvětvích**. **Nejvyšší pokles** zaměstnanosti (**o 63,9 tis.**) byl **ve třídě 2** - vědečtí a odborní duševní pracovníci, zatímco v roce 2009 ještě počet zaměstnaných v této třídě vzrostl o 25,8 tis. Naopak **ve třídě 8** – obsluha strojů a zařízení počet zaměstnaných vzrostl o 11,9 tis., v předchozím roce poklesl o 19,5 tis. Změna je patrná i **ve třídě 6** – Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví (v roce 2009 pokles o 5,7 tis., v roce 2010 nárůst o 4,2 tis.). Nadále přetrvává pokles zaměstnanosti **ve třídě 9** – Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (v roce 2009 i 2010 pokles o 21,3 tis., resp. 20,5 tis.).

Struktura zaměstnanosti podle klasifikace zaměstnání (KZAM)

tab. č. 11

Celkem	2009		2010		rozdíl 10-09	index 10/09 (%)	
	v tis.	%	v tis.	%			
	4 934,3	100,0	4 885,2	100,0			-49,1
z toho:							
0	Příslušníci armády	14,5	0,3	14,8	0,3	0,2	101,6
1	Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	292,9	5,9	261,2	5,3	-31,7	89,2
2	Vědečtí a odborní duševní pracovníci	582,4	11,8	518,5	10,6	-63,9	89,0
3	Techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (vč. příbuzných oborů)	1 176,3	23,8	1 208,1	24,7	31,8	102,7
4	Nižší administrativní pracovníci (úředníci)	362,7	7,4	384,7	7,9	22,0	106,1
5	Provozní pracovníci ve službách a obchodě	587,4	11,9	605,4	12,4	18,0	103,1
6	Kvalifikovaní dělníci v zemědělství a lesnictví (vč. příbuzných oborů)	62,6	1,3	66,8	1,4	4,2	106,7
7	Řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři	870,4	17,6	849,1	17,4	-21,3	97,6
8	Obsluha strojů a zařízení	657,2	13,3	669,1	13,7	11,9	101,8
9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	327,2	6,6	306,7	6,3	-20,5	93,7

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti

V roce 2010 se zaměstnanost zvýšila pouze u osob **s vysokoškolským vzděláním (o 54,6 tis.)**. V ostatních kategoriích se počet zaměstnaných **snížil**, absolutně nejvíce **u osob se středním vzděláním bez maturity** (o 65,6 tis.), relativně **u osob se základním nebo bez ukončeného základního vzdělání** (o 8,8 %).

Podíl vysokoškolsky vzdělaných osob na celkové zaměstnanosti se sice v ČR zvyšuje (v roce 2002 činil 13,1 %, v roce 2009 17,1 %, v roce 2010 to bylo již 18,4 %), v porovnání s ostatními státy Evropské unie však patří tento podíl v ČR mezi nejnižší v rámci EU 27 (podle posledních dostupných údajů za rok 2009 byl nejvyšší podíl v Irsku 39,6 % Belgii 39,2 %, Estonsku 38,7 % a Lucembursku 38,1 % (průměr EU27 28,1 %).

Vzdělanostní struktura zaměstnaných

tab. č. 12

Zaměstnaní v NH	2009		2010		rozdíl 10-09	index 10/09
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	4934,3	100,0	4885,2	100,0	-49,1	100,0
z toho:						
základní a bez vzdělání	261,5	5,3	238,5	4,9	-23,0	91,2
střední bez maturity	1949,9	39,5	1884,3	38,6	-65,6	96,6
střední s maturitou	1877,4	38,0	1861,5	38,1	-15,9	99,2
vysokoškolské	845,2	17,1	899,8	18,4	54,6	106,5

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Z regionálního pohledu byla **nejméně příznivá vzdělanostní struktura** zaměstnanosti **v Karlovarském a Ústeckém kraji** (10,4 %, resp. 9,1 % zaměstnaných pouze se základním vzděláním nebo bez ukončeného základního vzdělání). Naopak **podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním** byl v roce 2010 **nejvyšší v Hl. m. Praze** (35,6 %), Jihomoravském (22,1 %) a Moravskoslezském kraji (17,7 %).

Vzdělanostní struktura zaměstnané populace ČR v roce 2010 v krajském členění v %

tab. č. 13

Kraj	Vzdělání			
	základní	střední		vysokoškolské
		bez maturity	s maturitou	
Hl.m. Praha	2,5	19,6	42,3	35,6
Středočeský	5,4	39,3	39,3	16,0
Jihočeský	5,5	40,9	38,9	14,7
Plzeňský	4,7	40,6	38,6	16,1
Karlovarský	10,4	43,3	36,5	9,9
Ústecký	9,1	45,2	35,3	10,4
Liberecký	5,8	44,7	36,5	13,0
Královéhradecký	3,5	40,7	39,6	16,0
Pardubický	4,0	43,6	37,4	15,0
Vysočina	4,4	44,5	38,2	12,9
Jihomoravský	4,2	37,6	36,1	22,1
Olomoucký	4,1	43,7	37,3	14,9
Zlínský	4,0	43,2	37,2	15,6
Moravskoslezský	5,1	40,8	36,4	17,7
Celkem ČR	4,9	38,6	38,1	18,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

4. Zaměstnanost cizinců

K 31. 12. 2010 bylo v ČR legálně **zaměstnáno** (v postavení zaměstnanců) celkem **215,4 tis. cizích státních příslušníků**³, z toho **na základě platného povolení** k zaměstnání **49,2 tis. cizinců**, dále **22,1 tis. cizinců bez povinnosti pracovního povolení** a **144,0 tis. občanů EU/EHP a Švýcarska** (dále jen občané EU). Počty cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců se v důsledku vlivu ekonomické krize opět snížily, ale jejich **celkový meziroční úbytek** na konci prosince 2010 **o 15,4 tis. osob** byl nižší než v roce 2009 (53,8 tis.). Počet osob **s platným povolením** se **snížil o 24,5 tis.**, počet občanů EU (včetně jejich rodinných příslušníků) vzrostl o 4,7 tis., počty cizinců bez povinnosti pracovního povolení vzrostly o 4,4 tis..

V počtu cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců i nadále převažovali muži (65,2 %), i když jejich podíl na celkovém poklesu činil 75 % (pokles počtu mužů o 11,5 tis.).

Z hlediska státní příslušnosti bylo v ČR zaměstnáno **nejvíce občanů Slovenské republiky** (100,7 tis.), **Ukrajiny** (42,1 tis.) a **Polska** (19,0 tis.).

Největší meziroční **pokles** byl registrován u občanů **Ukrajiny** (15,3 tis.), **Moldavska** (2,2 tis.), **Polska** (1,2 tis.) a **Uzbekistánu** (1,0 tis.). Meziroční nárůst byl zaznamenán mj. u občanů Slovenska (2,5 tis.), Rumunska a Bulharska (1,0 tis.) **Podíl občanů EU** se i vzhledem k úbytku zaměstnanců s pracovním povolením zvýšil (z 60,4 %) na **66,9 %** všech legálně zaměstnaných cizích státních příslušníků (příloha č. 3b, příloha č. 4).

Na zastoupení cizinců (podle odvětví činnosti a vykonávaného zaměstnání) se projevíly změny v sektorové struktuře celkové zaměstnanosti. Nejvyšší **úbytek** zahraniční zaměstnanosti se projevil v odvětvích s vyšším zastoupením mužů, především **ve stavebnictví** (o 11,2 tis.). Větší pokles byl i v oblasti nemovitosti (o 3,5 tis. osob). Naopak nejvyšší **nárůst** byl zaznamenán v oblasti **informační a komunikační činnosti** (o 1,5 tis.).

³ Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí se řídí zákonem 435/2004 Sb., o zaměstnanosti v platném znění. Od 1.1.2009 nabyl účinnosti zákon č. 382/2008 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Do zákona o zaměstnanosti byl zaveden institut tzv. „zelených karet“ (povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání ve zvláštních případech), který je jednotným povolením k pobytu i zaměstnání a rozšiřuje tak způsoby přístupu cizinců na český trh práce. Ke konci prosince 2010 bylo v tomto režimu na území ČR zaměstnáno celkem 126 osob, které jsou zahrnuty do celkového počtu cizinců s platným povolením k zaměstnání.

Vyšší podíl zastoupení žen oproti mužům vykazovala odvětví **zdravotnictví a sociální péče** (69,3 %), odvětví **veřejné správy, obrany, sociálního zabezpečení** (55,3 %) a odvětví **ubytování, stravování a pohostinství** (50,5 %).

Zaměstnávání cizích státních příslušníků převažovalo v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání (KZAM) byla **nejpočetněji zastoupena třída 9 - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci** (25,9 %), **třída 7 - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři** (20,9 %) a **třída 8 - obsluha strojů a zařízení** (15,9 %). Nejvyšší meziroční **pokles** byl zaznamenán ve třídách s vysokým zastoupením mužů - **ve třídě 9** (o 17,2 tis) a **ve třídě 7** (o 3,5 tis.). K **nárůstu** došlo mj. **ve třídě 2** - vědečtí a odborní duševní pracovníci (o 2,4 tis.), **ve třídě 3** - techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci (1,5 tis.) a **ve třídě 5** - provozní pracovníci ve službách a obchodě, (o 1,4 tis.). Nadpoloviční zastoupení měly ženy ve třídě 4 - nižší administrativní pracovníci a ve třídě 5 - provozní pracovníci ve službách a obchodě.

Nejvíce zaměstnaných cizích státních příslušníků bylo **ve věkové skupině 25 - 39 let** (53,4 %) a ve skupině 40 - 54 let (27,8 %). K absolutnímu poklesu došlo u mladších věkových kategorií, nejvyšší byl kategorii do 29 let (o 12,3 tis. osob). Věková struktura žen a mužů byla téměř stejná.

V ČR pracují **cizí státní příslušníci** rovněž **jako podnikatelé** na základě živnostenského oprávnění (jehož vydávání je v kompetenci MPO). Ke konci prosince 2010 jich bylo **91,0 tis.**, jejich počet meziročně **vzrostl o 3,2 tis.** Někteří tímto způsobem řešili ztrátu zaměstnání vykonávanou na základě povolení k zaměstnání.

Celková zaměstnanost cizích státních příslušníků na českém trhu práce (zaměstnaných i podnikajících) **se podobně jako v předchozím roce snížila.** V meziročním srovnání **klesla** (o 12,1 tis.) **na 306,4 tis. osob**, jejich **podíl na pracovní síle** poklesl (o 0,2 p.b.) na **5,4 %** a podíl **na zaměstnanosti** (o 0,2 p.b.) na **6,3 %**.

5. Insolvence

Zaměstnanci zaměstnavatele, který je v platební neschopnosti, mají právo na uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem v rozsahu a za podmínek stanovených zákonem č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně

některých zákonů, který nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2000. Mzdové nároky jsou zaměstnancům vypláceny prostřednictvím úřadů práce.

Zákon č. 217/2009 Sb., umožnil zaměstnancům, na jejichž zaměstnavatele byl podán v době od 1. 9. 2008 do nabytí účinnosti novely zákona č. 118/2000 Sb. (tj. do 20. 7. 2009) insolvenční návrh nebo bylo podáno moratorium před zahájením insolvenčního řízení, a nesplňovali podmínky pro přiznání mzdových nároků ve znění zákona č. 118/2000 Sb. platného do 19. 7. 2009, aby mohli do 21. 9. 2009 požádat o jejich uspokojení. Tyto legislativní změny především prodloužily rozhodné období pro podání žádostí. Čerpání finančních prostředků v roce 2009 ovlivnilo také více případů insolventních firem z důvodů dopadů celosvětové ekonomické a finanční krize. V důsledku těchto faktorů náklady na insolvenční řízení za rok 2009 přesáhly částku 844 mil. Kč, zatímco do té doby v jednotlivých letech nepřesáhly částku 200 mil. Kč.

Zatímco **v roce 2009** bylo podáno 16 281 žádostí a úřady práce jich vyřídily celkem **19 451**, v roce 2010 **klesl počet** podaných žádostí na 9 998 a počet **vyřízených žádostí** na **11 028**. **Výdaje** ze státního rozpočtu na insolvenční řízení **v roce 2010 dosáhly 497 837 tis. Kč** a byly oproti předchozímu roku **o 346 196 tis. Kč**, tj. **o 40,4 %, nižší**.

Nejvyšší objem finančních prostředků vyplatily v roce 2010 **ÚP hl. m. Praha 75 505 tis. Kč**, Kutná Hora 52 721 tis. Kč, Prostějov 40 703 tis. Kč a Brno-město 39 545 tis. Kč. **Největšími firmami** poslanými do konkurzu byly OP Prostějov, a.s. (926 vyřízených žádostí, vyplaceno 37 152,8 tis. Kč) a ČKD Kutná Hora a.s. (621 vyřízených žádostí, vyplaceno 35 342,5 tis. Kč).

V roce 2010 bylo do příjmů státního rozpočtu přijato vymožené **plnění za předchozí výplaty insolvence** z minulých let ve výši **58 593 tis. Kč**. **Celkem bylo za dobu účinnosti tohoto zákona** žadatelům za jejich zaměstnavatele **vyplaceno cca 2 737,6 mil. Kč**. Do státního rozpočtu bylo od roku 2002 **postupně vráceno** celkem **300,9 mil. Kč**, tj. **11,0 % z celkových prostředků vyplacených úřady práce za zaměstnavatele**.

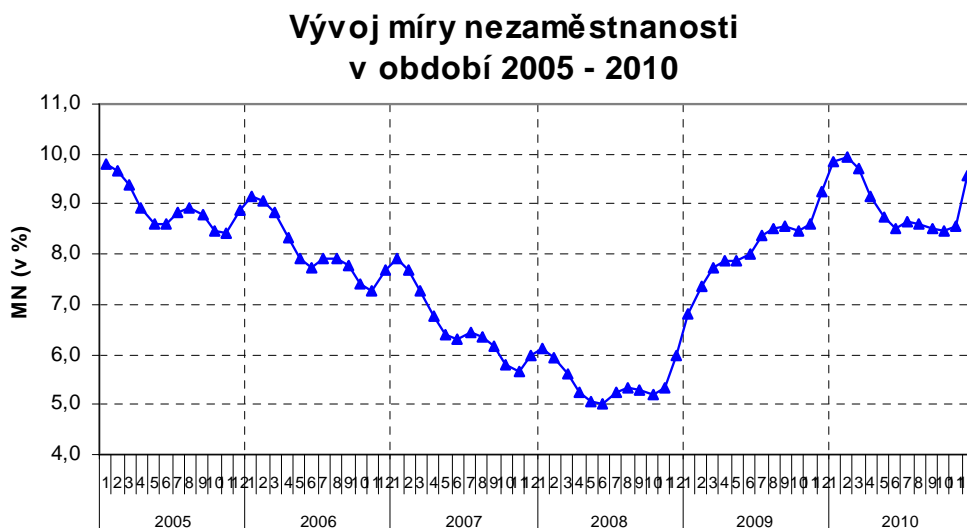
III. Nezaměstnanost

1. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2010

Situace na trhu práce v České republice byla zejména z důvodu převážně exportně orientované ekonomiky v posledních měsících roku 2008 a především v roce 2009 ovlivňována celosvětovou hospodářskou krizí. V důsledku nedostatku zakázek propouštěli nejdříve zaměstnavatelé v automobilovém průmyslu i jejich subdodavatelé a podnikatelské subjekty ze sklářského průmyslu, později i zaměstnavatelé z dalších odvětví, především ze zpracovatelského průmyslu.

Vliv krize byl viditelný ještě i **v prvních měsících roku 2010. Míra registrované nezaměstnanosti vzrostla v lednu** z prosincových 9,2 % **na 9,8 %**, **v únoru** dosáhla hodnoty **9,9 %**, což byly nejvyšší hodnoty od roku 2004 (v lednu a únoru 2004 dosáhla doposud historicky nejvyšších hodnot - 9,7 %, v platné metodice). Mírné oživení a působení sezónních faktorů ovlivnilo trh práce v jarních měsících, kdy nezaměstnanost výrazně klesala (na 8,5 %, tj. 500,5 tis. uchazečů o zaměstnání v červnu). Ve druhém pololetí se po mírném nárůstu v důsledku příchodu čerstvých absolventů škol mírně zvýšila a v podzimních měsících udržovala na stabilní úrovni.

graf č. 3

K výraznému nárůstu došlo až v prosinci, kdy se k obvyklým sezónním vlivům přidaly i změny v legislativní oblasti platné od 1. 1. 2011. Vzhledem k tomu, že tyto změny zpřísnily podmínky nároku na podporu v nezaměstnanosti (snížení výše podpory v nezaměstnanosti uchazečům, kteří sami bez vážného důvodu nebo na

základě dohody se zaměstnavatelem ukončí pracovní poměr, zrušení možnosti souběhu pobírání podpory v nezaměstnanosti s výkonem tzv. nekolidujícího zaměstnání a rovněž pobírání podpory až po době, kdy uchazeči přísluší zákonné odstupné či odchodné), mnozí nezaměstnaní se přihlásili do evidence úřadů práce ještě **v závěru roku 2010** (obvyklý lednový nárůst byl pak minimální).

K **31. 12. 2010** míra nezaměstnanosti představovala **9,6 %** a vzhledem k příznivějšímu vývoji v průběhu roku byla meziročně vyšší již pouze o 0,4 p.b. (v prosinci 2009 meziroční nárůst činil 3,2 p.b.). Vzhledem k vysokým hodnotám z počátku roku se ale **průměrná míra nezaměstnanosti za rok 2010 meziročně zvýšila z 8,0 % v roce 2009 na 9,0 %**.

Ke konci prosince 2010 bylo v evidenci ÚP **561,6 tis. uchazečů o zaměstnání** (meziroční nárůst o 22,5 tis.). **Průměrný počet uchazečů o zaměstnání v roce 2010 vzrostl (o 63,1 tis.) na 528,7 tis.**

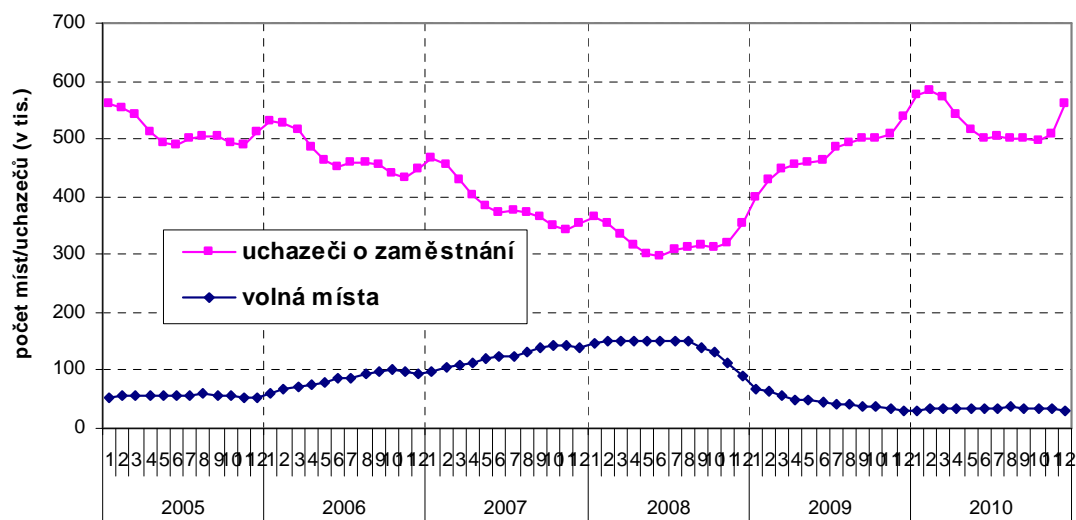
Uchazeči o zaměstnání, volná místa a míra registrované nezaměstnanosti

tab. č. 14

	rok 2009 průměr	2010					rok 2010 průměr
		31.12.	31.3.	30.6.	30.9.	31.12.	
Uchazeči o zaměstnání (v tis.)	465,6	539,1	572,8	500,5	500,5	561,6	528,7
z toho – ženy	231,8	258,1	264,1	249,3	257,1	268,2	258,4
– muži	233,7	281,0	308,7	251,2	243,4	293,4	270,3
– ženy (v %)	49,8	47,9	46,1	49,8	51,4	47,8	48,9
– muži (v %)	50,2	52,1	53,9	50,2	48,6	52,2	51,1
– dosažitelní	453,1	527,7	556,3	487,7	487,4	546,5	515,1
– ženy	224,5	251,4	254,6	241,9	249,3	259,9	250,6
– muži	228,6	276,3	301,7	245,8	238,0	286,6	264,5
Pobírající P v N (v tis.)	188,1	189,5	199,4	141,7	128,3	179,0	163,5
z toho – ženy	90,3	85,0	82,0	70,7	67,7	77,6	76,3
– muži	97,8	104,5	117,4	71,1	60,6	101,4	87,2
Pobírající P v N na celkovém počtu uchazečů (v %)	40,4	35,1	34,8	28,3	25,6	31,9	30,9
– ženy (v %)	39,0	32,9	31,0	28,4	26,3	28,9	29,5
– muži (v %)	41,8	37,2	38,0	28,3	24,9	34,6	32,2
Průměrná výše P v N (v Kč)	5 851	5 745	5 629	5 693	5 780	5 720	5 698
z toho – ženy	5 135	5 053	5 010	5 025	5 138	5 170	5 084
– muži	6 490	6 308	6 061	6 357	6 497	6 141	6 220
Volná pracovní místa (v tis.)	48,6	30,9	33,1	32,9	35,1	30,8	33,1
Počet uchazečů na 1 VPM	9,6	17,4	17,3	15,2	14,3	18,2	16,0
Míra nezaměstnanosti (v %)	8,0	9,2	9,7	8,5	8,5	9,6	9,0
z toho – ženy	9,3	10,3	10,4	9,9	10,2	10,7	10,3
– muži	7,0	8,4	9,2	7,5	7,3	8,8	8,1

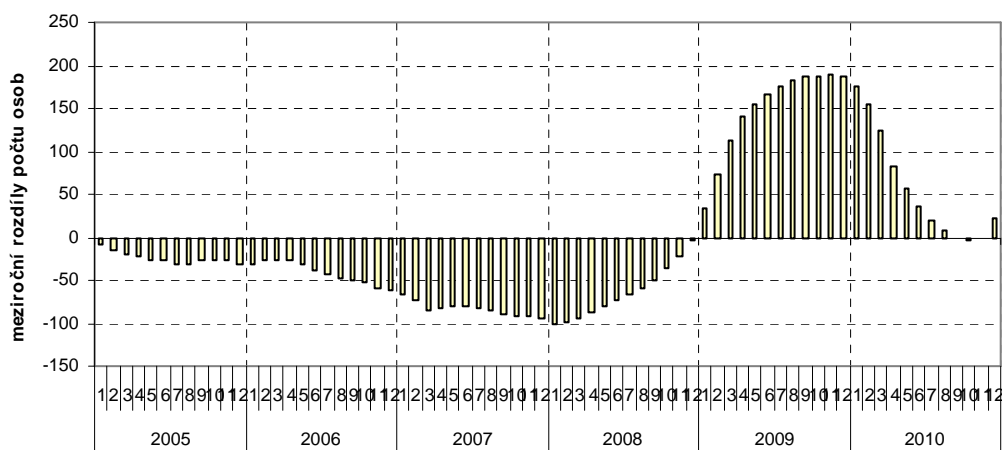
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Uchazeči o zaměstnání a volná pracovní místa (v tis.) v období 2005 - 2010

Průměrný podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání (rozhodujících pro výpočet míry nezaměstnanosti, definice ne/dosažitelných viz Metodické poznámky) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se meziročně nezměnil, zůstal na hodnotě **97,4 %**.

Meziroční rozdíly počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v období 2005 - 2010

Pokles uchazečů o zaměstnání s P_{vN} byl po většinu roku 2010 rychlejší než pokles celkového počtu uchazečů o zaměstnání, což souviselo s nižším počtem nově hlášených a také s nárůstem počtu i podílu dlouhodoběji nezaměstnaných, jimž už uplynula podpůrní doba. **K 31. 12. 2010** pobíralo podporu v nezaměstnanosti

179,0 tis. uchazečů o zaměstnání, tj. o 10,5 tis. méně než před rokem. **Průměrný počet nezaměstnaných s nárokem na PvN v roce 2010 poklesl** oproti předchozímu roku o 24,6 tis. **na 163,5 tis.**

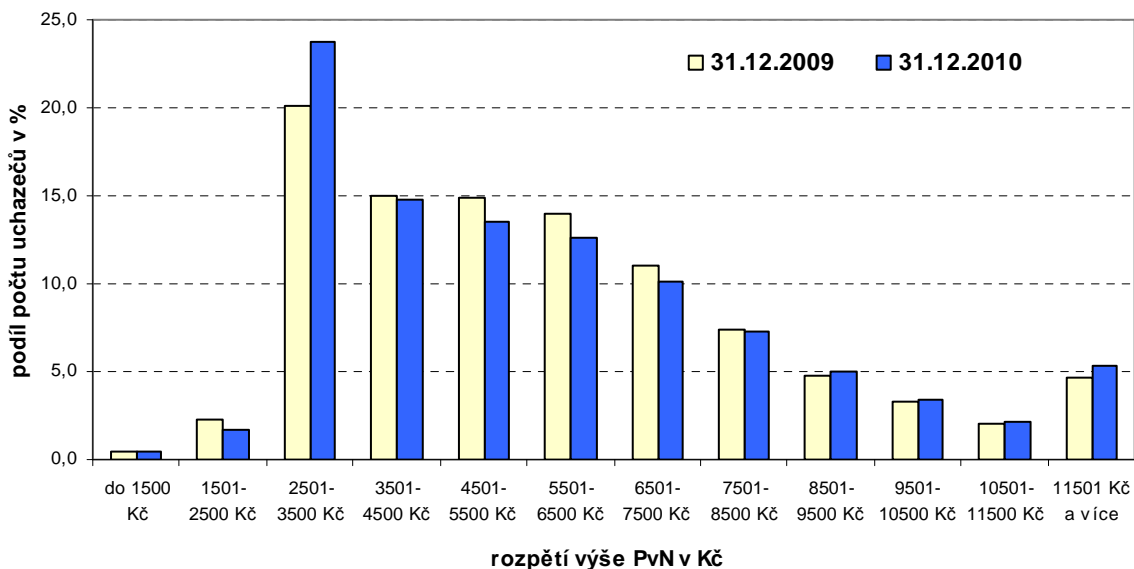
Podíl uchazečů o zaměstnání s PvN k 31. prosinci 2010 proto **poklesl na 31,9 %** celkového počtu uchazečů o zaměstnání (k 31. 12. 2009 činil 35,1 %) a **průměrný podíl za rok 2010 představoval 30,9 %** (v roce 2009 40,4 %).

Průměrná výše PvN za celý rok 2010 klesla o 153 Kč (o 2,6 %) na **5 698 Kč**. Výši podpory ovlivnila změna ve struktuře příjemců podpory, snížená procentní výměra při jejím delším pobírání i zhoršující se výdělková situace související s ekonomickou krizí.

Průměrná podpora **k 31. 12. 2010 činila 5 720 Kč**. **U žen (5 170 Kč) byla výrazně nižší** (o 18,8 %) než u mužů (6 141 Kč), což je dáno především rozdíly v úrovni jejich výdělků. **Podprůměrnou podporu v nezaměstnanosti** pobíralo cca **56,6 %** uchazečů o zaměstnání, což je méně než před rokem, kdy tento podíl činil cca 57,7 %.

graf č. 6

Podíly počtu uchazečů o zaměstnání podle výše podpory v nezaměstnanosti

Nejvíce vzrostly podíly uchazečů o zaměstnání s rozpětím podpory v nezaměstnanosti od 2 501 do 3 500 Kč a dále pak od 8 501 Kč výše. **Maximální PvN ve výši 0,58 násobku průměrné mzdy** (v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o PvN), tj. 22 896 Kč, pobíralo v prosinci 2010 více uchazečů

o zaměstnání (5,6 tis.) než v roce 2009 (5,2 tis.). **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání pobírajících PvN **vzrostl** z 2,7 % v prosinci 2009 **na 3,1 %** v prosinci 2010. Jedním z důvodů nárůstu u vyšších PvN může být dopad úsporných opatření a s tím související snižování počtu zaměstnanců veřejné správy.

Rozdělení počtu uchazečů o zaměstnání podle výše PvN

tab.č.15

	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči s Pvn	189,5	100,0	179,0	100,0	-10,5	-5,6
z toho:						
do 1500 Kč	0,8	0,4	0,8	0,4	0,0	-1,8
1501 - 2500 Kč	4,4	2,3	3,0	1,7	-1,4	-32,1
2501 - 3500 Kč	38,2	20,2	42,6	23,8	4,4	11,5
3501 - 4500 Kč	28,4	15,0	26,4	14,7	-2,0	-7,0
4501 - 5500 Kč	28,3	14,9	24,1	13,5	-4,2	-14,8
5501 - 6500 Kč	26,4	13,9	22,5	12,6	-3,9	-14,6
6501 - 7500 Kč	20,9	11,0	18,1	10,1	-2,8	-13,6
7501 - 8500 Kč	14,0	7,4	13,1	7,3	-0,9	-6,6
8501 - 9500 Kč	9,1	4,8	8,9	4,9	-0,3	-3,1
9501 - 10500 Kč	6,1	3,2	6,1	3,4	0,0	0,0
10501 - 11500 Kč	3,8	2,0	3,9	2,2	0,0	0,3
11501 Kč a více	8,9	4,7	9,5	5,3	0,6	6,9

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

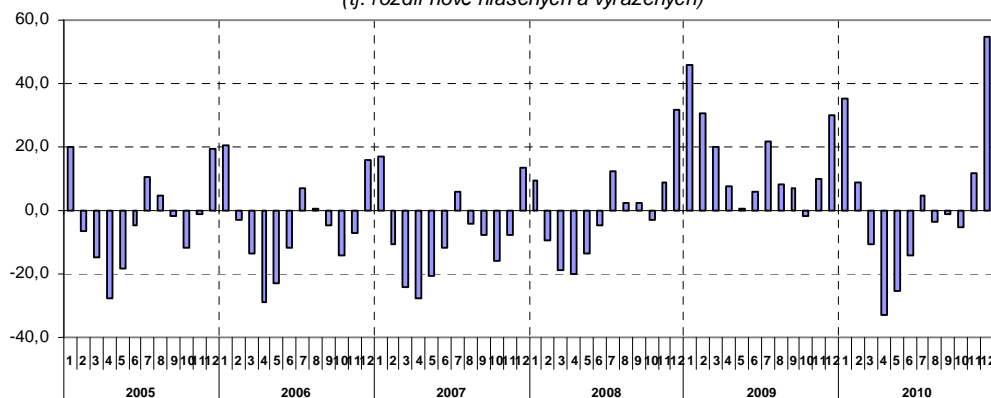
2. Toky nezaměstnanosti

Vývoj přírůstků a úbytků počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP v období 2005 - 2010 znázorňuje následující graf.

graf č. 7

**Přírůstky (úbytky) počtu uchazečů o zaměstnání
v evidenci ÚP v jednotlivých měsících (v tis.)
období let 2005 - 2010**

(tj. rozdíl nově hlášených a vyřazených)

Do evidence úřadů práce se **v roce 2010 nově zaregistrovalo 751,2 tis. osob**, tj. o 72,8 tis. méně než v roce 2009. Na poklesu se podíleli muži i ženy téměř stejně (o 36,3 tis., resp. 36,5 tis.). Zvláště vysoký nárůst počtu nově hlášených mužů oproti nárůstu počtu žen byl patrný v lednu a především v prosinci (z nově hlášených tvořili muži 62,6 %, resp. 67,1 %).

Počet vyřazených⁴ uchazečů o zaměstnání (728,8 tis.) vzrostl o 91,7 tis., přičemž počet vyřazených mužů byl vyšší než počet žen. V roce 2010 bylo **umístěno do zaměstnání 482,3 tis.** a jejich počet se (i přes nízký počet volných pracovních míst) **meziročně zvýšil o 80,4 tis. osob.** Zvýšil se zejména počet těch, kteří **si našli práci sami nebo začali podnikat bez podpory ÚP** (o 75,8 tis., tj. o 22,9 %). Většinou se takto uplatnili muži, jejich počet se meziročně zvýšil o 50,9 tisíc.

Toky evidované nezaměstnanosti (v tis. osob)

tab.č.16

	rok 2009	rok 2010	I. pololetí 2010			II. pololetí 2010		
			Celkem	I.Q	II.Q	Celkem	III.Q	IV.Q
nově evidovaní	824,0	751,2	352,9	202,7	150,2	398,3	181,5	216,8
z toho ženy	371,8	335,3	155,7	83,8	71,9	179,7	93,1	86,6
muži	452,2	415,8	197,2	119,0	78,3	218,6	88,4	130,3
vyřazení celkem	637,1	728,8	391,5	169,1	222,5	337,2	181,5	155,7
z toho:								
umístění ÚP	71,2	75,9	45,9	16,0	29,8	30,0	15,5	14,5
umístění jinak	330,7	406,4	227,5	97,9	129,6	178,9	97,3	81,6
vyřazení pro nespolutpráci	85,5	91,0	43,1	19,5	23,6	47,9	23,9	24,1
vyřazení - ženy	297,4	325,2	164,5	77,8	86,7	160,7	85,3	75,4
z toho:								
umístěné ÚP	35,3	36,2	21,0	7,8	13,1	15,2	7,5	7,7
umístěné jinak	157,4	182,3	92,8	44,9	47,9	89,5	47,9	41,6
vyřazené pro nespolutpráci	25,3	26,2	12,2	5,8	6,4	14,0	6,8	7,2
vyřazení - muži	339,7	403,5	227,0	91,3	135,7	176,5	96,2	80,3
z toho:								
umístění ÚP	36,0	39,7	24,9	8,2	16,7	14,8	8,0	6,8
umístění jinak	173,3	224,1	134,7	53,0	81,7	89,4	49,4	40,0
vyřazení pro nespolutpráci	60,3	64,9	30,9	13,7	17,2	34,0	17,1	16,9

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Podíl umístěných z celkového počtu vyřazených uchazečů o zaměstnání meziročně vzrostl na 66,2 % (v roce 2009 činil 63,1 %), **podíl umístěných díky vlastní aktivitě vzrostl z 51,9 % na 55,8 %.** Vyšší počty těch, kteří si našli práci, souvisejí s tím, že na trh práce přicházejí ve větší míře lidé dosud dlouhodobě

⁴ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišuje v § 29 ukončení evidence a v § 30 vyřazení z evidence. V tomto materiálu jsou pod pojmem **vyřazení z evidence** považovány obě formy odchodu z evidence.

zaměstnaní, kvalifikovaní, kteří jsou odhodláni se na trhu práce uplatnit co nejdříve. Naopak podíl umístěných ÚP na celkovém počtu vyřazených klesl z 11,2 % na 10,4 %.

Vzhledem k charakteru většiny sezónně orientovaných odvětví i sezónních prací (větší možnost uplatnění mužů) byly v počtech nově hlášených, vyřazených nebo umístěných mužů v jednotlivých čtvrtletích větší rozdíly, zatímco počty žen byly v průběhu roku téměř vyrovnané.

Mírně vzrostl počet uchazečů o zaměstnání vyřazených **pro nespolupráci s ÚP** (o 5,5 tis.). Počet vyřazených **z ostatních důvodů**⁵ **155,4 tis. osob** (80,6 tis. žen a 74,8 tis. mužů) byl vyšší o 5,8 tis.

Nejvíce nově hlášených přišlo v roce 2010 z odvětví **průmyslu, zejména zpracovatelského**. Jejich počty vzhledem k mírnému oživení byly ve srovnání s rokem 2009 o cca dvě pětiny nižší. K dalším odvětvím, která přispěla k růstu počtu uchazečů o zaměstnání, patřilo zejména stavebnictví (nárůst o 3,8 tis.) a veřejná správa a obrana, sociální zabezpečení (nárůst o 5,3 tis.), jejich počty na rozdíl od odvětví průmyslu ve srovnání s rokem 2009 vzrostly.

Počet nově evidovaných uchazečů o zaměstnání z vybraných odvětví

tab.č.17

Sektor/sekce	1.čtvrtletí	2.čtvrtletí	3.čtvrtletí	4.čtvrtletí	rok 2010
Celkem	202 745	150 155	181 453	216 816	751 169
z toho:					
Zemědělství, lesnictví a rybnářství A	3 112	1 478	1 435	6 522	12 547
Průmysl B-E	24 531	20 644	18 973	24 511	88 659
Stavebnictví F	8 212	3 000	2 879	10 428	24 519
Velkoobchod a maloob.; opr. mot. vozidel G	12 155	9 834	9 618	10 985	42 592
Doprava a skladování H	3 800	2 753	2 307	4 365	13 225
Ubytování, stravování a pohostinství I	3 385	2 692	2 820	3 668	12 565
Administrativní a podpůrné činnosti N	4 088	3 758	3 746	4 356	15 948
Veřejná správa a obrana; pov. soc. zabezp. O	5 162	3 815	2 825	11 534	23 336

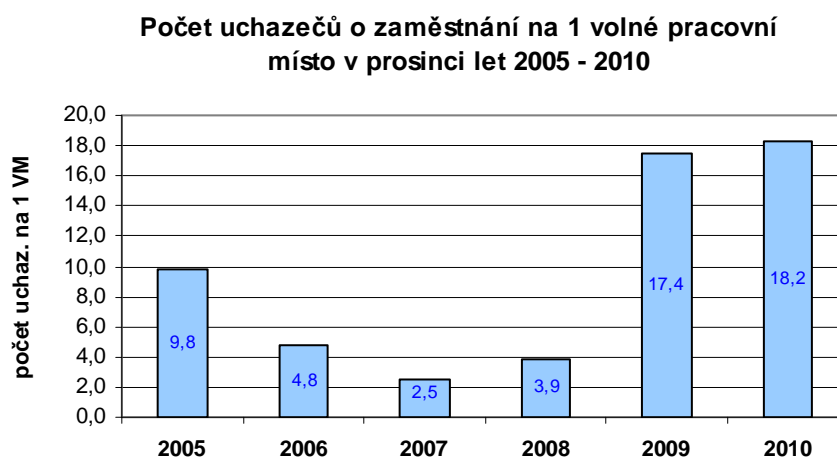
V porovnání s rokem 2009, kdy se **počet volných pracovních míst (VPM)** plynule snižoval, došlo v **roce 2010** k jejich stabilizaci (viz graf č. 4). Ke konci **prosince 2010** bylo evidováno **30,8 tis. volných pracovních míst** (o 0,1 tis. méně než v prosinci 2009).

⁵ tj. uchazeči o zaměstnání, kteří písemně požádali o ukončení evidence na ÚP (např. z důvodu nástupu na rodičovskou dovolenou nebo odchodu do důchodu), vyřazení z důvodu nástupu na soustavnou přípravu na povolání, vykonávající nelegální práci, ve vazbě po dobu delší než 6 měsíců nebo nastoupili výkon trestu odnětí svobody, stali se plně invalidními podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, písemně požádali o ukončení evidence na ÚP, změnili trvalé bydliště, dále přirozený úbytek, apod.

V průběhu roku zaměstnavatelé nahlásili na ÚP **206,8 tis. nových nebo uvolněných míst** (o 11,9 tis. méně než v roce 2009). Z volných míst evidovaných na ÚP bylo **obsazeno uchazeči o zaměstnání nebo zrušeno** (zaměstnavatelé je mezitím obsadili) **207,0 tis.** (meziročně o 72,0 tis. méně).

Vzhledem k poklesu počtu volných pracovních míst a nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání se **zhoršil nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce**. Počet uchazečů o zaměstnání připadajících na 1 volné pracovní místo se v prosinci meziročně zvýšil ze 17,4 na 18,2. Tento ukazatel byl v prosinci 2010 nejhorší od začátku sledování.

graf č. 8

Největší podíl v nabídce volných míst představovala místa určená pro administrativní, technické, zdravotnické, pedagogické pracovníky a pracovníky ve vědě a výzkumu, vyžadující maturitu nebo vysokoškolské vzdělání (**KZAM 1 - 4**), který se **zvýšil** z 35,4 % na **39,4 %**. Nárůst byl zaznamenán u míst pro zprostředkovatele finančních a obchodních transakcí, pro techniky ve fyzikálních oborech, pro obsluhu optických a elektronických zařízení, pro techniky a odborníky v oblasti výpočetní techniky. V této kategorii však také pro některé profese VPM poklesla. Jedná se o místa pro odborné ošetřovatele a sestry, pro ostatní pedagogy, pro zdravotnické asistenty, optiky a rehabilitační pracovníky.

Počty volných pracovních míst pro **kvalifikované dělnické profese**, především pro řemeslníky a výrobce, zpracovatele opraváře, obsluhu strojů a zařízení (**KZAM 6 - 8**) **vzrostly o 2,2 tis.**, jejich **podíl** na celkovém počtu VPM **vzrostl ze všech kategorií nejvíce** z 29,6 % na **36,7 %**. Jednalo se zejména o volná místa pro mechaniky, seřizovače a opraváře elektrických zařízení, pro kováře, nástrojaře,

zámečníky, formíře, svářeče, obsluhu strojů na výrobu textilních výrobků, pro řidiče a montážní dělníky.

Nejméně vzrostla místa pro provozní pracovníky ve službách a obchodě (**KZAM 5**) o 0,4 tis., jejich **podíl vzrostl** z 8,3 % na **9,6 %**. Z této skupiny se nejvíce zvýšily počty míst pro prodavače v obchodech, pro pracovníky ochrany a ostrahy.

V průběhu roku **poklesla pouze volná pracovní místa pro pomocné a nekvalifikované dělníky (KZAM 9) o 3,9 tis.**, klesl i jejich **podíl** na celkovém počtu VPM z 26,7 % **na 14,2 %**. Nejvíce se snížily počty míst pro pomocné a nekvalifikované dělníky v dolech, lomech, stavebnictví, pro pomocníky, uklízeče a pradelky a pro pomocné a nekvalifikované dělníky v průmyslu, v zemědělství a lesnictví.

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

V roce 2010 se z okruhu osob, kterým věnují úřady práce zvýšenou pozornost při zprostředkování zaměstnání, zhoršila situace starších věkových kategorií, žen pečujících o děti, zvýšily se počty dlouhodobě nezaměstnaných. Vývoj nezaměstnanosti výrazněji proporcčně nezhoršil situaci osob se zdravotním postižením a mírně se zlepšila situace mladých. Z hlediska vzdělání dále rostly počty vyučených a osob bez nebo se základním vzděláním.

Uchazeči o zaměstnání se zdravotním postižením

K 31. 12. 2010 bylo v evidenci ÚP **69,5 tis.** uchazečů o zaměstnání – **osob se zdravotním postižením (OZP)**, tj. o 1,8 tis. **více** než před rokem. Nárůst této skupiny uchazečů o zaměstnání (o 2,6 %) byl nižší než nárůst celkového počtu uchazečů o zaměstnání (o 4,2 %). Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání tak meziročně **poklesl** z 12,6 % **na 12,4 %** (viz graf č. 9).

Vývoj počtu **volných pracovních míst** vhodných **pro OZP** měl v roce 2010 podobnou tendenci jako vývoj celkového počtu volných míst, po plynulém poklesu v roce 2009 se jejich počet stabilizoval. **K 31. 12. 2010** jich bylo nahlášeno **1,9 tis.**, o 163 více než v prosinci 2009. Ze všech volných míst hlášených na ÚP představovaly 6,3 % (před rokem 5,7 %).

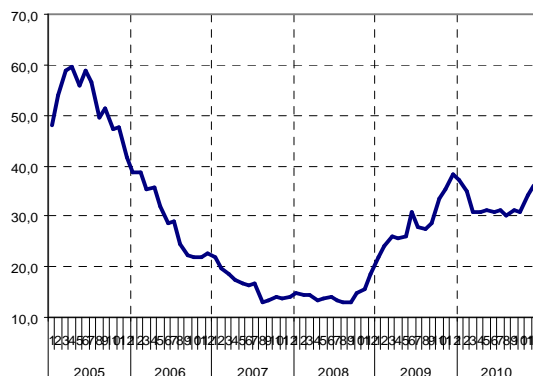
graf č. 9

Podíl OZP na celkovém počtu uchazečů (v %) v období 2005 - 2010

graf č. 10

Počet OZP na 1 VPM pro OZP v období 2005 - 2010

V důsledku vyššího počtu uchazečů o zaměstnání - OZP (především ve 4. čtvrtletí 2010) připadalo v roce 2010 na jedno volné pracovní místo určené pro tuto skupinu průměrně 32,4 OZP (v roce 2009 to bylo 27,4 OZP), viz graf č. 10. V porovnání s podílem celkového počtu uchazečů o zaměstnání k celkovému počtu VPM (16,0) je tento podíl 2-násobný.

Hodnota tohoto ukazatele k 31. 12. 2010 na úrovni 35,9 byla nižší než ve stejném období minulého roku (38,2 uchazečů o zaměstnání na 1 VPM), a to díky rychlejšímu meziročnímu nárůstu volných míst pro OZP než byl meziroční nárůst počtu OZP v evidenci ÚP.

Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Zatímco v roce 2009 i v 1. pololetí hodnoceného roku došlo k výraznému nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání mladších 25 let (zejména 20 – 24 let), k 31. 12. 2010 meziročně poklesl počet uchazečů pouze v těchto věkových skupinách. Celkový počet uchazečů o zaměstnání do 25 let se meziročně snížil o 2,8 tis. na 94,9 tis. a podíl klesl z 18,1 % na 16,9 %.

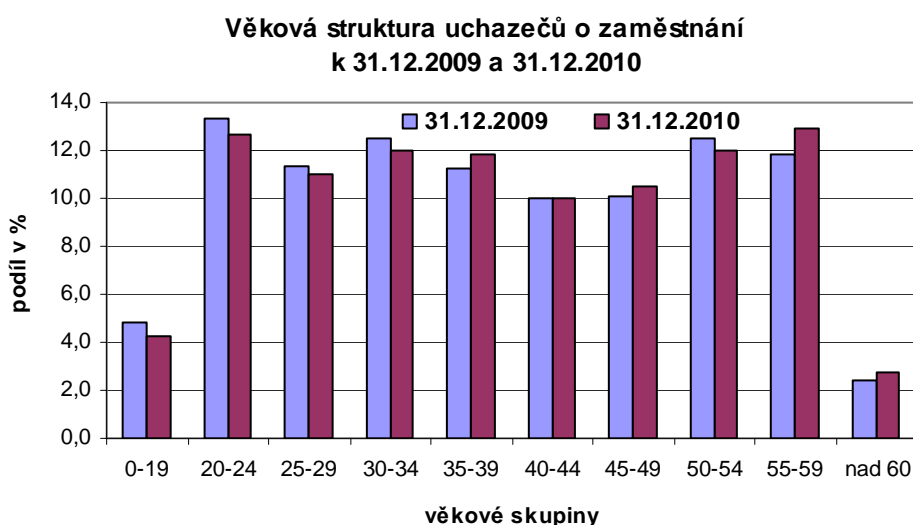
Počet uchazečů o zaměstnání ve věku 20- 24 let se snížil o 805 na 71,0 tis. a uchazečů do 20 let (kterým ÚP podle zákona o zaměstnanosti věnují zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání) o 2,0 tis. na 23,9 tis.

Další věkovou kategorií, které ve smyslu zákona o zaměstnanosti věnují ÚP zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání, jsou uchazeči o zaměstnání ve věku nad 50 let. Jejich počet v evidenci ÚP k 31. 12. 2010 byl o 11,0 tis. vyšší než ve stejném období roku 2009, jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se zvýšil z 26,8 % na 27,7 %. Nejvíce se na tomto nárůstu podílela

věková skupina **55 - 59 let**, **nejpočetnější ze všech pětiletých věkových skupin**. Její počet **meziročně vzrostl** o 8,7 tis. **na 72,7 tis.** Rychlejší nárůst počtu věkově starších v evidenci ÚP (patrný zejména ve 4. čtvrtletí 2010) zřejmě souvisí se snižováním počtu zaměstnanců veřejné správy.

Postupná změna struktury uvnitř skupiny starších 50 let souvisí s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu, a dále s tím, že se jedná o silné poválečné ročníky.

graf č. 11

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

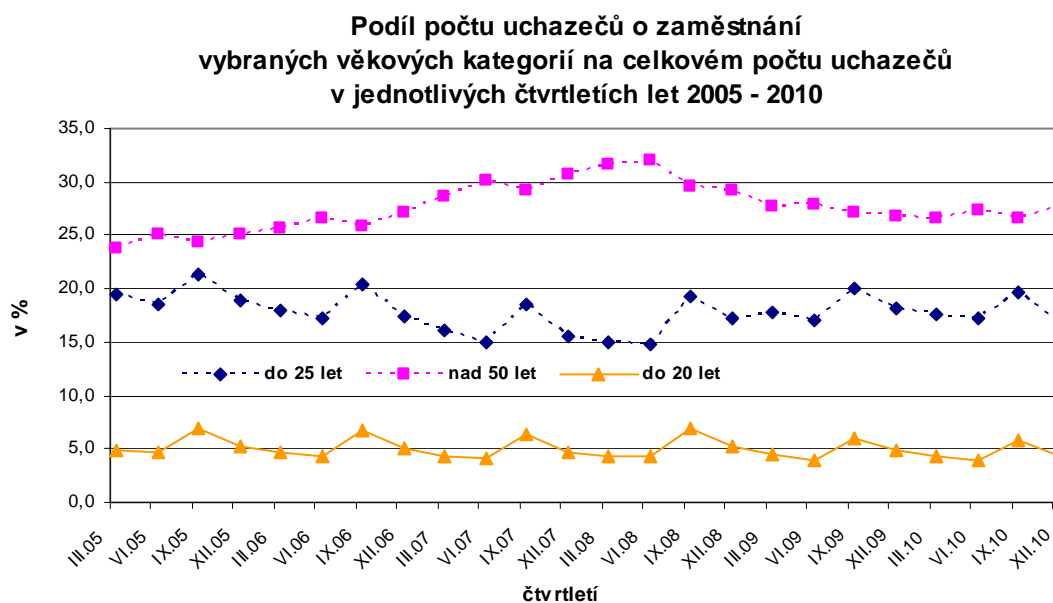
tab.č.18

	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Celkem	539,1	100,0	561,6	100,0	22,4	4,2
0 - 19 let	25,9	4,8	23,9	4,3	-2,0	-7,8
20 - 24 let	71,8	13,3	71,0	12,6	-0,8	-1,1
do 25 let	97,7	18,1	94,9	16,9	-2,8	-2,9
25 - 29 let	61,0	11,3	61,8	11,0	0,8	1,3
30 - 34 let	67,3	12,5	67,5	12,0	0,1	0,2
35 - 39 let	60,5	11,2	66,6	11,9	6,2	10,2
40 - 44 let	53,8	10,0	56,2	10,0	2,4	4,5
45 - 49 let	54,2	10,1	58,9	10,5	4,7	8,7
50 - 54 let	67,5	12,5	67,5	12,0	0,1	0,1
55 - 59 let	64,0	11,9	72,7	12,9	8,7	13,6
60 - 64 let	13,0	2,4	15,1	2,7	2,2	16,7
nad 65 let	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	.
nad 50 let	144,6	26,8	155,6	27,7	11,0	7,6

*Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo
. vzhledem k nízkému počtu nemá údaj vypovídající schopnost*

Specifické míry nezaměstnanosti (SMN) podle věku k 31. 12. 2010 jsou uvedeny v příloze č. 6. **Nejvyšší SMN** byla opět ve věkové skupině **do 25 let (21,9 %)**. Její poměr k celkové míře nezaměstnanosti je 2,3-násobný a je důsledkem nízkého počtu ekonomicky aktivních mladých lidí (připravují se na povolání).

graf č. 12

Meziročně došlo k nárůstu SMN ve všech věkových kategoriích, **nejvíce** ve skupině **55-59 let**, a to z 11,1 % na **11,9 %**. **Nadprůměrná míra nezaměstnanosti** byla také u osob ve věkovém rozpětí **50 - 54 let (10,3 %) a 25 - 29 let (10,0 %)**. SMN starších osob naopak (na rozdíl od mladých) snižuje jejich vysoká ekonomická aktivita. U ostatních věkových kategorií se míra nezaměstnanosti pohybovala pod úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v ČR.

Vývoj věkové struktury uchazečů o zaměstnání měl vliv na zvýšení průměrného věku uchazečů o zaměstnání z 39,1 na **39,7 let** (u žen vzrostl na 39,4 let a u mužů na 39,9 let).

Zlepšující se situace na trhu práce se projevila i u **absolventů škol** všech stupňů vzdělání **a mladistvých** po ukončení základní školy (dále jen „absolventi“). K **31. 12. 2010** jich bylo evidováno **35,4 tis.**, což je **o 255 méně** než před rokem. **Jejich podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání meziročně **klesl** (ze 6,6 %) na **6,3 %**. **Na jedno volné pracovní místo** vhodné pro absolventy škol a mladistvé jich připadalo **7,5**, což je méně než před rokem (prosinec 2009 – 8,9).

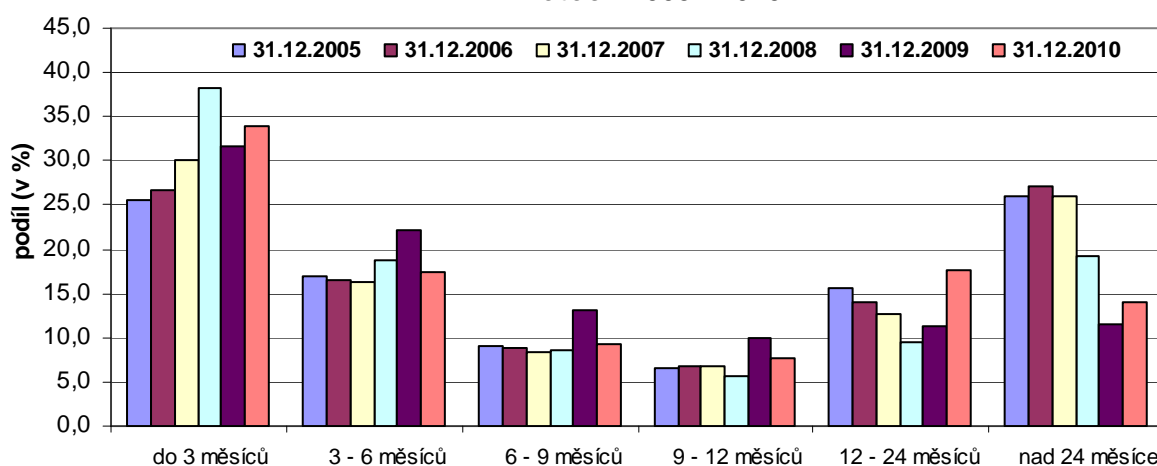
Průměrný počet absolventů v evidenci ÚP v roce 2010 meziročně **vzrostl** o 4,5 tis. na **32,7 tis.**

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

Vzhledem k přetrvávajícímu nízkému počtu pracovních míst se délka setrvání v evidenci ÚP opět prodloužila. **Počet uchazečů** o zaměstnání evidovaných **déle než 12 měsíců se k 31. 12. 2010** meziročně **zvýšil** o 54,6 tis. **na 178,5 tis.** a jejich **podíl** na celkové zaměstnanosti **vzrostl** z 23,0 % **na 31,8 %** (o 8,8, p.b.). Po výrazném poklesu v letech 2007 - 2008 v důsledku účinnosti zákonů v sociální oblasti se jejich počet vrátil přibližně na úroveň z prvních měsíců roku 2007.

graf č. 13

**Podíl uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti
v letech 2005 - 2010**

Počet uchazečů evidovaných **12 - 24 měsíců** vzrostl o 37,7 tis. **na 99,2 tis.** (o 61,4%), evidovaných **nad 24 měsíců** o 16,9 tis. **na 79,3 tis.** (o 27,1 %).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

tab. č. 19

	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	539,1	100,0	561,6	100,0	22,4	4,2
z toho:						
do 3 měsíců	171,2	31,7	190,2	33,9	19,0	11,1
3 - 6 měsíců	119,8	22,2	98,3	17,5	-21,5	-17,9
6 - 9 měsíců	70,8	13,1	52,1	9,3	-18,8	-26,5
9 - 12 měsíců	53,5	9,9	42,6	7,6	-10,9	-20,4
12 - 24 měsíců	61,4	11,4	99,2	17,7	37,7	61,4
nad 24 měsíců	62,4	11,6	79,3	14,1	16,9	27,1
nad 5 měsíců	276,3	51,2	291,5	51,9	15,2	5,5
nad 6 měsíců	248,2	46,0	273,1	48,6	24,9	10,0
nad 12 měsíců	123,9	23,0	178,5	31,8	54,6	44,1

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

V důsledku enormního nárůstu počtu nově hlášených uchazečů o zaměstnání koncem roku 2010 vzrostl i počet uchazečů evidovaných do **3 měsíců** o 19,0 tis na **190,2 tis.** (o 11,1 %).

V souladu s novelou zákona o zaměstnanosti věnují ÚP od 1. 1. 2009 zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kteří jsou v evidenci **déle než 5 měsíců. Na konci prosince 2010** jich bylo evidováno **291,5 tis.**, což znamená meziroční nárůst o 15,2 tis. osob. Jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných činil 51,9 % (v prosinci 2009 51,2 %).

Délka evidence uchazečů o zaměstnání

Nárůst počtu dlouhodobě nezaměstnaných se projevil v průměrné délce evidence. Průměrná **délka průběžné evidence** (tj. délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli k 31. 12. 2010 registrovaní na ÚP) se prodloužila z 413 dní na konci roku 2009 na **446 dní**, tj. o 33 dní.

Průměrná **délka ukončené evidence** (tj. délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli v průběhu 4. čtvrtletí 2010 vyřazeni z evidence), představovala **239 dní** a v porovnání se stejným obdobím roku 2009 (215 dní) se prodloužila o 24 dní.

Struktura uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst podle vzdělání

Struktura uchazečů o zaměstnání podle dosaženého stupně vzdělání a volných pracovních míst podle požadavků zaměstnavatelů na úroveň vzdělání se v minulých letech **měnila pouze nepatrně**. V roce 2010 byl zaznamenán meziroční nárůst uchazečů ve všech vzdělanostních kategoriích, největší **u vyučených uchazečů o zaměstnání a u uchazečů o zaměstnání s úplným středním odborným vzděláním s maturitou**. Nejpočetnějšími skupinami uchazečů o zaměstnání k 31.12. 2010 stále byli vyučení a uchazeči bez vzdělání nebo jen se základním vzděláním (232,4 tis., resp. 147,6 tis. osob), jejich podíly na celkové nezaměstnanosti se však snížily nejvíce (o 0,3 p.b., resp. 0,4 p.b.). Snížil se také podíl vyučených s maturitou (o 0,1 p. b.), podíl uchazečů ostatních vzdělanostních skupin se zvýšil.

Specifické míry nezaměstnanosti uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání v roce 2010 sice vzrostly ve všech kategoriích, potvrdily však, že **nezaměstnaností** jsou stále **nejvíce ohroženi lidé bez vzdělání nebo se základním vzděláním**. Jejich SMN (k 31. 12. 2010 **37,5 %**) byla téměř 4-násobná proti celorepublikovému průměru. U **vysokoškoláků** byla naopak SMN **nízká - 2,9 %**.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

tab.č. 20

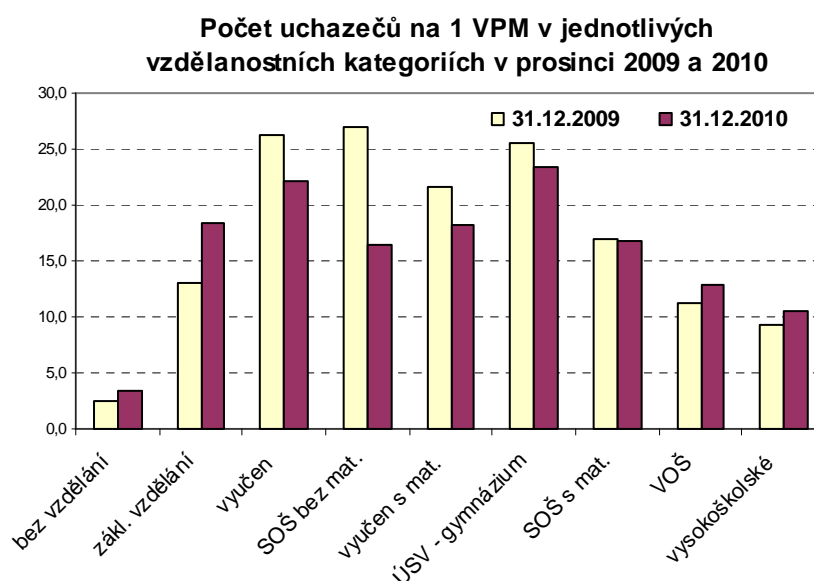
	k 31. 12. 2009		k 31. 12. 2010		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	539,1	100,0	561,6	100,0	22,4	4,2
z toho:						
bez vzdělání	2,6	0,5	3,0	0,5	0,3	11,7
zákl. vzdělání	141,1	26,2	144,7	25,8	3,6	2,5
vyučen	224,8	41,7	232,4	41,4	7,6	3,4
středošk. bez mat.	18,5	3,4	19,0	3,4	0,5	2,8
vyučen s mat.	27,3	5,1	27,8	4,9	0,4	1,6
gymnázium	14,0	2,6	14,9	2,7	0,9	6,5
SOŠ s mat.	82,1	15,2	87,4	15,6	5,3	6,4
vyšší vzdělání	3,5	0,6	3,8	0,7	0,3	9,5
vysokoškolské	25,2	4,7	28,7	5,1	3,5	13,8

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Rozdíly mezi kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání a kvalifikačními požadavky zaměstnavatelů vyjádřené **počtem uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo podle vzdělání** se vlivem mírného oživení a stabilizace situace na trhu práce u většiny kategorií vzdělání **meziročně zmenšily**.

Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce **se** oproti prosinci 2009 nejvíce **zmírnil u kategorie SOŠ bez maturity**, nejvíce se **zhoršil** u kategorie **základní vzdělání** (viz graf č. 14). **Nejvyšší poměr** počtu uchazečů o zaměstnání k počtu volných míst byl zaznamenán u kategorie **úplné střední všeobecné – gymnázium** (23,4).

Naopak **nejpříznivější** byl poměr mezi počtem uchazečů o zaměstnání a volnými místy pro uchazeče o zaměstnání **bez vzdělání** (3,4) a pro uchazeče o zaměstnání s **vysokoškolským vzděláním** (10,5).

Potřeba **snížení vysoké míry nezaměstnanosti** některých skupin obyvatel se odrazila i ve stanovení národních cílů České republiky v oblasti zaměstnanosti v souvislosti s **hlavními cíli Strategie Evropa 2020** (viz str. 13). Konkrétně se jedná o **snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu a míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 – 2 mezinárodní klasifikace vzdělání) o čtvrtinu proti roku 2010** (viz. Část Mezinárodní srovnání)⁶.

Ženy v evidenci ÚP

Zatímco do roku 2008 v evidenci ÚP převažovaly ženy, v důsledku ekonomické krize, která postihla především odvětví s vyšší zaměstnaností mužů, v **roce 2010** v průměru převažovali muži.

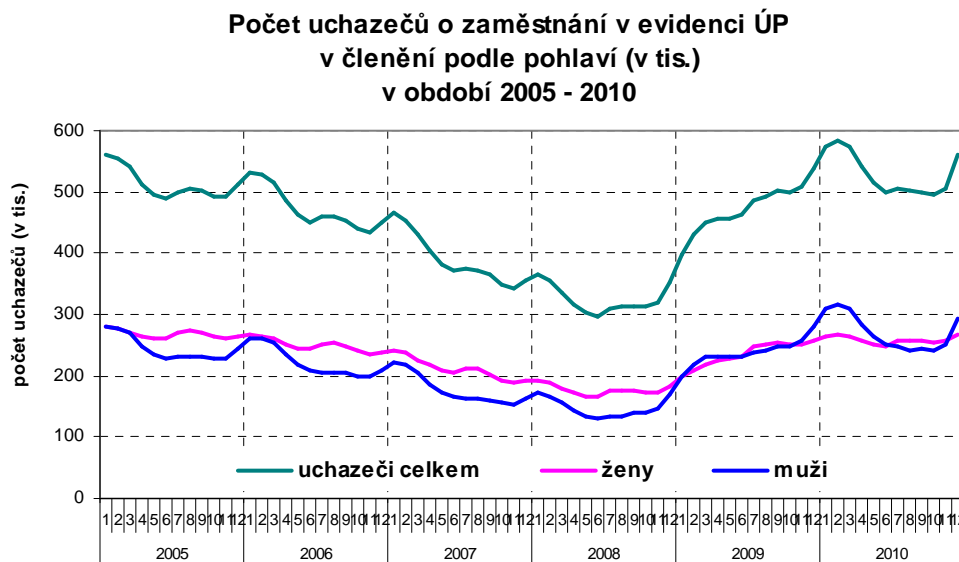
Nárůst počtu žen byl v porovnání s nárůstem celkového počtu uchazečů o zaměstnání sice pomalejší (viz graf č. 14), do evidence jich přicházelo ve srovnání s muži méně, v menší míře však i z evidence odcházely (viz část III. 2. Toky nezaměstnanosti). **K 31. 12. 2010** se počet **mužů** meziročně zvýšil o 12,3 tis. na **293,4 tis.**, počet **žen** se zvýšil o 10,1 tis. na **268,2 tis.** **Míra nezaměstnanosti žen (10,7 %)** byla z důvodu jejich nižší ekonomické aktivity **vyšší než u mužů (8,8 %)**.

Průměrný počet mužů v roce 2010 dosáhl **270,3 tis.** (zejména z důvodů vysokého počtu mužů v prvních měsících roku a pak nárůstem v prosinci, kdy

⁶ Vzhledem k tomu, že k vyhodnocení se používají mezinárodně srovnatelná data z VŠPS/LFS, konkrétní hodnoty v této části nejsou uvedeny.

z celkového počtu 96,5 tis. nově zaregistrovaných tvořili 67,1 %). **Žen bylo** v průměru **258,4 tis.**, jejich průměrný **podíl** na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných poklesl na **48,9 %** (v roce 2009 – 49,8 %).

graf č. 15

Podíly počtu mužů a žen z celkového počtu nezaměstnaných v jednotlivých kategoriích (věk, vzdělání, výše podpory v nezaměstnanosti, délka nezaměstnanosti) jsou uvedeny v příloze č. 8 a 9.

Pokud jde o specifické míry nezaměstnanosti žen podle věku, pak celkovou míru nezaměstnanosti žen převyšovaly **ve všech věkových kategoriích do 34 let**. Ženy často v tomto věku nemohou najít z důvodu péče o děti vhodné zaměstnání (počet uchazečů o zaměstnání pečujících o dítě do 15 let vzrostl meziročně z 60,7 tis. na 66,6 tis., tj. o 9,8 %, z toho bylo 93,9 % žen). Nadprůměrná byla také **SMN ve věkové kategorii 55 – 59 a také 50 – 54 let**, která souvisela zejména se ztrátou zaměstnání v předdůchodovém věku.

SMN podle stupně **vzdělání** byla **nadprůměrná** (podobně jako u mužů) u žen s **nižším vzděláním** (základním a bez vzdělání, středním bez maturity). V případě **základního vzdělání** (vč. bez vzdělání) u mužů převyšovala celorepublikový průměr 4,8-násobně, u žen „pouze“ 3,2-násobně, což souvisí s nižší ekonomickou aktivitou žen s nejnižším vzděláním (viz příloha č. 6).

Nadále jsou ženy více postiženy dlouhodobou nezaměstnaností. K 31. 12. 2010 jich bylo v evidenci úřadů práce **déle než 6 měsíců 53,7 %, déle než**

12 měsíců 35,6 %. Naproti tomu z celkového počtu nezaměstnaných mužů bylo evidováno déle **než 6 měsíců 44,0 %**, **déle než 12 měsíců 28,3 %**.

Podrobnější údaje o zastoupení žen a mužů z hlediska věku, délky nezaměstnanosti, vzdělání a podpory v nezaměstnanosti včetně grafického znázornění jsou uvedeny v příloze č. 8 a 9.

Uchazeči o zaměstnání z ostatních zemí Evropské unie

Počet uchazečů o zaměstnání z ostatních zemí EU⁷ ve srovnání s růstem celkového počtu uchazečů o zaměstnání **zpomalil**. Na konci roku 2010 jich bylo na úřadech práce registrováno **6 804**, meziročně se jejich počet **zvýšil pouze nepatrně** (o 191). Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání meziročně klesl z 1,23 % na 1,21 %. Rychlejší nárůst koncem roku 2008 a v průběhu prvního pololetí 2009 lze vysvětlit tím, že zaměstnavatelé s ekonomickými problémy spojenými s celosvětovou krizí začali nejprve propouštět cizince.

Vývoj počtu a podílu uchazečů o zaměstnání z ostatních zemí EU/EHP

tab. č. 21

	Uchazeči o zaměstnání celkem		Uchazeči o zaměstnání z ostatních zemí EU		Podíl (v %)	
	k 30.6.	k 31.12.	k 30.6.	k 31.12.	k 30.6.	k 31.12.
2004	517 526	541 675	2 367	2 889	0,46	0,53
2005	489 744	510 416	2 905	3 236	0,59	0,63
2006	451 106	448 545	3 101	3 309	0,69	0,74
2007	370 791	354 878	3 123	3 029	0,84	0,85
2008	297 880	352 250	2 728	3 822	0,92	1,09
2009	463 555	539 136	6 109	6 613	1,32	1,23
2010	500 500	561 551	6 195	6 804	1,24	1,21

V průběhu roku 2010 **se jich do evidence ÚP přihlásilo 10 119**, což je **o 1 485 méně než v roce 2009**. Počet cizinců, kteří z evidence v tomto období odešli (10 328), je meziročně vyšší o 965 a počet těch, kteří našli nové pracovní uplatnění (5 999), je vyšší o 686 osob.

Mezi uchazeči o zaměstnání evidovanými k 31. 12. 2010 na rozdíl od období před krizí stále **převažovali muži** (53,1 %, meziroční pokles o 0,1 p.b.).

Z hlediska vzdělání byla nejpočetnější kategorie uchazečů o zaměstnání **bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním (3 077 osob)**, jejíž podíl na

⁷ EU/EHP a Švýcarska – viz str. 19 v části Zaměstnanost

celkovém počtu všech uchazečů o zaměstnání z EU **se snížil o 0,4 p.b. na 45,3 %**. Poklesl i podíl druhé nejpočetnější kategorie – **vyučených** (o 0,5 p.b.) **na 26,8 %**. Naopak absolutně i relativně se zvýšil počet uchazečů o zaměstnání se středoškolským vzděláním s maturitou i všech stupňů vysokoškolského vzdělání.

Mezi uchazeči o zaměstnání z EU **vzrostl počet (o 226) i podíl (o 2,4 p.b.) osob ve věku 35 – 49 let** a počet (o 27) i podíl (o 0,3 p.b.) osob ve věku 60 – 64 let. Počty i podíly ostatních věkových skupin poklesly.

Z hlediska zaměstnání tvořili **největší podíl - 35,9 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci** (KZAM 9). Jejich **počet vzrostl (o 270) na 2404 osob, podíl se zvýšil (o 3,1 p.b.) na 35,3 %**. Dalšími početně silnými skupinami zůstali **provozní pracovníci ve službách a obchodě** – KZAM 5 (796, nárůst o 58 osob) a **řemeslníci, kvalifikovaní výrobci a zpracovatelé** – KZAM 8 (607, pokles o 33 osob).

Ve struktuře **podle zemí původu** převládali občané **Slovenské republiky** (5 021), jejichž **počet meziročně vzrostl o 235**, a dále **Polska** (864, pokles o 53), **Bulharska** (267, pokles o 9), **Rumunska** (169, pokles o 4) a **Německa** (102, pokles o 4).

Počet občanů EU, kteří přišli o práci v jiných státech EU a následně se **přišli ucházet o práci v ČR** (jejich počty jsou zahrnuty v celkových počtech uvedených výše), poklesl na **64 osob** (k 31. 12. 2009 – 78), především šlo o **občany ČR – 51**, z ostatních států EU se jednalo pouze o 1 až 2 osoby. Naopak **v zemích EU hledalo na konci roku 2010 zaměstnání** (a byla jim exportována podpora v nezaměstnanosti z ČR) **26 uchazečů o zaměstnání evidovaných na ÚP v ČR** (k 31. 12. 2009 - 40). Nejvíce jich odešlo do Francie a Německa (shodně 4 osoby) a Velké Británie a Španělska (shodně 3 osoby).

4. Regionální nezaměstnanost

Míra nezaměstnanosti vyšší než celorepublikový průměr (9,6 %) byla k 31. 12. 2010 zaznamenána v 9 krajích. Nejvyšší je stále v **Ústeckém kraji**, následuje **Olomoucký, Moravskoslezský, Karlovarský a Jihomoravský kraj**.

Míra nezaměstnanosti a počet uchazečů o zaměstnání v krajích ČR
(seřazené podle míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2010)

tab. č. 22

Kraj	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti v %	
	k 31. 12.		k 31. 12.		k 31. 12.	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
1. Ústecký kraj	59 976	61 947	58 732	60 502	13,6	13,9
2. Olomoucký kraj	41 092	42 117	40 026	40 732	12,2	12,5
3. Moravskoslezský kraj	80 581	82 776	78 554	79 257	12,1	12,4
4. Karlovarský kraj	19 337	19 922	19 016	19 515	11,1	11,4
5. Jihomoravský kraj	65 944	69 342	65 163	68 099	10,6	10,9
6. Zlínský kraj	33 836	33 386	33 136	32 596	10,8	10,7
7. Vysočina	28 566	29 410	27 828	29 011	10,3	10,7
8. Liberecký kraj	26 273	25 653	25 787	24 913	11,2	10,5
9. Pardubický kraj	26 817	27 359	26 446	26 815	9,6	9,9
10. Jihočeský kraj	27 530	29 545	26 595	28 548	7,8	8,5
11. Královéhradecký kraj	23 373	24 678	22 958	24 048	8,0	8,4
12. Plzeňský kraj	26 802	27 267	26 212	26 561	8,2	8,2
13. Středočeský kraj	49 144	54 716	48 328	53 764	7,0	7,7
14. Hl. m. Praha	29 865	33 433	28 947	32 123	3,7	4,1
Celkem ČR	539 136	561 551	527 728	546 484	9,2	9,6

Meziroční nárůst MN byl zaznamenán **ve 12 krajích, nejvyšší ve Středočeském a Jihočeském kraji** (o 0,7 p. b.) a v kraji Vysočina (o 0,5 p. b.). K meziročnímu poklesu MN došlo v Libereckém kraji (o 0,7 p. b.) a ve Zlínském kraji (o 0,1 p. b.). Absolutní **počet uchazečů** o zaměstnání **nejvíce vzrostl** ve Středočeském kraji, v Hl. m. Praze, v Jihomoravském a v Moravskoslezském, nejméně v Plzeňském a v Pardubickém kraji.

Meziroční nárůst míry nezaměstnanosti byl zaznamenán **v 53 okresech, nejvíce se MN zvýšila** v okresech **Jeseník** (o 2,8 p. b.), **Bruntál** (o 2,5 p. b.), **Strakonice** (o 2,2 p. b.), **Nymburk** (o 1,4 p. b.), **Kolín** (o 1,3 p. b.) a v okresech **Český Krumlov, Prostějov a Břeclav** (shodně o 1,2 p. b.). Největší pokles byl zaznamenán v okresech Jablonec nad Nisou (o 2,0 p. b.), Nový Jičín (o 1,6 p. b.) a Šumperk (o 1,2 p. b.).

Meziroční nárůst počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2010 byl zaznamenán **v 58 okresech** (příloha č. 10). V relativním vyjádření byl **nejvyšší** v okresech **Praha-východ** (o 19,2 %), **Jeseník** (o 18,9 %), **Kolín** (o 16,7 %) a **Strakonice** (o 15,7 %). Nárůst vyšší než 10 % byl dále v okresech

Hradec Králové, Mělník, Nymburk, Benešov, hl. m. Praha, Příbram Břeclav, Kladno, Beroun, Opava a Klatovy. Jedná se o okresy, které vykazují MN napříč celým spektrem hodnot (příloha č. 11). **Největší** meziroční **pokles** měly okresy Nový Jičín (o 10,1 %), Jablonec nad Nisou (o 7,8 %), Tachov (o 7,4 %), Blansko (o 6,0 %) a Šumperk (o 5,3 %), tj. v okresy, jejichž míra nezaměstnanosti se pohybuje nad celorepublikovým průměrem.

Okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti k 31. 12. 2010
(seřazené podle míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2010)

tab. č. 23

okres		Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti v%	
		k 31. 12.		k 31. 12.		k 31. 12.	
		2009	2010	2009	2010	2009	2010
1.	Jeseník	3 409	4 055	3 251	3 871	16,9	19,7
2.	Bruntál	8 273	9 092	7 977	8 673	15,4	17,9
3.	Most	9 899	9 871	9 729	9 702	16,4	16,5
4.	Hodonín	12 681	13 398	12 550	13 220	15,9	16,3
5.	Děčín	10 647	10 730	10 406	10 533	15,0	15,7
6.	Znojmo	8 956	9 040	8 908	8 998	15,4	14,7
7.	Karviná	20 824	20 940	20 376	20 221	14,4	14,3
8.	Sokolov	6 503	6 757	6 404	6 623	13,3	14,1
9.	Teplice	8 801	9 171	8 586	8 851	13,8	14,0
10.	Třebíč	7 695	8 429	7 437	8 334	12,8	13,8

Na trhu práce nadále přetrvávají regionální rozdíly. Nejvyšší míra nezaměstnanosti na konci roku 2010 byla v okrese **Jeseník – 19,7 %**, naopak nejnižší byla v hl. m. Praze – 4,1 %. **Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší mírou nezaměstnanosti** na konci roku 2010 **vzrostl** o 2,1 p. b. **na 15,6 p. b.** (příloha č. 12). **Rozptyl míry nezaměstnanosti** okresů – **29,0 %** (měřeno variačním koeficientem míry nezaměstnanosti) byl nepatrně **nižší** než v prosinci 2009, kdy hodnota tohoto ukazatele činila 29,3 %.

Během roku 2010 se ve všech okresech nadále projevovaly důsledky hospodářské krize. Mnozí zaměstnavatelé z důvodu snížení odbytu výrobků museli výrazně omezit výrobu a propouštět zaměstnance. **V roce 2010 nahlásilo** úřadům práce ve smyslu § 62 zákoníku práce **hromadná propouštění 424 zaměstnavatelů**, která se měla týkat **16 760 zaměstnanců**. Nejčtenější propouštění byla nahlášena od září do listopadu. Nejvíce zaměstnavatelů se s hlášením hromadného propouštění obrátilo na ÚP Brno-město (21), Pardubice (15), nejvíce zaměstnanců, kterých se

propouštění měla týkat, bylo hlášeno na ÚP Brno-město (1 523) a Česká Lípa (1 193). V 11 okresech nebylo podáno žádné hlášení. Počty nahlášených hromadných propouštění a počty dotčených zaměstnanců byly však výrazně nižší než v roce 2009, kdy hromadná propouštění týkající se 45 654 zaměstnanců nahlásilo 1 005 zaměstnavatelů.

Nejpalčivějším problémem **v okrese Jeseník** je rušení firem spojené s hromadným propouštěním nebo postupné snižování zaměstnanců v rámci omezování výroby. V průběhu roku 2010 došlo k hromadnému propouštění u firem JESAN Adolfovice a.s. a Kamenolom Nová Červená Voda s.r.o. K 30. 4. 2010 došlo k úplnému uzavření závodu podniku OP Prostějov a propuštění více než 260 zaměstnanců. Společnost Forklift s.r.o., která ještě v polovině roku 2008 zaměstnávala přes 180 zaměstnanců má v současnosti jednoho. Jen nahlášená hromadná propouštění mají na svědomí více než 300 propuštěných zaměstnanců, ale skutečné počty propuštěných v rámci postupného propouštění jsou daleko vyšší a tím se částečně vysvětluje tak vysoký nárůst uchazečů o zaměstnání v okrese. V součtu s ostatními nepříznivými vlivy, které ovlivňují trh práce spolu s velmi nedostatečnou dopravní obslužností, především v zimních měsících, nelze předpokládat výrazné zlepšení situace.

V okrese Bruntál se v průběhu druhé poloviny roku 2010 u firem nad 25 zaměstnanců snížil celkový stav o **752 zaměstnanců**. Na poklesu počtu zaměstnanců se v největší míře podílel **zpracovatelský průmysl** (pokles o 309 zaměstnanců), **plastikářský průmysl** (o 167 zaměstnanců) a **výroba základních kovů a hutní zpracování kovů** (o 128 zaměstnanců), ze sezónně orientovaných odvětví **stavebnictví** (o 147 zaměstnanců) a **zemědělství, lesnictví a rybářství** (o 96 zaměstnanců). K dalšímu snížení počtu zaměstnanců došlo z důvodu ukončení veřejně prospěšných prací koncem roku 2010 (102 zaměstnanců). K největšímu snížení počtu zaměstnanců došlo ve firmě SKS Foundry, a. s. Krnov (slévárenství, modelářství, zámečnictví, zprostředkování obchodu) - ukončení pracovního poměru se všemi zaměstnanci, v podniku Advanced Plastics s. r. o. Vrbno pod Pradědem (výroba výlisků z plastických hmot, výroba lisovacích nástrojů, montáže), ve firmě TEELTEC CZ, s. r. o. (výroba zahradních a zemědělských strojů a zařízení)..

Mnozí zaměstnavatelé řešili své ekonomické problémy také omezováním pracovní doby. V případě, že u **zaměstnavatele nepůsobí odborová organizace, rozhoduje o poskytování náhrady mzdy zaměstnancům v nižší částce** (pokud

jím zaměstnavatel nemůže přidělovat práci v rozsahu týdenní pracovní doby z důvodů dočasného omezení odbytu nebo omezení poptávky po jím poskytovaných službách) **úřad práce** (§ 209 odst. 3 zákoníku práce).

Úřady práce **v roce 2010** obdržely **850 žádostí** zaměstnavatelů, vydaly **812 kladných rozhodnutí** týkajících se poskytování mzdy v nižší částce **36 999 zaměstnancům**. Počty případů poskytování náhrady mzdy v nižší částce byly také podstatně nižší než v roce 2009 (2 733 žádostí zaměstnavatelů, 1 539 kladných rozhodnutí ÚP týkajících se 149 275 zaměstnanců). Nejvíce kladných rozhodnutí bylo v roce 2010 vydáno na ÚP Vsetín (51), hl. m. Praha (39) a Ostrava-město (35), nejvíce zaměstnanců, kterých se poskytování mzdy v nižší částce mělo týkat, připadalo na ÚP Chomutov (2 657) a Vsetín (2 409).

Počet volných pracovních míst k 31. 12. 2010 se meziročně **snížil ve 4 krajích**. Nejvíce se meziročně snížil počet VPM v **Hl. m. Praze** (o 2,8 tis., tj. o 32,5 %), dále v Jihomoravském kraji (o 0,1 tis. tj. o 2,8 %), v Karlovarském kraji (o 0,1 tis., tj. o 9,9 %) a ve Zlínském kraji (o 7 míst, tj. 0,6 %). Nejvíce vzrostly počty volných míst v Ústeckém (o 0,5 tis., o 30,0 %), Moravskoslezském (o 0,4 tis., o 15,8 %), Olomouckém (0,4 tis., o 47,4 %) a v Pardubickém kraji (0,4 tis., o 19,4 %). Z pohledu **okresů** byl **nejvyšší absolutní pokles** zaznamenán kromě hl. m. Praha v okresech Plzeň-město, Frýdek-Místek, Uherské Hradiště a Brno-venkov. Naopak nejvyšší absolutní nárůst počtu volných míst byl v okresech Ostrava, Litoměřice, Praha-východ, Zlín a Pardubice. **V relativním vyjádření nejvíce klesly počty volných míst** v okresech Rakovník (o 52,5 %), Uherské Hradiště (o 50,6 %), Břeclav (o 42,3 %), Frýdek - Místek (o 38,7 %), hl. m. Praha (o 32,5 %) a Jeseník (o 31,2 %), relativně **nejvíce rostly počty volných míst** v okresech Tachov (o 139,1 %), Jihlava (o 109,6 %), Zlín (o 85,4 %) a Litoměřice (o 78,9 %).

S poklesem počtu VPM souvisí ukazatel **počet uchazečů o zaměstnání na 1 volné pracovní místo**, který se v ČR meziročně zvýšil ze 17,4 v prosinci 2009 na 18,2 ke konci roku 2010. V 48 okresech byl tento ukazatel vyšší než celorepublikový průměr, **nejvyšších hodnot** dosáhly okresy Prostějov (72,8), Jeseník (63,4), Břeclav (61,7) a Děčín (59,6). Naopak nejlepší situace byla v okrese Praha-východ (4,5), Pardubice (5,5), v hl. m. Praze (5,8), dále v okresech Praha-západ (8,2) a Plzeň - město (8,6) - viz příloha č. 12.

I když se podle údajů za celou ČR podíl některých rizikových skupin (ženy, OZP, osoby do 20 let, osoby do 25 let, osoby s nejnižším vzděláním) na celkovém

počtu nezaměstnaných snížil, na regionální úrovni přetrvávají velké rozdíly (viz příloha č. 23). Především **v okresech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti je stále vysoký podíl uchazečů o zaměstnání bez vzdělání nebo se základním vzděláním**. Nejvyšší podíl této skupiny byl zaznamenán v okresech Sokolov (50,6 %), Teplice (45,3 %), Ústí nad Labem (44,2 %), Most (44,1 %) a Chomutov (43,8 %). Z pohledu krajů je na tom nejhůře kraj Karlovarský a Ústecký. V České republice tento podíl k 31. 12. 2010 činil **26,3 %**.

V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností je jak absolutně, tak i relativně vyšší dlouhodobá nezaměstnanost. Nejvyšší podíly uchazečů o zaměstnání, kteří jsou evidovaní déle než 1 rok, byly k 31. 12. 2010 v okresech Karviná, Most, Ústí nad Labem, Tachov, Ostrava a Děčín, kde podíl dlouhodobě nezaměstnaných přesahoval hranici 40 % (celorepublikový průměr představuje 31,8 %). Hranici 35 % převýšilo dalších 15 okresů. Nejnižší podíl těchto uchazečů o zaměstnání mají okresy s nízkou nezaměstnaností - Praha-východ, Benešov, Prachatice, Praha-západ, České Budějovice, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Pardubice a Písek. Dlouhodobou nezaměstnaností jsou **nejvíce** postiženy **Ústecký a Moravskoslezský kraj**, naopak nejlépe je na tom Hl. m. Praha a Královéhradecký kraj.

V okresech s vysokou nezaměstnaností byla i nejvyšší průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli vyřazeni z evidence, tj. **délka ukončené evidence**. Nejdéle byli v evidenci vedeni uchazeči o zaměstnání v okresech Most a Karviná, kde délka ukončené evidence přesahovala 350 dní, v okresech Teplice, Ústí nad Labem a Bruntál přesahovala 300 dní. V dalších 30 okresech byla délka ukončené evidence delší než celostátní průměr, který měl hodnotu 239 dní. V okresech s nejnižší nezaměstnaností je délka nezaměstnanosti výrazně kratší, v okrese Praha-východ činila „pouze“ 159 dní.

Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci úřadů práce, tzv. **délka průběžné evidence**, dosahovala nejvyšších hodnot v okresech Karviná (791 dní), Most (735 dní), Ostrava-město (707 dní), Chomutov 622, Ústí nad Labem 617, ve 14 okresech přesahovala průměrná délka evidence 500 dní a pohybovala se vysoko nad průměrem ČR (446 dní).

Zastoupení dalších rizikových skupin (uchazečů o zaměstnání do 20 let, do 25 let, nad 50 let, zdravotně postižených osob nebo žen) v jednotlivých okresech a krajích je uvedeno v příloze č. 23.

IV. Politika zaměstnanosti

1. Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2010

Výchozím principem pro zaměření státní politiky zaměstnanosti v roce 2010 byla revidovaná Lisabonská strategie Evropské unie - „Strategie pro růst a zaměstnanost“. Vláda ČR deklarovala své národní priority a reformní opatření v oblastech makroekonomické, mikroekonomické a zaměstnanosti v říjnu 2008 v dokumentu Národní program reforem České republiky na období 2008 – 2010.

Realizace politiky zaměstnanosti byla v celém roce 2010 ovlivněna celosvětovou finanční a ekonomickou krizí. Česká ekonomika byla vzhledem ke své vysoké míře otevřenosti a zapojení do globálních výrobních řetězců výrazně zasažena celosvětovým poklesem hospodářského růstu. Tento pokles se následně promítl do poklesu zaměstnanosti a růstu nezaměstnanosti. Politika zaměstnanosti se proto zaměřila na udržení maximálně možné úrovně zaměstnanosti (prevence před nezaměstnaností) a na pomoc občanům, kteří ztratili zaměstnání, realizací opatření z protikrizového plánu přijatého vládou.

Základem pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti jednotlivých úřadů práce byly „Programy realizace APZ na rok 2010“, které byly zpracovávány na základě specifík vyplývajících z regionálního trhu práce, struktury uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce a na základě objemu přidělených finančních prostředků v rámci schváleného rozpočtu.

Úřady práce při realizaci APZ respektovaly cíle politiky zaměstnanosti zadané Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). Pro rok 2010 MPSV stanovilo, aby nástroji určenými k umístění uchazečů o zaměstnání byli podporováni uchazeči o zaměstnání, kteří pro své individuální charakteristiky nemohou bez použití nástroje APZ nalézt vhodné zaměstnání. Jedná se zejména o uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni úřadem práce déle než pět měsíců či dle posouzení úřadu práce by dané délky evidence dosáhli bez použití nástroje APZ. Patří mezi ně především skupiny uchazečů o zaměstnání uvedené v § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, tj.:

- osoby se zdravotním postižením,
- fyzické osoby do 20 let,
- těhotné ženy, kojící ženy a matky do devátého měsíce po porodu,

- osoby pečující o dítě do 15 let,
- osoby starší než 50 let,
- nezaměstnaní déle než 5 měsíců,
- osoby, které potřebují zvláštní pomoc.

Dále byly nástroje APZ aplikovány na osoby, kterým byla po 31. 12. 2009 v důsledku změn kritérií pro posuzování invalidity po provedené kontrolní lékařské prohlídce odejmuta nebo snížena dávka podmíněná dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem (invalidní důchod).

Pokračovala **podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek**. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců.

Důležitou pomocí byl **příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením** (§ 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti).

2. Výdaje na politiku zaměstnanosti

Výdaje ze státního rozpočtu (SR) související **s výplatou podpor v nezaměstnanosti** v roce 2010 **dosáhly 13 354 778 tis. Kč** a byly ve srovnání s výdaji v roce 2009 (15 077 723 tis. Kč) **o 1 722 945 tis. Kč, tj. 11,4 % nižší**.

Čerpání finančních prostředků **ovlivnil počet nově zaevidovaných uchazečů** o zaměstnání, **počet** uchazečů o zaměstnání **s podporu v nezaměstnanosti a výše podpory v nezaměstnanosti**:

- v roce 2010 se **nově zaevidovalo** na ÚP celkem **751,2 tis. uchazečů, tj. o 72,8 tis. méně** než v roce 2009;
- v důsledku toho (a také z důvodů nárůstu dlouhodobé nezaměstnanosti) se **snížil průměrný počet uchazečů** o zaměstnání **pobírajících podporu v nezaměstnanosti**, a to z 188,1 tis. v roce 2009 **na 163,5 tis.**, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání **poklesl** ze 40,4 % **na 30,9 %**;
- průměrná měsíční **výše podpory se snížila** z 5 851 Kč v roce 2009 **na 5 698 Kč**, výši podpory ovlivnila **změna ve struktuře příjemců podpory, snížená procentní výměra při jejím delším pobírání i zhoršující se výdělková situace** v souvislosti s ekonomickou krizí.

Na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) bylo ze státního rozpočtu a Evropského sociálního fondu v roce 2010 na MPSV a úřadech práce vynaloženo

6 171 493 tis. Kč, v tom MPSV 506 943 tis. Kč, ÚP 5 664 550 tis. Kč (dalších 581 tis. Kč bylo vyčerpáno z mimorozpočtových zdrojů ze zahraničí (Program Leonardo da Vinci)). Ve srovnání s předchozím rokem **stouply výdaje** na APZ ze státního rozpočtu a ESF **o 1 218 027 tis. Kč**, tj. **o 24,6 %**. Pokračuje trend změny struktury výdajů na APZ spočívající v rostoucím zapojení prostředků z ESF. Nástroje a opatření APZ jsou financovány přednostně z prostředků ESF: „veřejně prospěšné práce“, „společensky účelná pracovní místa vyhrazená“ a „rekvalifikace a poradenství“ v rámci národních individuálních projektů (NIP), cílené programy (podle § 120 zákona o zaměstnanosti) v rámci regionálních individuálních projektů (RIP).

Dále bylo v rámci státní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu **jako příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením** podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vynaloženo **2 712 304 tis. Kč** (o 454 843 tis. Kč, tj. 20,1 % více než v roce 2009) a na výplatu mzdových nároků zaměstnancům při platební neschopnosti zaměstnavatele - **insolvenci 497 837 tis. Kč** (meziročně méně o 346 196 tis. Kč, tj. o 40,4 %). **Tyto nástroje a opatření nejsou součástí APZ.**

Srovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v letech 2009 a 2010

tab. č. 24

	2009		2010		rozdíl 2010-2009	Index 10/09
	v tis. Kč	Podíl na HDP v %*)	v tis. Kč	Podíl na HDP v %*)		
Výdaje na SPZ ze SR	23 132 685	0,64	22 736 413	0,62	-396 272	98,3
V tom:						
Podpory v nezaměstnanosti (PvN)	15 077 723	0,42	13 354 778	0,36	-1 722 945	88,6
Podíl PvN na SPZ v %	65,2	x	58,7	x		x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	4 953 467	0,14	6 171 493	0,17	1 218 026	124,6
Podíl APZ na SPZ v %	21,4	x	27,1	x		x
z toho financování projektů ESF	2 736 558	0,08	4 175 475	0,11	1 438 917	152,6
podíl na SPZ v %	11,8	x	18,4	x		x
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle ZoZ	2 257 461	0,06	2 712 304	0,07	454 843	120,1
Podíl podpory zaměstnávání OZP v %	9,8	x	11,9	x		x
Insolvence	844 033	0,02	497 837	0,01	-346 196	59,0
Podíl insolvence na SPZ v %	3,6	x	2,2	x		x

*) Údaje o HDP - zdroj ČSÚ

3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce

Při přidělování finančních prostředků na APZ pro rozpočty jednotlivých úřadů práce na rok 2010 vycházelo MPSV z ukazatelů charakterizujících trh práce, tj. z počtu uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP, míry nezaměstnanosti, počtu uchazečů o zaměstnání do 25 let, nad 50 let, počtu zdravotně postižených osob v evidenci ÚP, počtu uchazečů o zaměstnání na jedno VPM a počtu dlouhodobě nezaměstnaných.

Nejvíce prostředků na APZ je směřováno do regionů s nejhorší bilancí těchto ukazatelů. Z celkového objemu finančních prostředků úřadů práce na APZ (včetně prostředků ESF) bylo nejvíce použito v Ústeckém (14,6 %), v Moravskoslezském (13,8 %) a v Jihomoravském kraji (12,3 %), podrobněji v příloze č. 18.

- **Rekvalifikace a poradenství**

Rekvalifikace se svým zaměřením, obdobně jako v uplynulých letech přizpůsobovaly požadavkům trhu práce a struktuře volných pracovních míst. Využívaly se nejen pro získání nové nebo rozšíření stávající kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení, včetně udržování a obnovování.

V roce 2010 bylo do rekvalifikace zařazeno 72 649 osob ⁸ (o 28 295 osob více než v roce 2009), **z toho 4 743 účastníků pokračovalo v rekvalifikaci zahájené v roce 2009.** K výraznému nárůstu počtu účastníků rekvalifikace došlo především díky realizaci Národního individuálního projektu Rekvalifikace a poradenství, realizaci regionálních individuálních projektů a grantových projektů financovaných z Evropského sociálního fondu.

Nejpočetnějšími skupinami v rekvalifikaci byly osoby **ve věku 30 - 34 let** (14,3 %) a ve věku **35 - 39 let** (14,4%). Rekvalifikací se nejvíce zúčastnili lidé **s vyučením** (37,9 %), **s ÚSO vzděláním s maturitou** (23,7 %) a lidé bez ukončeného vzdělání nebo se základním vzděláním (16,3 %). Účastníci, kteří se zúčastnili rekvalifikace **v rámci projektů OP LZZ**, tvořili z celkového počtu účastníků rekvalifikace **86,9 %** (oproti 72,6 % v roce 2009).

⁸ Údaje v této části a v příloze č. 19 vycházejí ze sledování rekvalifikačních kurzů (dohod) a někteří klienti se mohou zúčastnit i několika rekvalifikačních kurzů, proto nejsou totožné s údaji v tabulce č. 25

Struktura použitých nástrojů APZ v letech 2009 a 2010

(úřady práce a MPSV)

tab. č. 25

	Počty vytvořených míst k 30.6.		Počty vytvořených míst od počátku roku		Počty podpořených osob k 31.12.		Počty podpořených osob od počátku roku		Čerpání finančních prostředků od počátku roku (v tis. Kč)	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Rekvalifikace ¹⁾	x	x	x	x	4 617	2 760	39831	65 453	388 131	582 261
- rekvalifikace	x	x	x	x	119 388	96 676
- rekvalifikace OP LZZ	x	x	x	x	268 743	485 586
Veřejně prospěšné práce	9 770	8 347	18 309	20 961	8 068	7 269	19 794	22 882	1 371 223	1 623 832
- vytvoření VPP	2 492	2 670	4 479	5 628	1 881	2 379	4834	6 119	292 931	401 697
- ESF-OP RLZ/LZZ- NIP VPP	7 278	5 677	13 830	15 333	6 187	4 890	14960	16 763	1 078 292	1 222 135
Společensky účelná pracovní místa	14 980	14 157	20 404	26 481	14 323	13 504	20 208	25 882	985 295	1 454 155
- zřízená u zaměstnavatelů	886	582	305	304	563	476	482	420	27 822	26 691
- zřízená u jednotlivců (OSVČ)	3 389	4 480	2 236	2 963	3 389	4 480	2236	2 963	127 531	163 763
- vyhrazená pro konkrétního uchazeče o zaměstnání	2 752	5 980	4 237	9 394	2 676	5 751	4 141	9 177	256 597	431 781
- ESF - OP LZZ - NIP SÚPM	7 953	3 115	13 626	13 820	7 695	2 797	13349	13 322	573 345	831 919
Zaměstnanost občanů se změněnou pracovní schopností	1 859	2 370	1 069	1 081	12 478	12 435	11622	11836	323 545	323 661
- vytvoření chrán. pracovních dílen a pracovních míst ²⁾	1 859	2 370	1 069	1 081	1 562	2 034	1231	1 640	88 015	84 805
- provoz chrán. pracovních dílen a pracovních míst ²⁾	x	x	x	x	10 916	10 401	10315	10076	232 401	235 262
- pracovní rehabilitace	x	x	x	x	.	.	76	120	3 129	3 594
Cílené programy ESF-OPLZZ - RIP	119	311	133	491	177	265	193	459	75 843	626 919
Ostatní podpora zaměstnanosti									688 546	1 036 465
- programy pro podporu tvorby nových prac. míst									47 402	27 650
- ESF OP LZZ ostatní (SIP, Vzdělávejte se)									641 144	1 008 815
Ostatní ³⁾									15 655	17 256
Aktivní politika čerpaná na ÚP									3 848 238	5 664 550
- investiční pobídky									962 965	481 442
- APZ OP LZZ									99 191	100
- ostatní ³⁾									43 073	25 401
Aktivní politika čerpaná na MPSV									1 105 229	506 943
Aktivní politika zaměstnanosti celkem									4 953 466	6 171 493
z toho: financování programů ESF celkem									2 736 558	4 175 475

¹⁾ statistiky o počtech osob v rekvalifikaci nerozlišují, zda se jedná o rekvalifikace financované z prostředků na národní APZ nebo z prostředků ESF,

²⁾ včetně CHPM - SVC OZP,

³⁾ položky ostatní zahrnují APZ jinde nespecifikovanou (nákup služeb, ostatní nástroje –příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program).

V souvislosti s přetrvávajícím nízkým počtem volných pracovních míst a současným očekávaným růstem ekonomiky byly rekvalifikace více provázány s nabídkou volných míst v příslušných regionech. Převažovaly **rekvalifikace rozšiřující dosavadní kvalifikaci (35,4 %) a profesní rekvalifikace pro dělníky (28,8 %)**. Nejčastěji se realizovaly profesní rekvalifikace v oblasti **strojírenství, dopravy, účetnictví a administrativy, služeb, sociální péče, zdravotnictví, gastronomie a obchodu**.

Účinnost rekvalifikací (tj. pracovní uplatnění uchazečů o zaměstnání do 12 měsíců od ukončení rekvalifikace) **se přes pokračující omezenou nabídku volných míst meziročně zvýšila o 11,5 p.b. na 43,8 %** (v roce 2009 byla 32,3 %), ale stále zaostává za rokem 2008 (48,2 %), kdy však byla výrazně vyšší nabídka volných pracovních míst jak ze strany úřadů práce, tak i ze strany agentur práce. Úspěšnost rekvalifikací u žen byla cca 41,1 %, u absolventů škol 56,8 %, a u mladých do 20 let 42,1 %. Z těch, kteří se po rekvalifikaci zaměstnali, se do zaměstnání vrátilo nejvíce (68,7 %) v době do 3 měsíců po skončení rekvalifikace.

Nejvyšší účinnosti dosáhly početně méně zastoupené **nespecifické rekvalifikace – 57,6 %**, dále **rekvalifikace obnovující kvalifikaci – 48,5 %** a **na přípravu na podnikání – 50,8 %**. U více využívaných **specifických rekvalifikací pro dělnické profese** dosáhla účinnost **47,2 %**, u **rekvalifikací rozšiřujících kvalifikaci – 43,3 %**.

V roce 2010 úřady práce vyčerpaly **na rekvalifikace 582 261 tis. Kč**, tj. **10,3 %** všech **prostředků ÚP vynaložených na APZ ze SR** (v roce 2009 – 388 131 tis. Kč). Z celkového objemu těchto prostředků byla převážná část - 485 586 tis. Kč vynaložena na rekvalifikace v rámci projektů OP LZZ. **Průměrné náklady** na jednoho uchazeče o zaměstnání rekvalifikovaného v rámci jednoho rekvalifikačního kurzu byly cca 7 900 Kč.

Rekvalifikace využívaly všechny úřady práce; **nejvíce prostředků** z celkového objemu prostředků SR čerpaných na rekvalifikace **bylo na tento nástroj vynaloženo v Moravskoslezském (19,6 %)**, Ústeckém kraji (13,4 %) a Jihomoravském kraji (11,4 %), tj. v krajích s nejvyššími počty nezaměstnaných.

Poradenské činnosti se v roce 2010 zaměřily především na obtížně umístitelné skupiny (osoby se zdravotním postižením, mladé do 20 let věku, dlouhodobě nezaměstnané, osoby s žádnou nebo nízkou úrovní kvalifikace, osoby nad 50 let, osoby pečující o děti do 15 let a nově také na osoby propuštěné

v důsledku ekonomické krize) ve snaze pomoci jim při hledání nového pracovního uplatnění, umožnit návrat do školského systému nebo doplnění vzdělání a zprostředkovat další sociální integraci. Poradenské aktivity byly v řadě případů provázané s dalšími nástroji aktivní politiky zaměstnanosti. Účinnost poradenských služeb zvýšily zejména poradenské činnosti v rámci Job Clubů, komplexních programů individuálního poradenství, bilanční a pracovní diagnostiky.

Do preventivních opatření patřily aktivity Informačních a poradenských středisek úřadů práce (IPS), které orientovaly k volbě povolání zejména žáky základních škol a studenty středních škol prostřednictvím informačních a poradenských materiálů v tištěné i elektronické podobě (Atlasy školství s nabídkou středoškolských programů, Poradce k volbě povolání, charakteristiky povolání, internetové informačně poradenské nástroje a další).

Rekvalifikace a poradenské činnosti patřily k nejčastěji zabezpečovaným aktivitám v rámci Individuálních akčních plánů (IAP), které úřady práce sestavují v součinnosti s uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci nepřetržitě déle než 5 měsíců. Vypracování tohoto dokumentu, který stanoví postup a časový harmonogram naplňování dohodnutých aktivit, včetně ve stanovených termínech následné aktualizace a vyhodnocování, je jedním z nástrojů služeb zaměstnanosti, vedoucím k motivaci a aktivizaci každého konkrétního uchazeče o zaměstnání na trhu práce, tj. k zaměstnání a ke zvýšení zaměstnatelnosti.

- **Veřejně prospěšné práce (VPP)**

VPP jako časově omezené pracovní příležitosti slouží zejména k aktivaci nejobtížněji umístitelných uchazečů o zaměstnání - s nízkou nebo žádnou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnaných, věkově starších, s bydlištěm v mikroregionech s nedostatečně zajištěnou dopravní obslužností, osob ze sociokulturně znevýhodněného prostředí apod. Jedná se o práce spočívající v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních a obecně prospěšných institucí. Cílem a hlavním přínosem tohoto nástroje APZ je zejména udržení a obnovení základních pracovních návyků, motivace k práci a získání finančních prostředků z pracovní činnosti, nikoliv ze sociálních podpor nebo podpor v nezaměstnanosti.

V roce 2010 bylo vytvořeno celkem **20 961 míst na VPP** (z toho 5 628 v rámci národních prostředků a 15 333 v rámci ESF) a na nich **umístěno 22 882 uchazečů o zaměstnání**, což je o 3 088 více než za stejné období předchozího roku.

V roce 2010 vynaložily úřady práce na VPP ze SR a ESF celkem 1 623 832 tis. Kč (z toho 1 222 135 tis. Kč v rámci prostředků ESF), tj. o 252 609 tis. Kč více než v předcházejícím roce. **Podíl výdajů** na realizaci VPP však **poklesl na 28,7 %** celkových výdajů ÚP na APZ (v roce 2009 představoval 35,5 %).

Tento nástroj APZ byl nejvíce využíván **v Ústeckém kraji (16,3 %** prostředků ÚP čerpaných ze SR na VPP), v Jihomoravském (12,4 %) a Moravskoslezském kraji (12,1 %). Tomu odpovídá i počet vytvořených míst a umístěných uchazečů o zaměstnání v těchto regionech (příloha č. 17).

- **Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)**

Společensky účelnými pracovními místy jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání. K SÚPM patří též pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Tato pracovní místa mají umožnit trvalé nebo dlouhodobější zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kterým nelze v současné době zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

V roce 2010 úřady práce přispěly na zřízení nebo vyhrazení **26 481 pracovních míst** (z toho 12 661 v rámci národních prostředků a 13 820 v rámci prostředků ESF) a **na tato místa umístily 25 882 uchazečů o zaměstnání**, což je o 5 674 více než ve stejném období předchozího roku.

Na tento nástroj bylo vyčerpáno celkem **1 454 155 tis. Kč** (z toho 831 919 tis. Kč v rámci ESF), meziročně o 468 860 tis. Kč více. **Podíl výdajů** na realizaci SÚPM z celkových výdajů ÚP na APZ (**25,7 %**) byl přibližně stejný jako v roce 2009 (25,6 %).

Z regionálního pohledu byl nejvyšší podíl vyčerpaných finančních prostředků na SÚPM **v Moravskoslezském (16,7 %)**, **Ústeckém (14,0 %)** a **Jihomoravském kraji (12,5 %** z objemu prostředků vyčerpaných úřady práce ze státního rozpočtu na tento nástroj APZ), viz příloha č. 18.

- **Chráněná pracovní místa (CHPM) a chráněné pracovní dílny (CHPD)**

Úřady práce v roce 2010 finančně podpořily vytvoření celkem 1 081 nových pracovních míst, na která bylo umístěno od počátku roku 1 640 osob se zdravotním postižením (OZP). V těchto počtech jsou zahrnuta jak CHPM (včetně míst pro OZP, které se rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost), tak i místa v CHPD.

Na vytvoření CHPM a CHPD a na částečnou úhradu provozních nákladů CHPM a CHPD (v nichž bylo zaměstnáno 11 836 OZP) byly vynaloženy **finanční prostředky v celkové výši 320 067 tis. Kč** (vytvoření míst 84 805 tis. Kč, provoz 235 262 tis. Kč), což bylo o 349 tis. Kč méně než v roce 2009), **podíl** z celkových výdajů ÚP na APZ se snížil z 8,3 % na **5,7 %**.

Další formou podpory osob se zdravotním postižením je **pracovní rehabilitace** (příprava k práci), která je založena na sestavování individuálních plánů pracovní rehabilitace a na individuálním přístupu k jejich naplňování. **Rozsah** tohoto způsobu **podpory** osob se zdravotním postižením **představoval** v roce 2010 objem **3 594 tis. Kč**, tj. o 465 tis. Kč více než v předchozím roce.

Méně využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou **příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program a překlenovací příspěvek**.

- **Příspěvek na zapracování** může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému úřad práce věnuje zvýšenou péči. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a může činit nejvýše polovinu minimální mzdy na jednu fyzickou osobu, která zapracovává. Úřady práce poskytly v roce 2010 příspěvek zaměstnavatelům **v celkovém objemu 268 tis. Kč**.

- **Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program** slouží k podpoře zaměstnavatelů, kteří z důvodu přechodu na nový podnikatelský program nemohou zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Úřady práce poskytly v roce 2010 příspěvek zaměstnavatelům **v celkovém objemu 60 tis. Kč**.

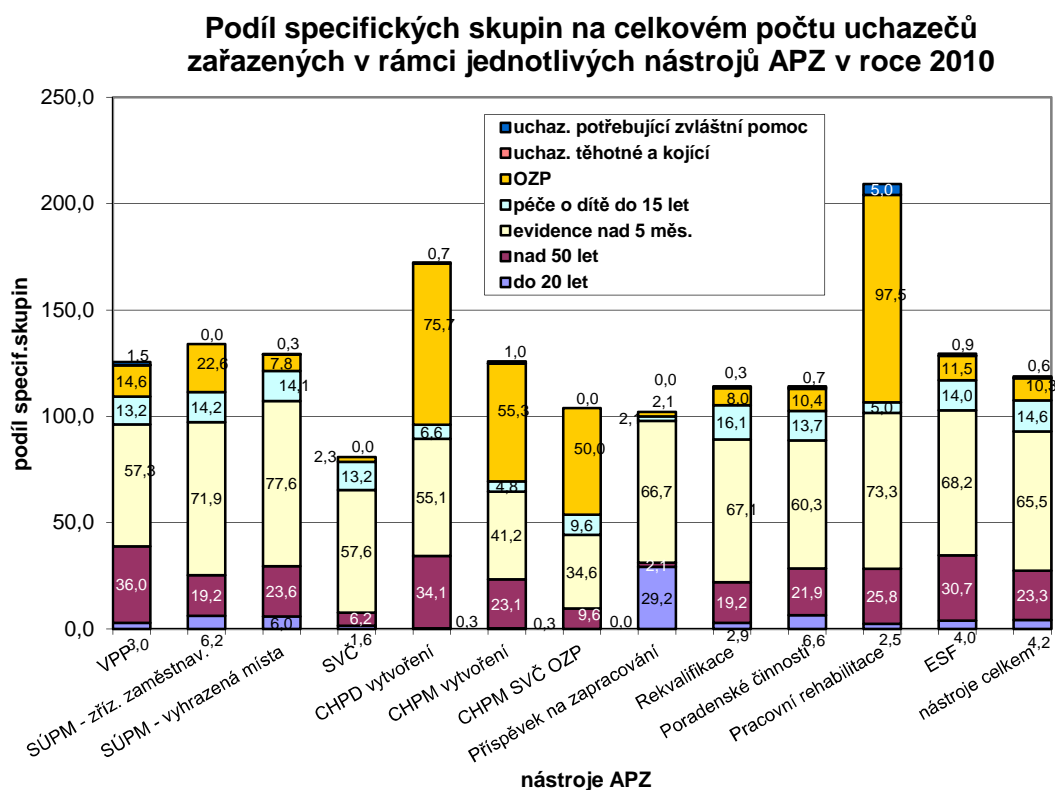
Informace o dalších opatřeních APZ realizovaných na úrovni MPSV i na úřadech práce (systém investičních pobídek, cílené programy k řešení

zaměstnanosti, projekty zaměstnanosti podporované Evropským sociálním fondem) jsou uvedeny samostatně v následujících kapitolách 5. – 7.

4. Průběžné vyhodnocení realizace APZ v roce 2010

Pro rok 2010 bylo stanoveno podporovat nástroji a opatřeními APZ uchazeče o zaměstnání, kteří pro své individuální charakteristiky nemohou nalézt vhodné zaměstnání déle než 5 měsíců či dané délky nezaměstnanosti bez použití nástroje dosáhnou. Jde zejména o skupinu mladých do 20 let, starších 50 let, těhotných žen a kojících žen do devátého měsíce po porodu, o osoby pečující o dítě do 15 let, nezaměstnané déle než 5 měsíců a osoby, které potřebují zvláštní pomoc.

graf č.16

Poznámka: Uchazeči o zaměstnání mohou spadat současně do více skupin, proto součet podílů u jednotlivých nástrojů APZ může být vyšší než 100%. Podíly uchazeček těhotných a kojících jsou zanedbatelné, proto nejsou v grafu zahrnuty.

5. Systém investičních pobídek

Systém investičních pobídek v gesci MPSV zahrnuje:

- **Investiční pobídky** do zpracovatelského průmyslu,
- **Rámcový program** pro podporu technologických center a strategických služeb,

- **Program** pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností.

V roce 2010 bylo v rámci systému investičních pobídek vyčerpáno **509 092 tis. Kč** (z toho na MPSV 481 442 tis. Kč a na ÚP 27 650 tis. Kč).

- **Investiční pobídky** do zpracovatelského průmyslu v gesci MPSV jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, v platném znění, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění. MPSV má v gesci dvě formy pobídek, tj. hmotnou podporu **vytváření nových pracovních míst** a hmotnou podporu **rekvalifikace nebo školení zaměstnanců**. Pobídky byly poskytnuty pouze v regionech, kde průměrná míra registrované nezaměstnanosti je vyšší než průměr této míry v České republice. Dne 27. dubna 2010 vstoupila v platnost novela nařízení vlády č. 97/2010 Sb., kterou se mění nařízení vlády č. 515/2004 Sb. Touto novelou byla upravena výše hmotné podpory na rekvalifikace podle velikosti podniku žadatele na 25 % pro velký podnik, 35 % pro střední podnik a 45 % pro malý podnik. Dále novela upravuje výši hmotné podpory při rekvalifikaci zaměstnanců se zdravotním postižením nebo znevýhodněných zaměstnanců. Novela upřesňuje i zjišťování počtu nově vytvořených pracovních míst.

V roce **2010 MPSV** poskytlo Investiční pobídky celkem **36 investorům** v úhrnné hodnotě **407 048 tis. Kč**.

Na základě uzavřených Dohod v rámci Systému investičních pobídek se investoři zavázali vytvořit **1 721 nových pracovních míst** a **vyškolit, resp. rekvalifikovat až 1 647 nových zaměstnanců**.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto **Moravskoslezskému** (65,2%) a **Ústeckému kraji** (30,3 %).

- Aktualizovaný **Rámcový program** pro podporu technologických center a center strategických služeb byl schválen usnesením vlády č. 217 ze dne 12. března 2007. Vedle tohoto programu **v roce 2010** dobíhaly **dřívější rámcové programy**, a to samostatné Rámcové programy pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a pro podporu strategických služeb, přijaté usnesením vlády č. 573 ze dne 5. června 2002 a Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb schválený usnesením vlády č. 1238 ze dne 10. prosince 2003.

Vzhledem ke svému charakteru jsou dotace poskytovány na celém území ČR, MPSV poskytuje pouze dotace na školení a rekvalifikace nových zaměstnanců.

V roce 2010 MPSV poskytlo dotace na školení a rekvalifikace zaměstnanců **32 investorům** v celkové výši **54 954 tis. Kč** na **zaškolení**, resp. rekvalifikaci **3 138 zaměstnanců** – na nových pracovních místech určených pro vysoce kvalifikované pracovníky.

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků do **Moravskoslezského kraje** (42,6%) a **Hl. m. Praha** (36,2 %).

- **Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností** je zaměřen na podporu zaměstnanosti a školení (rekvalifikace) ve fondově méně náročné výrobě. Stanovenou nízkou hranicí pro počáteční investici (10 mil. Kč, resp. min. 10 zaměstnanců) se program orientuje zejména na podporu malých a středních podnikatelů ve zpracovatelském průmyslu. MPSV uzavírá dohody s investory, kteří zřizují více jak 250 nových pracovních míst, s investory zřizujícími menší počet míst uzavírají dohody místně příslušné úřady práce.

Finanční podpora je poskytována na základě usnesení vlády č. 566 ze dne 2. června 2004, ve znění usnesení vlády č. 287 ze dne 22. března 2006. Účinnost Programu byla stanovena do konce roku 2007, kdy bylo ukončeno přijímání nových projektů.

V průběhu roku 2010 MPSV poskytlo jednomu investorovi finanční podporu v celkové výši **19 440 tis. Kč** na **vytvoření nových pracovních míst a rekvalifikaci 80 nových zaměstnanců**.

Úřady práce v průběhu roku 2010 poskytly finanční podporu investorům ve výši **27 650 tisíc Kč** na vytvoření **138 nových pracovních míst** (viz příloha č. 20).

Z celkového objemu **47 090 tis. Kč** vynaložených finančních prostředků byl největší podíl vyčerpán v **Ústeckém kraji - 82,6 %**, následuje **Jihomoravský kraj - 11,9 %** a **Olomoucký kraj - 5,4 %**.

Podrobnější údaje k této části jsou obsahem přílohy č. 20 a 21.

6. Projekty financované z prostředků Evropského sociálního fondu

Významným zdrojem finančních prostředků na aktivity služeb zaměstnanosti je Evropský sociální fond (ESF). Prostředky ESF jsou v roce 2010 čerpány na základě **operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) programovacího období 2007 – 2013**. Jeho globálním cílem je „Zvýšit

zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15 nejlepších zemí EU“. V souladu s tímto cílem a s návrhy a strategiemi obsaženými v Národním strategickém referenčním rámci 2007 - 2013 (a dalších dokumentech) jsou koncipovány prioritní osy OP LZZ.

Oblasti zaměstnanosti se týkají především tyto prioritní osy a oblasti podpory:

Prioritní osy a oblasti podpory OP LZZ

tab. č. 26

Prioritní osa	Oblast podpory	
PO 1	Adaptabilita	
	Oblast podpory 1.1	Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků
	Oblast podpory 1.2 (část)	Zvýšení adaptability zaměstnanců restrukturalizovaných podniků
PO 2	Aktivní politiky trhu práce	
	Oblast podpory 2.1	Posílení aktivních politik zaměstnanosti
	Oblast podpory 2.2	Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj
PO 3	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Oblast podpory 3.3	Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce
	Oblast podpory 3.4	Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života

Další oblasti podpory 3.1 a 3.2 jsou zaměřeny především na oblast sociálních služeb⁹, prioritní osa PO 5, oblast podpory 5.1 na mezinárodní spolupráci v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.

• Prioritní osa 1 OP LZZ – Adaptabilita

V rámci **oblasti podpory 1.1 Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků** v roce 2010 probíhalo vyhodnocování a výběr projektů, předložených v rámci výzvy na předkládání grantových projektů „**Školení je**

⁹ **Oblast podpory 3.1 - Podpora sociální integrace a sociálních služeb** je zaměřena na cílové skupiny v ohrožení sociálním vyloučením či přímo sociálně vyloučené; jedním z nástrojů pro prevenci nebo boj proti sociálnímu vyloučení je zvyšování kompetencí příslušníků cílových skupin a zlepšování jejich situace na trhu práce. V této oblasti se realizují **projekty zaměřené na kvalitu a dostupnost sociálních služeb**, případně na vzdělávání jejich pracovníků, **ale také projekty zaměřené přímo na uplatnitelnost cílových skupin na trhu práce** nebo přímo na rozvoj sociálního podnikání.

Oblast podpory 3.2 - Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit je zaměřena stejným směrem jako oblast podpory 3.1., cílovou skupinou jsou přímo příslušníci romských lokalit.

šance“ a v rámci individuálního projektu **„Vzdělávejte se!“**. Těmito dvěma opatřeními MPSV zareagovalo na hospodářskou krizi.

U obou aktivit byli oprávněnými žadateli zaměstnavatelé – podnikatelské subjekty, jejich postavení je však vzájemně vymezeno, aby nedocházelo k duplicitnímu financování stejných aktivit či subjektů. V projektu **„Vzdělávejte se!“** mohli u úřadu práce požádat o příspěvek ti zaměstnavatelé, kteří museli přistoupit k omezení výroby ve svých provozech a jejichž **zaměstnancům náleží snížená náhrada mzdy** podle § 209 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, případně zaměstnavatelé, kterým počet jejich výrobních zakázek začíná vlivem celosvětové finanční krize klesat, **nechtějí však ještě aplikovat ustanovení § 209 ZP**.

Ve výzvě **„Školení je šance“** mohli na MPSV předložit projektovou žádost ti zaměstnavatelé, kteří v době podání projektové žádosti **neaplikovali ustanovení § 209 ZP a ani nepodali na úřadu práce žádost o příspěvek v rámci projektu „Vzdělávejte se!“**.

Podporovanými činnostmi jsou u obou opatření především aktivity dalšího vzdělávání zaměstnanců, u výzvy **„Školení je šance“** i další oblasti související například s nastavením systému lidských zdrojů. Jde o projekty dlouhodobější, průměrná délka projektu je 2 roky, zatímco u projektu **„Vzdělávejte se!“** jde o aktivity krátkodobějšího charakteru, obvykle v řádu týdnů.

Na výzvu **„Školení je šance“** bylo alokováno **1,8 mld. Kč**. Tato alokace byla vzhledem k enormnímu zájmu ze strany podnikatelů **navýšena až na 4,5 mld. Kč**. Výzva byla vyhlášena v březnu roku 2009 s termínem ukončení předkládání žádostí do konce roku 2009. Z důvodu vysokého počtu předložených žádostí, které celkově svými požadavky na finanční prostředky výrazně převýšily již navýšenou alokaci na tuto výzvu, byl ke dni 11. září 2009 ukončen příjem žádostí.

Ve výzvě **„Školení je šance“** **předložily podnikatelské subjekty** od vyhlášení výzvy v březnu 2009 k 11. září 2009 celkem 1803 projektových žádostí požadujících finanční dotaci cca 8,6 mld. Kč. Celkem bylo v rámci výběrového procesu **doporučeno k podpoře 1093 projektů v celkovém objemu téměř 4,461 mld. Kč**, v rámci nichž by mělo **být podpořeno cca 150 000 zaměstnanců**.

Mezi příjemci jsou stejnoměrně zastoupeny malé a střední podniky (MSP) i velké podniky. Nejvíce projektů bylo dosud podpořeno v Moravskoslezském, Jihomoravském, Olomouckém a Jihočeském kraji. Z hlediska vzdělávacích aktivit v rámci podpořených projektových žádostí jsou nejvíce zastoupeny měkké

dovednosti – komunikační a prezentační dovednosti, obchodní dovednosti, jazykové a IT dovednosti a dále odborné vzdělávání v rámci profese. Většina zaměstnavatelů využívá možnosti náhrady mzdových nákladů pro zaměstnance po dobu jejich účasti na školení. Průměrná délka realizace projektu je 24 měsíců, průměrná výše podpory na jeden projekt je cca 4,5 mil. Kč a průměrný počet podpořených zaměstnanců v rámci jednoho projektu je 130 osob.

Projekt „**Vzdělávejte se!**“ navázal na pilotní realizaci tohoto projektu v rámci OP RLZ. Byl zahájen od 27. 7. 2009 **s rozpočtem 2,5 mld. Kč. Do konce roku 2010 bylo** v rámci něho **podpořeno 2 825 firem a 164 795 jejich zaměstnanců** se zúčastnilo vzdělávacích aktivit. Celkem byly vyčerpány finanční prostředky ve výši **1 287 315 tis. Kč** (z toho v roce 2010 1 008 019 tis. Kč).

V rámci oblasti podpory **1.2 Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů restrukturalizovaných podniků** jsou realizovány **regionální individuální projekty** typu **RESTART** jako jedno z opatření na potlačení dopadů krize. Úřady práce mohou projekty předkládat na základě výzvy vyhlášené 25. února 2009. Hlavním cílem projektů je podchycení zaměstnanců před tím, než s nimi zaměstnavatel rozváže pracovní poměr z organizačních důvodů. Podpora v rámci projektů má napomoci jejich dalšímu osobnímu a profesnímu rozvoji prostřednictvím širokého spektra poradenských a vzdělávacích aktivit. Získaný kvalifikační profil by měl přispět ke snadnějšímu nalezení nového pracovního uplatnění na trhu práce, případně zahájení samostatné výdělečné činnosti.

Na tuto výzvu jsou alokovány prostředky ve výši 698 223,4 tis. Kč. Do 31. prosince 2010 bylo **předloženo a schváleno** celkem **9 projektů** v celkové výši 396 582 tis. Kč, a to úřadů práce Louny, Most, Chomutov, Česká Lípa, Jihlava, Olomouc, Liberec a Ústí nad Labem.

Dalším opatřením k řešení finanční krize a efektivního využití prostředků ESF v rámci této oblasti podpory bylo vyhlášení výzvy k předkládání **grantových projektů** (GP) od 5. března 2010 do 31. srpna 2012. Hlavním cílem těchto GP je podchycení zaměstnanců podniků působících v oborech a odvětvích, které procházejí strukturálními změnami, a jimž hrozí nezaměstnanost z organizačních důvodů. Podpora má napomoci zajistit především vhodnou rekvalifikaci v době, kdy zaměstnancům běží výpovědní lhůta u stávajícího zaměstnavatele. Rekvalifikace by měla vycházet z požadavků trhu práce s cílem nalézt nové pracovní uplatnění u nového zaměstnavatele nebo zahájení samostatné výdělečné činnosti. Projekty

jsou zaměřeny na rekvalifikaci, další profesní vzdělávání zaměstnanců, včetně aplikování moderních forem vzdělávání zaměstnanců, pracovně-profesní poradenství, poskytování mzdových příspěvků zaměstnavatelům, uplatňování pružných forem organizace práce a podporu zahájení podnikatelské činnosti přípravou nových podnikatelů. Na tyto grantové projekty jsou alokovány prostředky ve výši 300 519,2 tis. Kč. K 31. prosinci 2010 bylo **předloženo 11 projektů**, z nich 2 neprošly hodnocením přijatelnosti, **3 projekty prošly hodnocením výběrovou komisí** a byly doporučeny k financování, dalších **6 projektů bylo** koncem roku **ve fázi hodnocení**. Objem finančních prostředků na schválené projekty k 31.12.2010 činil 26 008,5 tis. Kč.

- **Prioritní osa 2 OP LZZ – Aktivní politiky trhu práce**

V rámci **oblasti podpory 2.1 Posílení aktivních politik zaměstnanosti** jsou realizovány **tři národní individuální projekty (NIP)**: „**Veřejně prospěšné práce**“ s celkovým rozpočtem přes 2,63 mld. Kč, „**Rekvalifikace a poradenství**“ disponující s částkou 1,2 mld. Kč a „**Společensky účelná pracovní místa**“ s rozpočtem 1,8 mld. Kč, které byly předloženy a schváleny již v roce 2008. NIP jsou zaměřeny na jednotlivé nástroje APZ a na těchto projektech spolupracují úřady práce spolu s MPSV ČR. Čerpání finančních prostředků na tyto projekty v roce 2010 jsou uvedeny v tab. č. 25.

V rámci této oblasti podpory předkládají **úřady práce regionální individuální projekty**. Akcentují v nich problematiku daného regionu, a z tohoto důvodu mají možnost vybrat do svých projektů potřebnou paletu nástrojů a opatření APZ. Jedná se o různé typy motivačních aktivit, poradenství pro uplatnění na trhu práce, přípravu na rekvalifikace, rekvalifikace, zprostředkování zaměstnání apod. RIP jsou zaměřeny zejména na cílové skupiny osob nad 50 let, mladých bez vzdělání, dlouhodobě a opakovaně nezaměstnaných, osob se zdravotním postižením, osob s nízkou kvalifikací apod. **První výzva** k předkládání těchto projektů s výší alokace 3 095 956,9 tis. Kč byla vyhlášena již v roce 2008 a ukončena 14. 12. 2010. K 31. 12. 2010 bylo **v realizaci 65 projektů** v celkové výši 2,607 mld. Kč, 12 schválených projektů se k realizaci připravuje. Čtyři projekty realizované ÚP v Liberci byly ukončeny. RIP realizují všechny pověřené ÚP a ÚP v Mostě a Děčíně.

Druhá výzva pro předkládání RIP byla vyhlášena 15. 12. 2010 a trvá do konce roku 2013. Celková alokace na tuto výzvu byla stanovena na 1,466 mld. Kč.

Výzva je určena, na rozdíl od první, v rámci níž mohly projekty předkládat i okresní ÚP, pouze pro pověřené ÚP.

V rámci oblasti podpory 2.1 byla 15. 6. 2009 vyhlášena odborem implementace programů ESF termínovaná **výzva** (datum ukončení 15. 9. 2009) pro předkládání **grantových projektů** (GP) s výší alokace 384 702,1 tis. Kč pro vzdělávací a poradenské instituce, organizace sociálních partnerů, nestátní neziskové organizace zaměřená na cílovou skupinu zájemců o zaměstnání. Ze 179 předložených GP bylo **schváleno 55** ve výši 252 191,5 tis. Kč. Tyto projekty (s výjimkou jednoho, u něhož žadatel od realizace odstoupil) se již realizují.

V květnu 2010 byla vyhlášena **další výzva** pro předkládání GP (s datem ukončení přijímání žádostí 11. 8. 2010) s výší alokace 341 996,6 tis. Kč pro vzdělávací a poradenské instituce, organizace sociálních partnerů, nestátní neziskové organizace zaměřená na cílovou skupinu uchazečů a zájemců o zaměstnání. Předloženo bylo 256 grantových projektů, které v roce 2010 prošly celým hodnotícím procesem, výběrová komise v prosinci 2010 vybrala **k realizaci 69 projektů** a zahájení jejich realizace se předpokládá nejdříve od března 2011.

V rámci oblasti podpory **2.2 Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj** probíhá realizace následujících systémových individuálních projektů (SIP):

- „Zvýšení efektivnosti systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením v ČR“,
- „Call centrum služeb zaměstnanosti“,
- „Rozvoj služeb a spolupráce ÚP se zaměstnavateli v měnících se podmínkách na trhu práce (SeZam)“,
- „Předvídání kvalifikačních potřeb trhu práce (Prekv TP)“,
- „Rozvoj Národní soustavy povolání a sektorových rad jako nástroje zaměstnavatelů k ovlivňování RLZ v ČR (NSP II)“,
- „Vzdělávání zaměstnanců služeb zaměstnanosti (UPRATE II)“.

Součet vyhrazených finančních prostředků na realizované projekty činí 445,24 mil. Kč. Projekty jsou zaměřeny na rozvoj systému předvídání kvalifikačních potřeb a trhu práce, konceptu sektorových rad pro spolupráci se službami zaměstnanosti a zefektivnění nástrojů politiky zaměstnanosti, zlepšení systému zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Z těchto prostředků je také hrazeno

plně fungující Call Centrum služeb zaměstnanosti poskytující informace pro občany na celém území ČR v širokém rozsahu (zahraniční zaměstnanost, ESF, SSP). Jeden z projektů je zaměřen na komplexnost systému vzdělávání zaměstnanců služeb zaměstnanosti.

K věcnému hodnocení byly v roce 2010 dále předloženy projekty „**Regionální síť spolupráce v pracovní rehabilitaci (PREGNET)**“, „**Personální a odborné zajištění realizace APZ na úřadech práce (RealAPZ)**“ a „**Zónové zprostředkování ve službách zaměstnanosti (ZonaZ)**“ ve výši 373,58 mil. Kč.

- **Prioritní osa 3 OP LZZ – Sociální integrace a rovné příležitosti**

V **oblasti podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce** byly dosud vyhlášeny tři výzvy na **grantové projekty**. První termínovaná **výzva** byla vyhlášena v listopadu 2008 s možností předkládat projekty do 27. února 2009. Na výzvu bylo alokováno 279 770,3 tis. Kč. Převážně neziskovými organizacemi bylo předloženo 330 projektů, z nichž 164 postoupilo k projednání výběrovou komisí, která jich **schválila 61** v celkové výši 277 980,6 tis. Kč a které se v současnosti již **realizují**. Projekty jsou zaměřeny na integraci sociálně vyloučených skupin na trh práce. Nejčastějšími aktivitami v projektech jsou motivační kurzy, pracovní diagnostika, vzdělávací kurzy a nejrůznější rekvalifikace, poradenství, odborné praxe, místa na zkoušku, zprostředkování zaměstnání a tvorba pracovních míst, nejčastěji s čerpáním mzdových příspěvků. Realizovány jsou projekty regionálního i nadregionálního charakteru, v několika projektech probíhá realizace ve spolupráci s partnerskými organizacemi.

V prosinci 2009 byla vyhlášena v pořadí **druhá** termínovaná **výzva** s možností předkládat projektové žádosti do 31. 3. 2010. Alokace na tuto výzvu činila 416 220,9 tis. Kč. Z pohledu cílových skupin a oprávněných aktivit je výzva koncipována velmi podobně jako výzva předcházející. V rámci ní bylo předloženo celkem 215 GP, z nichž 110 úspěšně prošlo fází věcného hodnocení a postoupilo před výběrovou komisí která **schválila** k realizaci **48 projektů** s plánovanými náklady 218 403,3 tis. Kč. Z nich **36 zahájilo realizaci** ještě na konci roku 2010.

Třetí termínovaná **výzva** na GP byla vyhlášena 30. 6. 2010. Celková výše alokovaných prostředků na výzvu činí 296 442,2 tis. Kč. Její obsahové zaměření bylo velmi podobné jako u předchozích, byla pouze rozšířena možnost, aby jeden

žadatel směl předložit maximálně dva různě zaměřené projekty (v předchozích výzvách to byl pouze jeden projekt). Projektové žádosti bylo možné předkládat do 15. října 2010. V rámci této výzvy bylo předloženo celkem **259 projektových žádostí**, které ke konci roku 2010 **procházely hodnotícím procesem**.

V rámci této oblasti podpory byla 4. května 2010 vyhlášena výzva pro předkládání **individuálních projektů** (IP) s platností do 31. prosince 2010, určená pro 3 subjekty státní správy – Ministerstvo vnitra, Probační a mediační službu a Ministerstvo obrany s celkovou alokací ve výši 100 000 tis. Kč. Do konce roku 2010 byly předloženy dva projekty a výzva byla prodloužena do konce února 2011 z důvodu posunu termínu předložení žádosti ze strany Ministerstva vnitra.

V rámci oblasti podpory **3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladování pracovního a rodinného života** jsou realizovány grantové a individuální projekty. **Grantové projekty** jsou realizovány v rámci dvou výzev. **První výzva** byla otevřena od 26. 8. 2008 do 27. 10. 2008. V rámci této výzvy bylo **podpořeno 110 projektů** a přiděleno 404 869 tis. Kč. Nejčastějšími aktivitami podpořenými v této výzvě jsou kvalifikační a rekvalifikační programy, včetně distančních forem vzdělávání, příprava na samostatnou výdělečnou činnost, podpora přístupu žen k informačním technologiím, motivační kurzy, kariérní poradenství a bilanční diagnostika. V oblasti sladování pracovního a rodinného života je to zejména zavádění flexibilních forem práce a zvyšování informovanosti o nich, provoz podnikových školek a jiných služeb péče o děti (např. miniškolky, dětské koutky, příležitostné krátkodobé hlídání dětí). V období od 11. 1. 2010 do 31. 3. 2010 byla vyhlášena **druhá výzva** k předkládání grantových projektů zaměřených na služby péče o děti, rovné příležitosti na trhu práce a tvorbu místních partnerství v oblasti rovných příležitostí a sladování pracovního a rodinného života. Výběrová komise doporučila k podpoře 51 projektů v celkové hodnotě 247 143,8 tis. Kč. V současné době se již **realizuje 46 projektů**, ostatní zahájí realizaci v průběhu roku 2011.

V rámci **individuálních projektů** jsou podpořeny zatím **dva projekty** na sladování pracovního a rodinného života. První se zaměřuje na aktivní zapojení mužů do péče o děti a domácnost s cílem zvýšit podíl mužů, kteří se aktivně podílejí na rodičovství, a umožnit tak ženám, aby se profesně realizovaly. Druhý projekt je zaměřen na rozvoj opatření ve firmách pro harmonizaci pracovního a rodinného života zaměstnanců prostřednictvím nástroje Audit rodina & zaměstnání.

V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti

V této kapitole jsou shrnuty poslední dostupné **vybrané ukazatele trhu práce** EUROSTATu (Statistický úřad Evropského společenství)¹⁰. **Údaje jsou publikovány s větší časovou prodlevou**, proto většina z nich ještě není za celý rok 2010 k dispozici (viz přílohy č. 24 – 26). Hodnocené období v této části proto nemusí odpovídat hodnocenému období z předchozích částí tohoto materiálu.

Po růstu v roce 2008 (o 0,9 %) **zaměstnanost EU 27 v roce 2009 meziročně poklesla o 1,8 %**. Pokles byl zaznamenán ve všech členských zemích kromě Lucemburska (nárůst o 6,5 %), Malty (o 0,7 %) a Polska (o 0,5 %). **V České republice meziroční pokles činil 1,5%**.

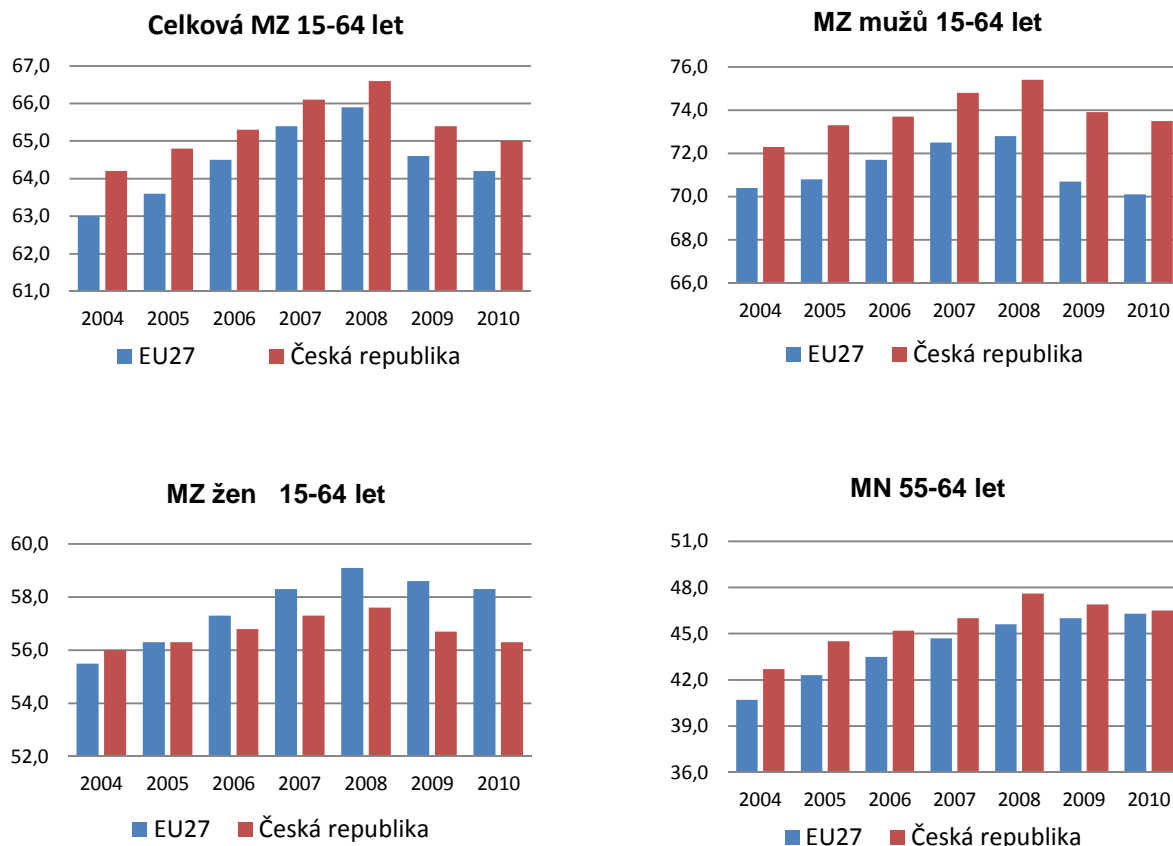
V průběhu roku 2010 pokles zaměstnanosti v EU 27 zpomaloval až na 0,2 % ve 3. čtvrtletí. Za **první tři čtvrtletí 2010 představoval 0,8 %**. Nejvíce poklesla zaměstnanosti v Bulharsku (o 6,5 %), Estonsku (o 6,4 %) a Litvě (o 6,2 %). **V ČR** v tomto období **pokles činil 1,2 %**. Stejnou nebo vyšší úroveň zaměstnanosti měli ve stejném období v devíti členských státech. Zaměstnanost stagnovala v Německu a Rumunsku, vzrostla v Rakousku, Polsku, Švédsku, na Kypru a Maltě. Nárůst zpomalil v Lucembursku (1,5 %) a Polsku (0,4 %).

Obdobně se vyvíjela i **celková míra zaměstnanosti (MZ)**. V **EU 27** tento ukazatel **ve věkové skupině 15 – 64 let** v roce 2009 činil 64,6 % a v období **prvních tří čtvrtletí 2010 poklesl na 64,2 %, tj. o 0,4 p.b.** **Míra zaměstnanosti žen** poklesla o 0,3 p.b. (z 58,6 % v roce 2009 na 58,3 % v 1. až 3. čtvrtletí 2010), pokles **míry zaměstnanosti mužů** již nebyl tak výrazný jako v roce 2009, MZ se **snížila o 0,6 p.b.** (z 70,7 % v roce 2009 na 70,1 % za 1. až 3. čtvrtletí 2010). Zvýšila se opět pouze **míra zaměstnanosti osob ve věku 55 – 64 let**, a to o 0,3 p.b. na **46,3 %**.

V **České republice** celková míra zaměstnanosti v roce 2009 činila 65,4 % a v prvních třech čtvrtletích roku 2010 poklesla na **64,8 %, snížení (o 0,6 p.b.)** bylo větší než v EU 27. Míra zaměstnanosti **žen** v 1. - 3. čtvrtletí 2010 činila **56,1 %** (pokles o 0,6 p.b.). Snížení míry zaměstnanosti **mužů** (o 0,5 p.b.) na **73,4 %** bylo mírnější než v případě žen a také mírnější než v EU 27. V České republice **poklesla** však i míra zaměstnanosti osob ve věkové kategorii **55-64 let** (o 0,6 p.b.) na **46,3 %** a je na úrovni průměru EU 27.

¹⁰ Údaje EUROSTATu ze sekce Obyvatelstvo a sociální podmínky – převážně se jedná o data zpracovaná na základě primárních dat z LFSS (Labour Force Sample Survey), viz http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

Srovnání vývoje míry zaměstnanosti v ČR a EU27

Míra zaměstnanosti se v 1. – 3. čtvrtletí 2010 proti roku 2009 snížila téměř ve **všech členských zemích** kromě 6 států – ve Francii (64,1 %) a Lucembursku (65,2 %) MZ **stagnovala**, v Belgii (61,8 %), Švédsku (72,7 %), Rumunsku (59,1 %) a na Maltě (56,0 %) se naopak **zvýšila** (v rozmezí 0,2 až 1,0 p.b.). Nejvyšší pokles mezi rokem 2009 a 1. až 3. čtvrtletím 2010 byl zaznamenán v Estonsku (o 3,4 p.b.), Litvě (2,8 p.b.) a Bulharsku (2,7 p.b.). Neúplná data za 4. čtvrtletí 2010 naznačují obdobné tendence i za celý rok 2010.

Ve věkové skupině 20 – 64 let (ukazatel Strategie Evropa 2020) dosáhla v roce 2009 **celková míra zaměstnanosti** za **EU 27** 69,1 %, **MZ žen** 62,5 % a **MZ mužů** 75,8 %. **V období 1. – 3. čtvrtletí 2010 poklesly na 68,5 %, 62,1 %, resp. 75,0 %**. Obdobný vývoj byl patrný i **v ČR** - v roce 2009 dosáhla celková míra zaměstnanosti 70,9 %, **MZ žen** 61,4 % a **MZ mužů** 80,2 %. V období 1. – 3. čtvrtletí 2010 se snížily na **70,2 %, 60,7 %, resp. 79,5 %**.

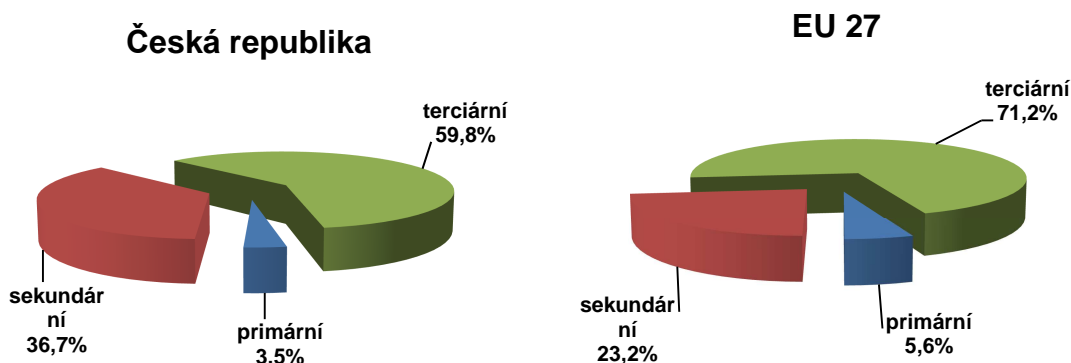
Přes probíhající sektorové změny v zaměstnanosti je **v České republice** ve srovnání s průměrem EU 27 stále **vysoké zastoupení sekundárního a nižší**

zastoupení terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti. Zatímco **v roce 2009** představoval v EU 27 **podíl sekundárního sektoru** 23,9 %, **v ČR** tento podíl činil **37,2 %**, což byla nejvyšší hodnota ze všech států EU. Podíl **terciárního sektoru** v ČR činil **59,3 %** (EU 27 - 70,5 %), zastoupení **primárního sektoru** bylo **v ČR** s hodnotou **3,5 %** také nižší než průměrná hodnota EU27 (5,5 %).

V 1. až 3. čtvrtletí 2010 představoval **v EU 27** podíl **sekundárního sektoru** **23,2 %** (pokles proti roku 2009 o 0,7 p.b.), **v ČR** činil **36,7 %** (pokles o 0,5 p.b.). Vyšší podíl než 30 % byl ještě na Slovensku (32,3 %), v Rumunsku (31,5 %) a ve Slovinsku (31,4 %), naproti tomu v Nizozemsku představoval pouze 16,3 % a ve Spojeném království 16,0 %. Podíl **terciárního sektoru v ČR** představoval **59,8 %** a vzrostl proti roku 2009 **o 0,5 p.b.**, tedy pomaleji než v EU 27 (o 0,7 p.b. na 71,2 %). Nižší zastoupení měl tento sektor pouze v Rumunsku (42,1 %), Bulharsku (52,7 %) a Polsku (57,3 %). Naopak ve Velké Británii dosáhl 82,1 % a v Nizozemsku 80,7 %. Zastoupení **primárního sektoru** činilo **v ČR 3,5 %** (stejně jako v roce 2009), **v EU 27** se naopak podíl tohoto sektoru mírně zvýšil na průměrnou hodnotu **5,6 %** (zvýšení o 0,1 p.b.). Mezi státy s nejvyšším podílem tohoto sektoru patřilo Rumunsko (26,3 %), Bulharsko (21,1 %), Polsko (13,0 %) a Řecko (12,0 %). Naopak nejnižší podíl primárního sektoru byl v Lucembursku (1,5 %), Belgii (1,7 %) a ve Velké Británii (1,9 %).

graf č. 18

Srovnání sektorové struktury (1. - 3. čtvrtletí 2010)

V členských státech EU 27 **v roce 2009** bylo **15,5 % osob pracujících na vlastní účet** (podnikatelé bez zaměstnanců, OSVČ), pokračovala stagnace z předchozích let. **Česká republika** svým podílem **18,7 %** převýšila průměr EU 27. **V 1. až 3. čtvrtletí 2010** zůstal **v EU 27** podíl osob pracujících na vlastní účet zatím

na úrovni roku 2009. **V České republice** naopak pokračoval opačný trend, **zvýšení** činilo dokonce **0,7 p.b., na 19,4 %**. Do skupiny zemí s vysokým podílem osob pracujících na vlastní účet kromě Řecka (35,1 %) patřilo ještě Bulharsko (28,5 %), Rumunsko (27,3 %), Itálie (23,7 %) a Polsko (22,8 %). Naopak nejnižší podíl této kategorie zaměstnaných měli ve Švédsku (5,6 %), v Lucembursku (5,9 %) a Dánsku (6,2 %).

Pracovní úvazky na dobu určitou mělo **v EU 27 v roce 2009 13,6 %** zaměstnaných. **V ČR** představoval podíl zaměstnaných na dobu určitou **8,4 %**. Údaje za jednotlivá čtvrtletí 2008 a 2009, které ve většině států měly klesající tendenci, naznačovaly fakt, že na počátku se ekonomická krize velkou měrou dotkla právě zaměstnanců s časově omezenými úvazky. **V roce 2010** se podíl těchto pracovních úvazků opět začal zvyšovat, v **1. až 3. čtvrtletí 2010** se **v EU 27** proti roku 2009 zvýšil o 0,3 p.b. **na 13,9 %**, nejvíce v Litvě (o 2,3 p.b.), ve Slovinsku, Estonsku a na Slovensku (o 1,2 p.b.). Nejvyšší podíl osob pracujících na dobu určitou připadal na Polsko (27,1 %), Španělsko (25,0 %) a Portugalsko (23,1 %), **v České republice** tento podíl **vzrostl o 0,4 p.b. na 8,8 %**.

Na **kratší pracovní dobu v roce 2009** pracovalo **v EU 27 18,7 %** zaměstnaných (podíl žen činil 31,4 % a mužů 8,1 %). **V ČR** bylo v této kategorii **5,4 %** zaměstnaných (9,1 % žen a 2,6 % mužů), což je v rámci EU 27 považováno za extrémně nízké číslo. **V 1. až 3. čtvrtletí 2010 v EU 27** na kratší pracovní dobu pracovalo **19,1 %** (31,4 % žen a 8,2 % mužů). Nejvyšší zvýšení proti roku 2009 zaznamenalo Rumunsko (1,3 p.b.), Malta (1,1 p.b.) a Irsko (1,0 p.b.). **V ČR vzrostl** tento ukazatel stejně jako v EU 27 o 0,4 p.b. **na 5,8 %** (ženy 9,8 %, muži 2,8 %). Nejvyšší podíl osob pracujících na kratší pracovní dobu připadal na Nizozemsko (celkem 48,3 %, 76,4 % žen a 25,4 % mužů) a Dánsko (celkem 26,0 %, 39,3 % žen a 15,3 % mužů).

Zatímco v průběhu roku 2008 ekonomický pokles ovlivnil **vývoj nezaměstnanosti v EU 27** jen mírně, v roce 2009 se nezaměstnanost výrazně zvýšila. Průměrná míra nezaměstnanosti (MN) se zvýšila na **9,0 %** (o 2,0 p.b.). **V roce 2010** byl nárůst nezaměstnanosti mírnější, MN se zvýšila na **9,6 %**, tj. **o 0,6 p.b.**

Míra nezaměstnanosti v České republice podle metodiky EUROSTATu **v roce 2009** vzrostla o 2,3 p.b. na **6,7 %**, více než průměr EU 27. Průměrná hodnota **za rok 2010** se meziročně zvýšila stejně jako v EU 27, tj. **o 0,6 p.b. na 7,3 %**.

Uvnitř členských států nezaměstnanost viditelně vzrostla proti předchozímu roku především v Litvě (o 4,1 p.b. na 17,8 %), Bulharsku (o 3,4 p.b. na 10,2 %), Řecku (o 3,1 p.b. na 12,6 %) a Estonsku (o 3,1 p.b. na 16,9 %). Nejvyšší míra nezaměstnanosti je ve Španělsku (20,1 %), v Lotyšsku (18,7 %), Litvě (17,8 %) a Estonsku (16,9 %), naopak nejnižší v Rakousku (4,4 %), Nizozemsku (4,5 %) a Lucembursku (4,6 %).

Vývoj nezaměstnanosti **v roce 2009** byl ovlivněn zejména růstem **nezaměstnanosti mužů**. Míra nezaměstnanosti mužů **v EU 27** vzrostla **o 2,4 p.b. na 9,0 %** a byla dokonce **vyšší než míra nezaměstnanosti žen**, která vzrostla o 1,4 p.b. na **8,9 %**. V **České republice** rozdíl mezi nárůstem MN mužů a žen nebyl tak výrazný rozdíl, míra nezaměstnanosti **mužů** se zvýšila **o 2,4 p.b. na 5,9 %** a míra nezaměstnanosti **žen** vzrostla o **2,2 p.b. na 7,7 %**.

V roce 2010 byl **nárůst již mírnější, v EU 27 vzrostla MN mužů i žen** shodně o 0,6 p.b. na **9,6 %, resp. 9,5 %**. V **ČR** byl nárůst u mužů mírnější, **MN mužů se zvýšila** o 0,5 p.b. na **6,4 %**, zatímco **MN žen vzrostla** o 0,8 p.b. na **8,5 %**.

V roce 2009 se situace podstatně zhoršila u mladých **ve věku 15 – 24 let**, jejich **míra nezaměstnanosti** (vztažená k pracovní síle ve stejném věku) za **EU 27** dosáhla **19,8 %, o 4,3 p.b.** více než v roce 2008. V **České republice** MN mladých rostla ještě rychlejším tempem, **v roce 2009** činila **16,6 %** a byla proti roku 2008 **vyšší o 6,7 p.b.** V **1. – 3. čtvrtletí 2010** se nárůst zmírnil, v rámci **EU 27** činila MN mladých **20,9 %** (nárůst proti roku 2009 o 1,1, p.b.), **v ČR 18,7 %** (nárůst o 2,1 p.b.). Za celý **rok 2010** podle našich výpočtů představuje MN mladých **v ČR 18,4 %**, za **EU 27** zůstává na hodnotě **20,9 %**.

Z členských států EU 27 se v 1. – 3. čtvrtletí 2010 nejvíce zvýšila MN mladých v Estonsku (o 8,3 p.b.), Litvě (o 6,9 p.b.) a na Slovensku (o 6,1 p.b.). Nejvyšší míru nezaměstnanosti mají mladí lidé ve Španělsku (41,2 %) a pobaltských republikách, nejnižší v Nizozemsku (8,2 %), Rakousku (9,3 %) a Německu (10,4 %).

Nutnost řešení vysoké míry nezaměstnanosti některých skupin obyvatel byla zahrnuta do národních cílů České republiky stanovenými v souladu s hlavními cíli **Strategie Evropa 2020**. Konkrétně se jedná o **snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu** proti roku 2010. Dalším dílčím cílem je **snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací** (stupeň ISCED 0 - 2 mezinárodní klasifikace vzdělání) o čtvrtinu proti roku 2010. Podle posledních známých výsledků

jejich míra nezaměstnanosti **v ČR v roce 2010** dosáhla hodnoty **25,0 %**, **v EU 27 15,7 %**.

Dle údajů za rok 2008 průměrná **míra dlouhodobé nezaměstnanosti** (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) **v EU 27** představovala 3,0 %, v ČR klesla v roce 2008 na 2,0 %. **V 1. až 3. čtvrtletí 2010** se míra dlouhodobé nezaměstnanosti **v EU 27** zvýšila na **3,8 %** (proti roku 2009 nárůst o 0,8 p.b.). **V České republice** v tomto období míra dlouhodobé nezaměstnanosti vzrostla na **3,0 % (nárůst** proti roku 2009 **o 1,0 p.b.** Nejvyšší **nárůst** zaznamenali v Estonsku (o 4,2 p.b.), Litvě (3,8 p.b.) a Lotyšsku (3,5 p.b.), minimální **pokles** míry DN byl zaznamenán pouze v Německu (o 0,1 p.b. na 3,3 %).

Nižší poptávku po pracovních místech v souvislosti s krizí dokládá ukazatel **míry volných míst** (vyjadřující procentní podíl volných míst k součtu volných a obsazených míst). Tento ukazatel za EU 27 dosáhl v **roce 2009** hodnotu 1,4 %. V ČR míra volných pracovních míst činila **1,2 %** (proti roku 2008, kdy byla nejvyšší ze všech vykazujících zemí, poklesla o 2,0 p.b.). **Za celý rok 2010** v EU27 činila **1,4 %**, což v meziročním srovnání představuje **stagnaci**. **V ČR** míra volných míst **poklesla na 0,8 %** (o 0,4 p.b.). Snížení míry volných pracovních míst bylo patrné také v Řecku (o 0,6 p.b.), v Rumunsku (o 0,3 p.b.), na Slovensku (o 0,2 p.b.) a v Nizozemsku (o 0,1 p.b.). V ostatních zemích tento ukazatel stagnoval nebo vzrostl, nejvíce ve Švédsku (o 0,4 p.b.), Španělsku a Rakousku (o 0,3 p.b.). Nejpříznivější situace v nabídce volných pracovních míst vyjádřená jejich mírou je v Německu (2,2 %), Rakousku a Finsku (1,9 %), Belgii a Spojeném království (1,8 %).

VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Postupné snižování meziročního poklesu ekonomického výkonu od 3. čtvrtletí 2009 a jeho růst z 1,1 % v 1. čtvrtletí na 2,6 % ve 4. čtvrtletí 2010 (sezónně očištěná data) byl doprovázen zmírňováním negativních tendencí na trhu práce. Zatímco v roce 2009 **počet zaměstnaných osob** v průměru meziročně klesl o 1,4 %, v roce 2010 meziroční pokles činil stále ještě 1,0 %. Z analýzy jednotlivých čtvrtletí je patrné, že krize na trhu práce vyvrcholila v 1. čtvrtletí 2010 (meziroční pokles činil 2,4 %). V dalším období se dynamika meziročního poklesu snižovala až do 3. čtvrtletí, kdy počet zaměstnaných osob poklesl o 0,2 %. Ve 4. čtvrtletí meziroční pokles činil opět 0,2 %.

První údaje z odvětví průmyslu a stavebnictví naznačují pravděpodobnost meziročního růstu ekonomiky v 1. čtvrtletí 2011 okolo 2,8 %, což je mírně výš než činil průměr za rok 2010 (2,3 %). Například **průmyslová produkce** se v lednu 2011 meziročně zvýšila o 16,4 % a v únoru o 13,0 %. **Tržby z průmyslové činnosti** v lednu meziročně vzrostly o 16,0 % a v únoru o 12,3 %. Vývoj ve stavebnictví naznačuje přechod z hlubokých meziročních poklesů v roce 2010 v meziroční růsty v letošním roce. **Stavební výroba** v lednu 2011 meziročně vzrostla o 8,3 % a v únoru o 5,6 %. Vzhledem k nízké srovnávací základně produkce v pozemním stavitelství vzrostla o 11,0 % a produkce inženýrského stavitelství se snížila o 7,1 %.

Z konjunkturního očekávání ekonomické situace respondentů v **průmyslu** je patrné mírné zvýšení hodnocení současné celkové ekonomické situace proti únoru. Hodnocení celkové a zahraniční poptávky se proti únoru dále snížilo, snížily se i zásoby. Pro příští tři měsíce je očekáváno zpomalení tempa růstu výrobní činnosti a mírné snížení zaměstnanosti. Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace oproti minulému měsíci nezměnilo. Nízké hodnocení celkové poptávky se nepatrně snížilo. Pro příští tři měsíce je ve srovnání s únorem předpokládáno urychlení stavební činnosti bez zvýšení zaměstnanosti. V **odvětví obchodu** se v březnu ve srovnání s únorem snížilo hodnocení současné ekonomické situace. Očekávání vývoje ekonomické situace pro období příštích tří měsíců jsou téměř stejná jako v únoru. Ve **vybraných odvětvích služeb** se v březnu ve srovnání s únorem podstatně zvýšilo hodnocení současné ekonomické situace. Hodnocení poptávky se nezměnilo. Očekávání poptávky pro příští tři měsíce se zvýšilo a očekávání celkové ekonomické situace jsou nižší než v únoru.

Údaje o dalším vývoji zaměstnanosti podle Výběrových šetření pracovních sil za 1. čtvrtletí 2011 ČSÚ zveřejní počátkem května. Podle údajů z „Rychlých informací“ z odvětví vzrostl v lednu meziročně průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích s 50 a více zaměstnanci **v průmyslu** o 4,1 % a v únoru o 3,5 %, ale **ve stavebnictví** byl zaznamenán meziroční pokles v lednu o 1,8 % a v únoru o 1,9 %.

MPSV ČR, MF ČR a ČNB předpokládají v letošním roce nižší růst ekonomiky než v roce 2010. **MPSV** odhaduje **vývoj hrubého domácího produktu** v intervalu od +1,5 % do +2,0 % (průměr 1,8 %). **MF ČR** ve své Makroekonomické predikci z ledna 2011 předpokládá **meziroční růst HDP** o 2,2 %. **ČNB** ve Zprávě o inflaci I/2011 z února odhaduje **meziroční růst ekonomiky** o 1,6 %. Podle těchto predikcí nejvýrazněji ovlivní vývoj hrubého domácího produktu meziroční růst vývozu zboží a služeb a tvorba hrubého kapitálu. Výdaje na konečnou spotřebu domácností meziročně porostou pouze okolo 1,0 % a výdaje vládních institucí meziročně poklesnou.

Vzhledem k stále ještě křehkému růstu ekonomiky a k jeho opožděnému dopadu na trh práce očekáváme v roce 2011 jen mírný meziroční rozdíl počtu zaměstnaných osob, a to v intervalu **od -0,1 % do +0,5 % (průměr za rok 2011 +0,2 %)**.

Meziroční úbytky počtu **evidovaných uchazečů o zaměstnání** se v roce 2011 zvýšily z 2,4 tis. osob v lednu na 16,2 tis. osob v únoru. V březnu činil úbytek počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání již 25,1 tis. Meziroční pokles zaznamenala také **míra nezaměstnanosti**. V lednu 2011 dosáhla 9,7 % (o 0,1 p. b.), v únoru 9,6 % (o 0,3 p. b.) a v březnu 9,2 % (o 0,5 p. b.).

Počet osob, které nově přišly do evidence v lednu 2011, byl ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku **nižší** přibližně o 20,6 tis., v únoru o 10,8 tis. a v březnu o 7,3 tis. Pozitivní skutečností je také to, že byl meziročně **vyšší i počet osob vyřazených z evidence** (v lednu o 4,2 tis., v únoru o 3,1 tis. a v březnu o 1,6 tis.). Počet uchazečů o zaměstnání, kteří se po odchodu z evidence **prokazatelně zaměstnali**, meziročně **vzrostl** v lednu o 3,3 tis., v únoru o 2,6 tis. a v březnu o 1,0 tis.

Další snižování nezaměstnanosti bude závislé na vývoji počtu volných pracovních míst. Jejich průměrný počet v 1. pololetí 2010 byl 32,5 tis., ve 2. pololetí 2010 se zvýšil na 33,8 tis. V lednu 2011 bylo volných míst 31,4 tis. (meziroční pokles

o 0,2 tis.), v únoru 32,2 tis. a v březnu již 33,9 tis. (tj. meziroční nárůst o 44 míst, resp. o 0,8 tis.).

V jarních měsících očekáváme (podobně jako v roce 2010) další pokles nezaměstnanosti a ke konci roku její obvyklý nárůst. Intenzitu poklesu resp. nárůstu nelze v souvislosti s úspornými opatřeními vlády jednoznačně odhadnout. **Průměrná hodnota míry nezaměstnanosti v roce 2011** se bude pohybovat v predikčním intervalu **od 8,8 do 9,2 %** (pravděpodobnější je hodnota blíže dolní části intervalu).

Metodické poznámky

Zaměstnanost

MPSV pro hodnocení vývoje na trhu práce využívá pro oblast zaměstnanosti údaje ČSÚ především z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS).

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují jen základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15 let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení Eurostatu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů, nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Zaměstnaní jsou všichni ve věku 15 a více let, kteří během referenčního týdne příslušeli do kategorie placení zaměstnaní nebo zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce **alespoň po dobu jedné hodiny** v referenčním týdnu. Za zaměstnané jsou považováni i **učni**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **studenti**, osoby **pobírající důchod**, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, **kteří** však v referenčním období **byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané**. Do skupiny zaměstnaných naopak nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené, jejichž postavení má podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) odlišný charakter.

Nezaměstnanost

Pro nezaměstnanost MPSV využívá údaje ČSÚ z VŠPS a statistiky MPSV z administrativních dat úřadů práce.

Rozdíly v metodě zjišťování údajů o počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání po linii úřadů práce a zjišťování počtu nezaměstnaných podle výsledků VŠPS:

Velikost souboru

- MPSV - úplná evidence registrovaných uchazečů o zaměstnání.
- ČSÚ VŠPS - výběrový soubor zahrnuje osoby bydlící v 0,6 % všech trvale obydlených bytů ČR (jedná se o necelých 51 tis. osob ve věku 15 a více let). Všechny údaje z výběrového souboru jsou převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil.

Způsob zjišťování

- MPSV - podmínky registrace a vyřazování uchazečů o zaměstnání jsou spolu s definicí uchazeče o zaměstnání stanoveny zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. O zprostředkování se občan uchází u toho úřadu práce, v jehož správním obvodu má bydliště.

- ČSÚ VŠPS - dobrovolné anonymní zjišťování za osoby obvykle bydlící (nikoliv trvale bydlící) ve vybraných bytech. Shodně s metodikou EUROSTATu nejsou zjišťovány údaje za osoby bydlící mimo byty, tedy ani za osoby bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních.

Obsah ukazatelů

- MPSV - uchazeč o zaměstnání je podrobně vymezen zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.
Uchazečem o zaměstnání může podle § 25 být (pokud zákon nestanoví jinak) pouze fyzická osoba, která např. není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost ani se nepřipravuje soustavně pro povolání a osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce. Uchazeč o zaměstnání je mimo jiné z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání. Samozřejmě evidence na úřadu práce je ukončena nástupem do zaměstnání nebo k přípravě na povolání. Ukončit evidenci lze i na základě vlastní žádosti uchazeče o zaměstnání. Zákon tedy nevyklučuje, aby byli uchazeči o zaměstnání např. dočasně práceneschopní lidé, osoby na další rodičovské dovolené, nebo ti, jimž byl přiznán starobní důchod (podrobněji viz § 25 až §31 zákona o zaměstnanosti).
- MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO zavedlo ukazatel tzv. **dosažitelní uchazeči o zaměstnání**. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, v pracovní neschopnosti, uchazeči o zaměstnání zařazení na rekvalifikační kurzy nebo vykonávající krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči o zaměstnání, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.
- ČSÚ VŠPS - nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO a metodiky EUROSTATu všichni ve věku 15 a více let, kteří ve sledovaném období (referenčním týdnu) souběžně splňovali tři nutné podmínky:
 - nebyli zaměstnaní,
 - hledali aktivně práci,
 - byli připraveni k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byli k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji již našly a jsou schopny nástupu nejpozději do 3 měsíců. Tyto osoby jsou podle definice EUROSTATu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

Jestliže do konce roku 1997 převyšoval počet nezaměstnaných vymezených podle mezinárodní definice počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na ÚP a od roku 2000 do 3. čtvrtletí roku 2001 byl rozdíl mezi oběma ukazateli minimální, tak od 4. čtvrtletí 2001 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce výrazně převyšoval počet nezaměstnaných zjišťovaných ve výběrovém šetření statistiky podle ILO.

Ve 4. čtvrtletí 2010 činil počet registrovaných uchazečů o zaměstnání podle skutečné evidence na úřadech práce 561,6 tis. osob, z toho 546,5 tis. dosažitelných uchazečů o zaměstnání, srovnatelný ukazatel zjištěný výběrovým šetřením (počet registrovaných uchazečů o zaměstnání dle VŠPS 372,3 tis.) se tedy lišil o 189,3 tis. resp. o 177,4 tis.

Rozdíly jsou jednak v jiném způsobu zjišťování po obou liniích, odlišném metodickém vymezení registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a v tzv. nevýběrové chybě, která je průvodním znakem prakticky všech statistických zjišťování u domácností. Je nutné zdůraznit diferenci mezi pojmem registrovaný uchazeč o zaměstnání a nezaměstnaným podle mezinárodní definice ILO. Zatímco registrovaný uchazeč o zaměstnání je vždy definován národní legislativou, nezaměstnaný podle definice ILO je vymezen jasnými kritérii, která umožňují mezinárodní srovnatelnost výše zjištěných výsledků šetření. Vazba mezi oběma ukazateli není bezprostřední. Na jedné straně se vyskytují případy nezaměstnaných, kteří nejsou evidováni na úřadech práce a na druhé straně značná část registrovaných uchazečů o zaměstnání nesplňuje podmínky dané mezinárodní definicí.

Zásadní diference mezi oběma zdroji je v absolutní hodnotě počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu nezaměstnaných. Projevuje se několik faktorů:

1. Od roku 2002 byl plně **harmonizován dotazník VŠPS se standardem EUROSTATu včetně pořadí otázek** kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání**. ČSÚ nemá možnost vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí ÚP.
2. Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé. Z porovnání s členskými a ostatními kandidátskými zeměmi EU vyplývá, že diference mezi obecnou mírou nezaměstnanosti z VŠPS a registrovanou mírou nezaměstnanosti v ČR je nižší než ve většině těchto zemí. Rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti je v řadě zemí značný a lze z toho usuzovat, že oboustranné statistické odchýlení je důsledkem především odlišností v legislativě a míře aktivní politiky zaměstnanosti a dalších oblastí sociální politiky jednotlivých zemí. Přitom je třeba poznamenat, že řada členských zemí EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikuje.

V rámci výběrového šetření jsou zjišťovány údaje i za **osoby, které nepracují, aktivně práci nehledají a nesplňují tak podmínky ILO pro nezaměstnané**, ale přitom uvádějí, že by chtěly pracovat. Ve 4. čtvrtletí roku 2010 činil jejich počet 141,3 tis., tj. o 6,2 tis. méně než ve stejném období roku 2009. Většina osob, které by

chtěly pracovat, však nemůže ihned nastoupit do případného zaměstnání. Nejpozději do 14 dnů je schopno nastoupit 39,4 tis., tj. necelá třetina z celé skupiny.

Základem pro rozhodování v oblasti nezaměstnanosti je zásadně úplná evidence úřadů práce. Výběrové šetření pracovních sil, které je pro členské země EU závazné, tyto administrativní údaje doplňuje a poskytuje mezinárodně srovnatelné ukazatele v požadovaném rozsahu a frekvenci.

MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO **změnilo** počínaje měsícem červencem 2004 **metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti**.

Definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti:

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} * 100$$

Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče o zaměstnání ke konci sledovaného měsíce.

Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil - VŠPS (klouzavý průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzavý průměr posledních 12 měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzavý průměr za poslední 4 čtvrtletí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče o zaměstnání (klouzavý průměr posledních 12 měsíců).

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	ekonomicko aktivní obyvatelstvo
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
ESZ	Evropská strategie zaměstnanosti
EU	Evropská unie
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
GG	globální grant
GS	grantové schéma
HDP	hrubý domácí produkt
CHPD	chráněné pracovní dílna
CHPM	chráněné pracovní místo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPS	informačně poradenské středisko
ITP	institut trhu práce
JPD 3	Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS2 hlavní město Prahu
KP	konečný příjemce
KZAM	Klasifikace zaměstnání
LFS	Labour Force Survey (VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil)
MEA	míra ekonomické aktivity
MN	míra nezaměstnanosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podnikání
MZ	míra zaměstnanosti
NGS	nadregionální grantové schéma
NH	národní hospodářství
NIP	národní individuální projekt
NNO	nestátní nezisková organizace
NP	národní projekt
NPR	Národní program reform
NUTS2	Nomenklatura územních statistických jednotek - pro potřeby regionální politiky EU
NUTS3	Nomenklatura územních statistických jednotek, úroveň kraj
OKEČ/NACE	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
OP LZZ	Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OZP	osoba se zdravotním postižením
p.b.	procentní bod
PÚP	úřad práce pověřený krajskou koordinací politiky zaměstnanosti
PvN	podpora v nezaměstnanosti
RGS	regionální grantové schéma
RIP	regionální individuální projekt
ŘO	řídící orgán
SMN	specifická míra nezaměstnanosti

SP	systemový projekt
SPZ	státní politika zaměstnanosti
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
THP	technicko hospodářští pracovníci
ÚP	úřad(y) práce
VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil (LFS - Labour Force Survey)
ZS	zprostředkující subjekt